

บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การศึกษาครั้งนี้ว่าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2554

**Roles of the Anghong Province Cultural office in Promotion of Democratic
Form of Government with the King as Head of State**

Miss Waraporn Kankent

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
ชื่อและนามสกุล	นางสาววารภรณ์ กันเกตุ
แขนงวิชา	การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา	รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์รสลิน ศิริยะพันธุ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2554

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

.....รองศาสตราจารย์รสลิน ศิริยะพันธุ์..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์รสลิน ศิริยะพันธุ์)

.....รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม)

.....รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย.....
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษา คั่นคว้ออิสระ บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ผู้ศึกษา นางสาววารภรณ์ กันเกตุ รหัสนักศึกษา 2528001189 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
(การเมืองการปกครอง) **อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์รสลิน ศิริยะพันธุ์ **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาท (3) หาข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาท

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง จำนวน 2 ราย (2) นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 3 ราย และ (3) ผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง จำนวน 2 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองดำเนินบทบาทในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการดำเนินกิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย ในลักษณะของการมุ่งเน้นกิจกรรมการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการสร้างจิตสำนึก ค่านิยมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้ประชาชนโดยทั่วไปได้รับทราบ และเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมืองทุกระดับ การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมือง การสร้างองค์กรและภาคีเครือข่าย การสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาสังคม และการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย (2) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาท คือ ปัจจัยภายในของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง อาทิ เรื่องความรู้ ความสามารถของบุคลากร ปัจจัยภายนอกของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้แก่ ระบบอุปถัมภ์ การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน การขาดการประสานความร่วมมือในการบูรณาการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง (3) แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทมี 3 แนวทางที่สำคัญ คือ การส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางความคิดทางการเมืองของประชาชน

คำสำคัญ บทบาท สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ระบอบประชาธิปไตย จังหวัดอ่างทอง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์ของรองศาสตราจารย์รสลิน ศิริยะพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษา นับตั้งแต่การให้คำแนะนำแนวทางการกำหนดหัวข้อวิจัย การตรวจแก้ไขคำแนะนำในการเรียบเรียง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ไว้เป็นอย่างสูงในโอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นางประนอม กลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง และผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 6 ท่าน ได้แก่ นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง นายสุรเชษฐ์ นิ่มกุล นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง นายมงคลธร บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง นายวิช ทองโอภาส นายกองค้การบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า และนางปราณี จันทวร ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว ที่ได้สละเวลาในการให้การสัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ตั้งแนวทางไว้ จนสามารถนำมาสรุปเป็นผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อไป นอกจากนี้ขอขอบคุณ นายพัฒนชัย สีนอเพ็ช นักบริหารงานช่าง 7 องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ที่ช่วยให้ความอนุเคราะห์ติดต่อประสานงานกลุ่มตัวอย่างและเป็นที่ปรึกษา ตลอดจนให้คำแนะนำการจัดทำการศึกษาครั้งนี้จนประสบผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเพื่อระลึกถึงพระคุณของ บิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ที่ได้ส่งเสริมให้เกิดความรู้ ให้ความกระจ่างเป็นแนวทางให้กับผู้วิจัยได้รับการศึกษา จนสำเร็จตามความปรารถนาทุกประการ

วราภรณ์ กั้นเกตุ

ธันวาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย.....	13
แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรม วัฒนธรรมทางการเมือง.....	19
และการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย.....	
แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์.....	34
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท.....	37
ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง.....	40
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์.....	57
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
ตอนที่ 1 การดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย.....	58
ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยฯ.....	80
ตอนที่ 3 แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของ วัฒนธรรมสำนักงานจังหวัดอ่างทองฯ.....	105
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	122
สรุปการวิจัย.....	122
อภิปรายผล.....	132
ข้อเสนอแนะ.....	141
บรรณานุกรม.....	143
ภาคผนวก.....	147
ก กรอบอัตรากำลังของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง.....	148
ข แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ตามกลุ่มตัวอย่าง.....	153
ประวัติผู้ศึกษา.....	162

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ประเภทของวัฒนธรรมทางการเมือง.....	16
ตารางที่ 2.2 แบบแผนของลักษณะเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์ กับความสัมพันธ์ส่วนตัวและความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือแบบข้อตกลง.....	35

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 3.1 แสดงการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ยั่งยืน.....	28
ภาพที่ 5.1 แสดงกระบวนการเฝ้าระวังและสร้างสรรค์วัฒนธรรมของชุมชน.....	136

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาตั้งแต่ พ.ศ.2475 ที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทยจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ซึ่งนับเป็นเวลากว่า 79 ปีมาแล้ว แต่ยังมีประชาชนจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่เข้าใจความหมายของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย อันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยรวมในสังคมไทย อาทิ ปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติด การทุจริตคอร์รัปชัน อาชญากรรม ครอบครัแตกแยก ความเบี่ยงเบนทางค่านิยมและวัฒนธรรม เป็นต้น นอกจากนี้สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งมีการแบ่งขั้วทางการเมืองอย่างชัดเจน ระหว่างฝ่ายที่สนับสนุนและฝ่ายที่ต่อต้านรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ โดยมูลเหตุของความขัดแย้งทั้งหมดที่ทำให้สังคมไทย ประชาชนคนไทยเกิดความแตกแยกออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มประชาชนในภาคชนบทที่ศรัทธาในตัวอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร อดีตหัวหน้าพรรคไทยรักไทย ที่ได้รับความนิยมจากนโยบายประชานิยม (อาทิ นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค กองทุนหมู่บ้าน โครงการ SML) และกลุ่มที่เห็นว่าการอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นภัยต่อประเทศชาติ จากการใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขตและถูกกล่าวหาในเรื่องการทุจริต การมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับกลุ่มธุรกิจส่วนตัวพวกพ้องและคนสนิท (ระบบทุนนิยม ระบบทักษิณ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยเฉพาะการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย) ที่นำโดยกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) จนนำไปสู่การเดินขบวนประท้วงรัฐบาลทักษิณหลายต่อหลายครั้ง และจบลงด้วยการรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ด้วยเหตุผลสำคัญคือ ป้องกันไม่ให้ความแตกแยกขัดแย้งรุนแรงจนนำไปสู่การนองเลือดและทำให้เกิดความแตกแยกทางความคิดของคนในสังคม เนื่องจากมีความคิดเห็นที่แตกต่างในทางการเมือง ส่งผลทำให้ขาดความสามัคคีและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จึงส่งผลกระทบต่อการบริหารบ้านเมือง รวมทั้งเป็นจุดอ่อนที่สำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ ที่มีความสำคัญเร่งด่วนและมีผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทย

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงจากวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมในยุคก่อน เข้ามาสู่ยุคปัจจุบันที่สังคมไทยไปรับวัฒนธรรมจากชาวต่างชาติ โดยเฉพาะประเทศทางตะวันตก ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม การดำรงชีวิตที่เคยยึดความพอเพียงและเรียบง่ายมาสู่วัฒนธรรมที่สนใจทางด้านวัตถุนิยมมากขึ้น จนส่งผลกระทบต่อกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน เมื่อชุมชนหรือหมู่บ้านเติบโตขึ้น วัฒนธรรมดั้งเดิมก็หายไป ชุมชนเกิดความอ่อนแอ และมีความแตกแยก บริโภควัตถุนิยม จนเป็นหนี้สิน ชาวชนสนใจแต่เรื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มุ่งเน้นในเรื่องของความรุนแรง วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมกลับถูกปฏิเสธ สังคมไทยจึงเสื่อมโทรมและกลายเป็นสังคมที่อ่อนแอ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องรณรงค์ให้ประชาชนหันกลับมาสู่วัฒนธรรมดั้งเดิมของคนไทยและยึดปฏิบัติให้เกิดความต่อเนื่อง ซึ่งจะนำมาซึ่งความเข้มแข็งของชุมชนในอนาคต

กระทรวงวัฒนธรรม ในฐานะเป็นหน่วยงานราชการหลักหน่วยงานหนึ่งของประเทศ มีแนวทางการดำเนินงานด้านการส่งเสริมให้เกิดความดั้งเดิมด้านต่าง ๆ ให้กับคนในชาติ และสังคม ด้วยการนำวิสัยทัศน์ และปรัชญาด้านวัฒนธรรมมาบูรณาการเข้ากับการ ส่งเสริมวิถีชีวิต วัฒนธรรมประชาธิปไตย ที่มีความสำคัญและเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตของคน ในสังคม ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและสถาบันทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันการเมืองการปกครอง ฯลฯ จึงได้ส่งเสริมสนับสนุนให้มีกิจกรรมการเสริมสร้าง วัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยส่งเสริมให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ วิถีวัฒนธรรมประชาธิปไตย มีกิจกรรมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมประชาธิปไตย รวมทั้งการพัฒนาอาชีพและรายได้ของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ และกระแสนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ อันจะนำไปสู่การพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยในปัจจุบันและอนาคต

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมในระดับภูมิภาคของกระทรวง วัฒนธรรม พิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ผ่านมามีการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย มักจะไม่ได้ได้รับความสนใจและขาดการเอาใจใส่จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การจัดกิจกรรม ด้านการเสริมสร้างประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง อาทิ การจัดอบรม การส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยสู่ประชาชนจังหวัดอ่างทอง การประกวดสุนทรพจน์ วัฒนธรรมประชาธิปไตย และการประกวดวาดภาพวัฒนธรรมประชาธิปไตย เป็นต้น สะท้อนให้เห็นถึงการขาดประสิทธิภาพทั้งจากปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก รวมทั้งการไม่ได้ได้รับความร่วมมือ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างประชาธิปไตยในชุมชน และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสถานการณ์ของความขัดแย้งที่รุนแรงทางการเมืองที่มีความแตกแยก

ทางความคิดดังได้กล่าวมาแล้ว การมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มผู้นำทางการเมือง ดังนั้นการที่กระทรวงวัฒนธรรม มีนโยบายการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยในสังคมไทยขึ้นนั้น ถือได้ว่าเป็นการตระหนัก และให้ความสำคัญในการดำเนินงานส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งกระทรวงวัฒนธรรมจะทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางในการประสานความร่วมมือกันระหว่างองค์กรเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมประชาธิปไตยในทุกระดับ ให้เกิดเข้มแข็งและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น จากสภาพปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง เนื่องจากหมู่บ้านบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านประชาธิปไตยตัวอย่าง ประจำปี 2554 จากคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยการพัฒนาของกำนันตำบลบางเจ้าฉ่า ที่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงด้านการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในระดับชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและปัญหา อุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.3 เพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาใน 2 ด้าน คือ

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร

พื้นที่ศึกษา ได้แก่ พื้นที่จังหวัดอ่างทอง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น และกลุ่มผู้นำชุมชน ที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมประชาธิปไตยร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

4.2.1 การวิจัยนี้ในส่วนเกี่ยวกับบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จะศึกษาทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ตลอดจนการบูรณาการกิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.2.2 ในการศึกษาปัญหาและอุปสรรค จะศึกษาทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ตลอดจนสถานการณ์ของความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อให้การดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่อันเนื่องมาจากสถานภาพของบุคคลหรือองค์กร เนื่องจากบุคคลหรือองค์กร มีหลายสถานภาพ หลายบทบาท ฉะนั้นบทบาทของบุคคลหรือองค์กร จึงต้องปฏิบัติไปตามสถานภาพในสถานการณ์ตามสถานภาพนั้น ๆ

5.2 สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง หมายถึง หน่วยงานในระดับภูมิภาค มีฐานะเทียบเท่ากอง สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม จัดตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 ตามคำสั่งกระทรวงวัฒนธรรม ที่ สป. 58/2545 เรื่อง การกำหนดให้มีหน่วยงานภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปัจจุบันที่ทำการงานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ตั้งอยู่ที่ศาลากลางจังหวัดอ่างทอง ชั้น 2 (หลังเก่า) ตำบลบางแก้ว อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

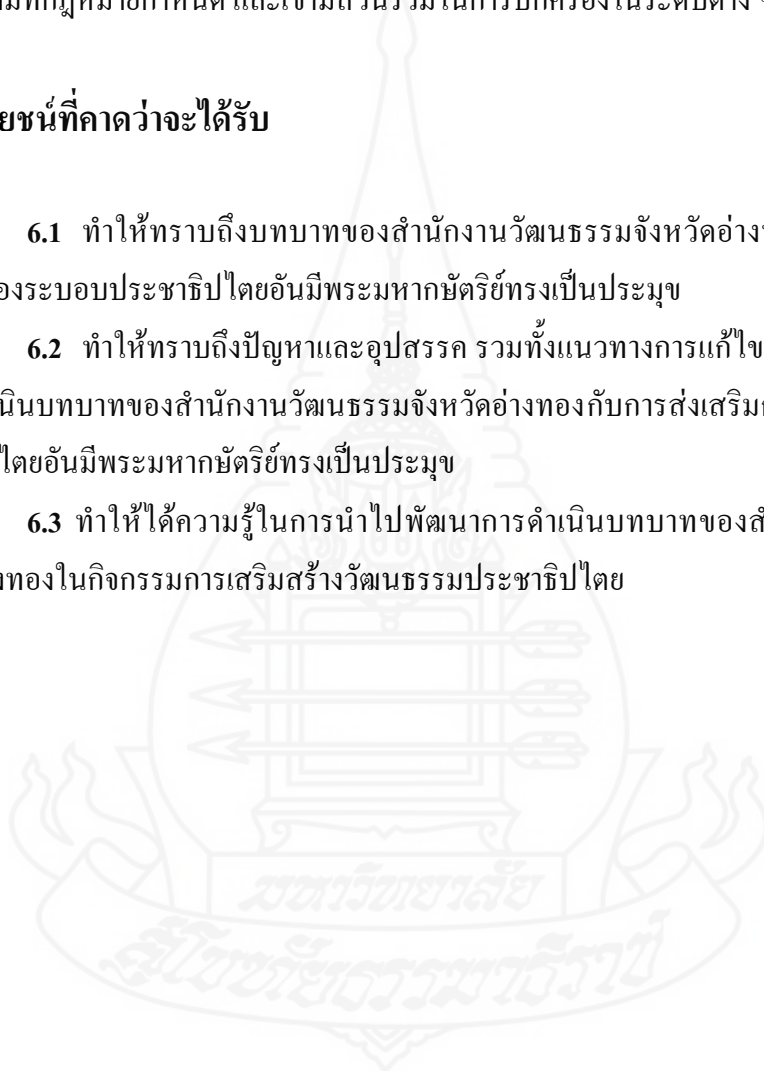
5.3 วัฒนธรรมประชาธิปไตย หมายถึง วิธีชีวิตหรือแนวทางการดำรงตนในการดำรงชีวิตประจำวันในสังคมของประเทศที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย โดยการที่ประชาชนนำเอาหลักการและความเชื่อของระบอบประชาธิปไตยมาประพฤติปฏิบัติตนทั้งในระดับครอบครัว โรงเรียนและชุมชน ตลอดจนการประกอบอาชีพและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งนี้การประพฤติตนจะต้องสอดคล้องกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองตามที่กฎหมายกำหนด และเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองในระดับต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

6.2 ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

6.3 ทำให้ได้ความรู้ในการนำไปพัฒนาการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองในกิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย
2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย
3. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรม วัฒนธรรมทางการเมือง และการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย
4. แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์
5. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท
6. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง
7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย

แนวคิดเกี่ยวกับ “ประชาธิปไตย” (Democracy) เกิดขึ้นครั้งแรกประมาณ 500 ปีก่อนคริสตกาลในดินแดนบริเวณหุบเขากรีก และชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนอันเป็นที่ตั้งของนครรัฐกรีก ซึ่งประกอบด้วยนครรัฐ (City State) เล็กๆ หลายนครรัฐด้วยกัน โดยเฉพาะนครรัฐเอเธนส์ ถือเป็นแหล่งกำเนิดประชาธิปไตยแห่งแรก นักปราชญ์กรีก เช่น เพลโต (Plato) และอริสโตเติล (Aristotle) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรัฐว่า รัฐที่เหมาะสมควรเป็นรัฐขนาดเล็ก มีพลเมืองเพียง 5,000 คนและเขตแดนของรัฐไม่ควรจะกว้างขวางนัก ก็สามารถเดินจากเข้าจรดเข็นก็หมดดินแดน การที่รัฐมีขนาดเล็ก จำนวนประชากรน้อยทำให้แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักปรัชญาสามารถเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เพลโตและอริสโตเติลถือว่า มนุษย์เป็นสัตว์การเมือง จึงต้องมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ดังนั้นประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกัน และจะต้องเกี่ยวข้องกับการเมือง การปกครอง อุทิศตนให้กับงานของรัฐ

ประชาชนที่เพลโต และอริสโตเติลพูดถึงนั้น หมายถึงเฉพาะประชาชนที่เป็น “พลเมือง” (Citizen) เท่านั้น ไม่ได้หมายรวมถึง ผู้หญิงและทาส การปกครองของนครรัฐต่าง ๆ มีหลักการว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ประชาชนที่เป็นพลเมือง (Citizen) ทุกคนที่บรรลุนิติภาวะ(20 ปี) มีสิทธิเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยเข้าร่วมเป็นสมาชิกสภาประชาชนซึ่งทำหน้าที่เป็นสถาบันสูงสุดในการแสดงเจตจำนงของรัฐ ลักษณะการปกครองในช่วงนี้จึงเป็นการให้อำนาจแก่ประชาชนในการใช้สิทธิปกครองโดยตรง (Direct Democracy) ซึ่งสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของนครรัฐกรีกในสมัยนั้น เรียกการปกครองแบบนี้ตามภาษากรีกว่า demokratia ซึ่งแยกออกได้ 2 คำ คือ demos แปลว่า “ประชาชน” และ krotos แปลว่า “การปกครอง” คำว่า demokratia ในภาษากรีกจึงมีความหมายตามรากศัพท์ว่า “การปกครองของประชาชน”

เมื่อนครรัฐกรีกล่มสลายและตกอยู่ใต้อำนาจจักรวรรดิโรมัน แบบแผนอันรุ่งโรจน์ของประชาธิปไตยกรีกยังคงอยู่ และกลายเป็นแรงบันดาลใจให้แก่นักปรัชญาในช่วงต่อมาได้สร้างสรรค์แนวคิดประชาธิปไตยแบบใหม่ขึ้น โดยเริ่มในศตวรรษที่ 17 เมื่อปัญญาชน นักคิดที่มีชื่อเสียง เช่น จอห์น ล็อก (John Locke) มงเตสกิเออ (Montesquieu) วอลแตร์ (Voltaire) และรูสโซ (Rousseau) ฯลฯ ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของประชาธิปไตยในปัจจุบัน หนังสือที่มีชื่อเสียงของรูสโซเล่มหนึ่งคือ “สัญญาประชาคม” (Social contract) ได้เริ่มต้นด้วยประโยคที่น่าประทับใจและมักถูกนำมาอ้างถึงเสมอว่า “มนุษย์เกิดมามีเสรีภาพ แต่ทุกหนแห่งเขาถูกพันธนาการไว้ด้วยโซ่ตรวน” (Man is born free, but everywhere he is in chains) แนวคิดของรูสโซมีอิทธิพลอย่างสูงต่อการปฏิวัติฝรั่งเศส ค.ศ. 1789 มีการชูคำขวัญว่า “เสรีภาพ เสมอภาค และภราดรภาพ” ความสำเร็จของการปฏิวัติฝรั่งเศส และกระแสนิยมในตัวในเรื่องสิทธิเสรีภาพนำไปสู่การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในฝรั่งเศส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ซึ่งกลายเป็นประเทศแม่บทของระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน

แนวคิดประชาธิปไตยจึงมิใช่เป็นเพียงระบอบการปกครองเท่านั้น แต่ยังมีความหมายครอบคลุมถึงวิถีชีวิตและอุดมการณ์ประชาธิปไตยอีกด้วย ดังจะเห็นได้ว่าผู้ให้ความหมายของประชาธิปไตยไว้แตกต่างกันหลายความหมาย เช่น

กระมล ทองธรรมชาติ (2521: 129) ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยไว้ว่า หมายถึงการปกครองที่ถือเสียงข้างมากเป็นบรรทัดฐานในการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ โดยมีกฎหมายหรือข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งสถานิติบัญญัติตราขึ้น โดยรัฐบาลจะเป็นผู้วางรายละเอียดในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้น ๆ ใช้บังคับกับบุคคลทั้งหมด

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2523: 3-4) ให้ความหมายว่า หมายถึง อุดมการณ์ซึ่งประกอบด้วยการมีศรัทธาในความสามารถในสติปัญญา การมีศรัทธาในความสามารถที่จะฝ่าฟันเหตุผลเพื่อ

ประกอบการตัดสินใจ ความเชื่อในความเท่าเทียมกันทางกฎหมายและทางการเมือง ความเชื่อในอำนาจทางการเมือง ความเชื่อในอำนาจทางการปกครองของรัฐบาลที่เกิดจากตัวแทนของประชาชน ความเชื่อในสถาบันทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม และมีความเคารพในความคิดเห็นและการตัดสินใจของมติคนส่วนมาก

โรเบิร์ต เอ ดาห์ล (Robert A. Dahl) (อ้างถึงใน กองวิชาการและแผนงาน กรมการปกครอง 2539 : 20) ให้ความหมายประชาธิปไตยว่า หมายถึงกระบวนการทางการเมืองที่ประชาชนสามารถควบคุมผู้นำได้มาก กล่าวคือ ประชาชนมีอำนาจในการควบคุมผู้นำของเขามากกว่าจะถูกผู้นำควบคุม แต่การควบคุมดังกล่าวนี้ขึ้นอยู่กับการเข้ามีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์หรือไม่เพียงใด โดยวิธีการของประชาธิปไตยและในทางตรงกันข้ามในระบอบประชาธิปไตย ผู้นำไม่สามารถจะใช้อิทธิพลครอบงำประชาชนซึ่งมีความระมัดระวัง และมีความสามารถในการใช้วิธีการของประชาธิปไตย

อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) (อ้างถึงใน วิทยุท์ จำรัสพันธุ์ 2523: 16-17) ให้ความหมายว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยคือ การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

ความหมายของระบอบประชาธิปไตยของ อับราฮัม ลินคอล์น สามารถแยกอธิบายได้ (วิทยุท์ จำรัสพันธุ์ 2523: 16-17) ดังนี้

การปกครองของประชาชน หมายถึง ประชาชนอยู่ในฐานะที่เป็นเจ้าของรัฐบาล คือมีส่วนร่วมในการกำหนดผู้ที่จะเป็นผู้ปกครองหรือเป็นรัฐบาล สามารถเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองได้ถ้าผู้ปกครองบริหารประเทศไม่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ ความรู้สึกเป็นเจ้าของนี้มีผลให้ประชาชนมีความรู้สึกผูกพันต่อระบอบการปกครอง ให้ความเอาใจใส่ และสนใจต่อกิจกรรมของบ้านเมือง ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งเพื่อให้ได้คนที่ตนเองต้องการ คอยควบคุมดูแลการบริหารราชการของรัฐบาล ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของรัฐบาล

โดยประชาชน หมายถึง ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นผู้ปกครองได้ หากได้รับการเลือกตั้งหรือได้รับการสนับสนุนจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งในระบอบประชาธิปไตย ผู้ปกครองจะไม่จำกัดอยู่ในแวดวงของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ อันเนื่องมาจากการมอบอำนาจหรือสืบทอดอำนาจในแวดวงของผู้ปกครอง แต่จะเปิดโอกาสให้ทุกคนที่มีคุณสมบัติและมีความรู้ความสามารถเข้ามาเป็นผู้ปกครองได้

เพื่อประชาชน หมายถึง ตัวผู้ปกครอง เมื่อได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนให้เข้ามาจัดตั้งรัฐบาลแล้ว จะต้องบริหารประเทศให้เป็นไปตามที่ได้แถลงเป็นนโยบายไว้ในตอนหาเสียง

เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อสังคมส่วนใหญ่ของประเทศ รัฐบาลในระบบประชาธิปไตยจึงต้องมีวาระในการดำรงตำแหน่ง เพื่อเป็นหลักประกันว่ารัฐบาลจะบริหารประเทศเพื่อประชาชน หากไม่ปฏิบัติตามที่ได้ประกาศไว้ ประชาชนย่อมมีสิทธิที่จะเปลี่ยนผู้ปกครองเมื่อครบวาระหรือเมื่อมีการเลือกตั้งใหม่

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ประชาธิปไตยมีความหมายครอบคลุม 3 ประเด็น คือ
 1) ประชาธิปไตยในฐานะเป็นระบอบการปกครอง 2) ประชาธิปไตยที่เป็นวิถีชีวิตของคนในสังคม
 3) ประชาธิปไตยในฐานะเป็นอุดมการณ์ ซึ่งแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบอบการปกครอง (Democratic as a form of government)

ประชาธิปไตย ในความหมายของระบอบการเมืองการปกครอง หมายถึง รูปแบบการปกครองที่ยึดอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน เป็นการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเลือกตั้งผู้แทน การสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทน การแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงานของรัฐบาล การเสนอข้อเรียกร้องต่อรัฐบาล ฯลฯ นอกจากนี้ยังเป็นการปกครองที่อาศัยเสียงข้างมาก โดยอยู่บนพื้นฐานของความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกคน ว่ามีวิจรรณญาณในการตัดสินใจด้วยความเที่ยงธรรมและชอบด้วยเหตุผล

ลักษณะของการปกครองแบบประชาธิปไตย มีองค์ประกอบ (วิทูรย์ จำรัสพันธุ์ 2523: 18) ดังนี้

1.1) รัฐบาล ในระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลจะต้องมีลักษณะดังที่ อับราฮัม ลินคอล์น อดีตประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวไว้ว่า “รัฐบาลประชาธิปไตย คือ รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” ซึ่งหมายถึง รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยประชาชนทุกคนมีสิทธิลงคะแนนเสียง และสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นรัฐบาล และจะต้องบริหารประเทศให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนทุกคน

1.2) การเลือกตั้ง ในระบอบประชาธิปไตยจะอาศัยวิธีการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนหรือเป็นรัฐบาลโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งเป็นสำคัญ กระบวนการดังกล่าวจะทำให้ได้คณะผู้บริหารเป็นไปตามความต้องการของคนส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเสนอตัวเข้ารับใช้ส่วนรวมได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันอีกด้วย

1.3) การปกครองโดยเสียงข้างมาก หัวใจสำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย คือ นักประชาธิปไตยจะต้องมีฐานคติว่า การตัดสินใจโดยประชาชนส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะเป็นสิ่งที่ดีมากกว่าการตัดสินใจโดยคนส่วนน้อย การปกครองโดยเสียงข้างมากจึง

หมายถึงการยอมรับเสียงข้างมากของผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาให้เป็นรัฐบาล รวมถึงการออกกฎหมาย การวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามความเห็นชอบของเสียงข้างมากในสภา ซึ่งเป็นไปตามหลักการของการสนองต่อความต้องการของมหาชนที่ได้เลือกผู้แทนของตนเข้าไปในสภา

2) ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตของคนในสังคม

ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตของคนในสังคม (Democratic as a way of life) มีความหมายเกี่ยวข้องกับยอมรับชอบของบุคคลในชีวิตประจำวัน เป็นวิถีชีวิตรวมถึงบทบาทหน้าที่ของบุคคลที่มีต่อสังคม ลักษณะวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย จำแนกได้เป็น (วิฑูรย์ จำรัสพันธุ์ 2523: 19) ดังนี้

2.1) เคารพเหตุผลมากกว่าตัวบุคคล ในสังคมประชาธิปไตยจะต้องไม่ให้ความสำคัญต่อตัวบุคคลมากกว่าเหตุผล ต้องยอมรับว่าบุคคลแต่ละคนย่อมมีข้อจำกัด จะต้องไม่เคร่งครัดในระบบอาวุโส (Seniority) ไม่ศรัทธาในตัวบุคคลถึงขั้นเป็นปฐุนิยมบุคคลที่ทำสิ่งใดแล้วถูกต้องจึงนำไปหมด จะต้องสามารถวิพากษ์วิจารณ์โดยอยู่บนพื้นฐานของเหตุและผลได้ มีความเชื่อว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่มีเหตุผล เพราะเหตุผลเท่านั้นที่จะจรรโลงประชาธิปไตยให้ดำเนินไปได้

2.2) รู้จักการประนีประนอม (Compromise) ในสังคมประชาธิปไตยบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการคิด โดยธรรมชาติความคิดของแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน ดังนั้นความคิดที่แตกต่างกันจึงถือเป็นเรื่องปกติในสังคมประชาธิปไตย ความแตกต่างทางความคิดก่อให้เกิดการสร้างสรรค์และพัฒนาการที่จะประสานแนวความคิดที่แตกต่างของแต่ละคนได้ จะต้องรู้จักการประนีประนอมไม่แก้ปัญหาคับด้วยความรุนแรงหรือแตกหัก ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพราะหากมีการใช้กำลังหรือความรุนแรงแล้ว ย่อมแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ไม่มีเหตุผล ซึ่งขัดกับหลักความเชื่อมูลฐานของประชาธิปไตยที่ถือว่ามนุษย์มีเหตุผล

2.3) มีระเบียบวินัย คนในสังคมประชาธิปไตยจะต้องเป็นผู้มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายเสมอ จะต้องช่วยกันทำให้กฎหมายของบ้านเมืองมีความศักดิ์สิทธิ์ โดยไม่ยอมให้ผู้ใดมาละเมิดตามอำเภอใจ แม้ว่าสิทธิเสรีภาพจะเป็นหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตย แต่จะต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมาย หรือใช้สิทธิโดยไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น หากเห็นว่าการกฎหมายฉบับใดบัญญัติขึ้นมาโดยไม่เป็นธรรม จะต้องหาทางเรียกร้องให้มีการแก้กฎหมายนั้น มิใช่ใช้วิธีฝ่าฝืนไม่ยอมรับ ซึ่งจะทำให้เกิดความวุ่นวายตามมา

2.4) มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Public Spirit) เป็นความรู้สึกว่าประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของประเทศ ดังนั้นแต่ละคนจึงต้องมีหน้าที่ในการรักษาสาธารณสมบัติ มีหน้าที่

ในการปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดี จิตสำนึกดังกล่าวนี้เกิดขึ้นจากความสำนึกว่าการที่ตนได้รับการศึกษา มีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตอยู่ได้เพราะสังคมเป็นส่วนรวมของทุกคน

3) ประชาธิปไตยในฐานะเป็นอุดมการณ์ (Democratic as Ideology)

อุดมการณ์ประชาธิปไตยยึดหลักการสำคัญในเรื่องความเสมอภาค (Equality) สิทธิเสรีภาพ (Liberty) และภราดรภาพ (Fraternity) ผู้ที่มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยจะต้องเคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ทุกคนว่ามีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ลักษณะของอุดมการณ์ประชาธิปไตยมีรายละเอียด (วิญญู จารัสพันธุ์ 2523: 20) ดังนี้

3.1) สิทธิเสรีภาพ (Liberty) ในระบอบประชาธิปไตยถือว่า บุคคลมีอำนาจอันชอบธรรมหรือมีความสามารถที่จะทำการได้โดยชอบธรรม สิทธิของบุคคลเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับโดยธรรมเนียมประเพณีหรือกฎหมาย

ในด้านเสรีภาพถือว่าบุคคลย่อมมีอิสระในการกระทำการใด ๆ ได้ตามปรารถนาภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด สิทธิเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ เสรีภาพในการพูด การพิมพ์ และการโฆษณา เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพในการสมาคมหรือรวมกลุ่ม สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย และสิทธิส่วนบุคคล

3.2) ความเสมอภาค (Equality) ระบอบประชาธิปไตยมีความเชื่อว่า คนทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของรัฐเหมือนกัน ความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตยมี 5 ประการ คือ ความเสมอภาคทางการเมือง ความเสมอภาคต่อการปฏิบัติของกฎหมาย ความเสมอภาคในโอกาส ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ และความเสมอภาคทางสังคม

3.3) ภราดรภาพ (Fraternity) อุดมการณ์ประชาธิปไตยในด้านภราดรภาพ หมายถึง การที่บุคคลปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเห็นอกเห็นใจในฐานะเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ไม่เอาัดเอาเปรียบ และมีความรู้สึกต่อกันฉันพี่น้อง โดยไม่แบ่งเพศ เชื้อชาติ ชนชั้นวรรณะ หรือลัทธิความเชื่อ

กล่าวโดยสรุป แนวคิดเกี่ยวกับ “ประชาธิปไตย” เกิดขึ้นครั้งแรกในนครรัฐเอเธนส์ มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) ต่อมาในคริสต์ทศวรรษที่ 17 นักคิดที่มีชื่อเสียง เช่น จอห์น ล็อก มงเตสกีเยอ วอลแตร์ และ รัสโซ ฯลฯ ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค ซึ่งแนวคิดนี้ได้กลายเป็นรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน เรียกว่า ประชาธิปไตยโดยตัวแทน (Representative Democracy)

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ประชาชนจะมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจทางการเมือง ให้ความสำคัญต่อคุณค่าของเสรีภาพ ความเสมอภาค และความยุติธรรม แนวคิดของประชาธิปไตยยุคใหม่จึงมีความหมายที่กว้างและครอบคลุมทั้งในแง่ของระบอบการเมืองการปกครอง วิถีชีวิต และอุดมการณ์ ดังนั้นในการศึกษาถึงบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นอกจากผู้ศึกษาจะพิจารณารูปแบบหรือโครงสร้างทางการเมืองแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงวิถีชีวิตประจำวันของประชาชนที่ได้รับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้วยว่า มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ เช่น การเคารพเหตุผลมากกว่าตัวบุคคล การรู้จักการประนีประนอม การมีระเบียบวินัย และการมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เป็นต้น นอกจากนี้ยังจะต้องพิจารณาถึงอุดมการณ์ทางการเมืองว่าประชาชนได้รับการส่งเสริมให้มีอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยหรือไม่ เช่น ความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพ และภราดรภาพ เป็นต้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย

การพัฒนาทางการเมือง (Political Development) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง (Political Process) อันได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรทางการเมือง และกิจกรรมทางการเมืองที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายทางการเมืองที่ปรารถนา (สมบัติ ชำรงชัญวงศ์ 2542: 279) การพัฒนาทางการเมืองจึงมีความสัมพันธ์กับปรัชญาการเมือง ระบอบการเมือง วัฒนธรรมการเมือง และพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกในประชาคมการเมือง มีนักวิชาการจำนวนมากได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาทางการเมืองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยไว้หลายทฤษฎีด้วยกัน ในที่นี้จะขอนำแนวคิดของนักวิชาการชาวอเมริกันที่มีชื่อเสียง และมักถูกอ้างอิงอยู่เสมอ เช่น ซีมัวร์ มาร์ติน ลิปเซท (Seymour Martin Lipset) กาเบรียล เอ อัลมอนด์ (Gabriel A. Almond) และ ซิดนีย์ เวอร์บา (Sidney Verba) เป็นต้น

ซีมัวร์ มาร์ติน ลิปเซท ศาสตราจารย์สังคมวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย (California) ได้กล่าวถึงปัจจัยของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยว่าจะต้องประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ (สุกิจ เจริญรัตนกุล 2530: 80-81) ดังนี้

1) ปัจจัยทางสังคม ประกอบด้วยคุณลักษณะอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1.1 ปัจเจกบุคคลในสังคมมีปรัชญาความเชื่อร่วมกันว่า เสรีภาพทางการเมืองของบุคคลเป็นสิ่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

1.2 กลุ่มผู้นำการเมืองซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อยจะเข้าไปครอบครองตำแหน่งทางการเมือง และมีบทบาทเป็นผู้ปกครองคนส่วนใหญ่ในสังคม

1.3 กลุ่มผู้นำการเมืองกลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่มีโอกาสได้เป็นผู้ปกครองจะทำหน้าที่สอดส่องการกระทำอันไม่ชอบธรรมของผู้ปกครอง และในขณะที่เดียวกันก็จะคอยโอกาสที่จะเข้าไปเป็นผู้ปกครองเสียเองด้วย

ดังนั้นสังคมการเมืองแบบประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบรรดามวลสมาชิกของระบบสังคมมีค่านิยม ปทัสถาน และวัฒนธรรมที่เอื้อต่อระบอบการเมืองแบบนี้ แต่ถ้าประชาชนในสังคมใดไม่ให้ความเคารพต่อสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลและกฎแห่งเสียงข้างมาก การสถาปนาระบอบประชาธิปไตยก็จะเป็นไปได้ยากยิ่ง

2) **ปัจจัยทางเศรษฐกิจ** สังคมใดที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง สังคมนั้นย่อมมีโอกาสเป็นประชาธิปไตยสูงตามไปด้วย สมมติฐานนี้ได้ถูกนำไปทดสอบด้วยการศึกษาเปรียบเทียบระดับการพัฒนากิจการเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศยุโรป และอเมริกาเหนือกับกลุ่มประเทศละตินอเมริกา โดยวัดจากดัชนี 4 ตัว คือ ระดับความมั่งคั่ง (Wealth) ความเจริญทางอุตสาหกรรม (Industrialization) สภาพสังคมเมือง (Urbanization) และระดับการศึกษา (Education)

ลิปเซทเชื่อว่าความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อเสถียรภาพทางการเมืองในสังคมประชาธิปไตย เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจจะมีบทบาทช่วยลดภาวะความขัดแย้งระหว่างชนชั้นภายในสังคม โดยทำให้ประชาชนมีรายได้และชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น การยกระดับรายได้และระดับการศึกษาของประชาชนย่อมทำให้ชนชั้นผู้ใช้แรงงานมีโอกาสพัฒนาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ และมีความสำนึกทางการเมืองดีขึ้น มีวิจรรณญาณเป็นของตนเอง ไม่มอมงายอยู่กับลัทธิการเมืองที่เน้นถึงการปลุกระดมมวลชนอีกต่อไป

3) **ปัจจัยทางการเมือง** ประกอบด้วยคุณลักษณะ ดังนี้

3.1) **ความชอบธรรม (Legitimacy)** หมายถึง ความสามารถของระบบการเมืองในอันที่จะสร้างหรือรักษาไว้ซึ่งความเชื่อที่ว่าสถาบันทางการเมืองทั้งหลายที่ดำรงอยู่นั้นเป็นองค์กรที่พึงปรารถนา ระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยมีความได้เปรียบระบอบการเมืองอื่นในด้านของความชอบธรรม เพราะสถาบันทางการเมืองในระบอบนี้จะคำนึงถึงค่านิยม ปทัสถาน และความต้องการของคนส่วนใหญ่ในสังคม

3.2) **ความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness)** ของระบบการเมือง หมายถึง สมรรถนะในเชิงปฏิบัติการของระบบการเมืองหรือประสิทธิภาพของรัฐบาลในการปฏิบัติการกิจให้บรรลุเป้าหมาย และความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

นอกจากนี้ ลิปเซทซ์ยังได้กล่าวถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนว่ามีความสำคัญต่อเสถียรภาพของระบอบการเมืองทุกระบบ แต่การเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยจะมีนัยสำคัญต่อการกำหนดแนวนโยบายของรัฐ ถ้าสังคมใดประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสูง ย่อมแสดงว่าระบอบประชาธิปไตยในสังคมนั้นมีเสถียรภาพสูง

นักวิชาการที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยคนต่อมา คือ กาเบรียล เอ อัลมอนต์ อดีตนายคสมาคมรัฐศาสตร์อเมริกันและศาสตราจารย์ประจำมหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน (Princeton) ได้ร่วมงานกับ ซิดนีย์ เวอร์บา ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard) เขียนงานเกี่ยวกับการวิเคราะห์วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) เพื่อนำไปอธิบายว่าพฤติกรรมทางการเมืองของปัจเจกบุคคลในสังคมมีนัยสำคัญต่อรูปแบบทางการเมืองอย่างไร อัลมอนต์ และ เวอร์บา มีความเชื่อว่า ประชาธิปไตยจะดำรงอยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพก็ต่อเมื่อประชาชนในสังคมนั้นมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้อต่อระบอบการเมืองดังกล่าว วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) ตามที่ อัลมอนต์ และ เวอร์บา ได้กล่าวไว้มีความหมายว่า คือความโน้มเอียงทางการเมือง (political orientation) ของปัจเจกบุคคลที่มีพื้นฐานมาจากความรู้ความเข้าใจต่อระบบการเมือง ปัจจัยนำเข้า (input) ของระบบการเมือง ปัจจัยนำออก (output) ของระบบการเมือง และบทบาทของตนในระบบการเมือง ซึ่งวัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละบุคคลจะมีลักษณะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านจิตวิทยา 3 ประการ (Almond and Verba, 1963: 15) คือ

- 1) **Cognitive Orientation** หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง ปัจจัยนำเข้า และปัจจัยนำออก ของระบบการเมือง
- 2) **Affective Orientation** หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง ปัจจัยนำเข้าและปัจจัยนำออกของระบบการเมือง
- 3) **Evaluative Orientation** หมายถึง ความรู้สึกจากการประเมินคุณค่าของบุคคลที่มีต่อประสิทธิภาพของระบบการเมือง

ปัจจัยด้านจิตวิทยาทั้ง 3 ประการดังกล่าวนี้จะสะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล หรือที่เรียกว่า “วัฒนธรรมทางการเมือง” (Political Culture) ซึ่ง อัลมอนต์และเวอร์บาจำแนกออกเป็น 3 ประเภท (สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ 2536: 20) คือ

- 1) **วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (Parochial Political Culture)** เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมดั้งเดิม ซึ่งบุคคลในสังคมยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และเนื้อหา

ทางการเมือง ไม่รับรู้ถึงปัจจัยนำเข้า ปัจจัยนำออก ของระบบการเมือง โดยทั่วไปจึงไม่มีความคิดที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง ลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองเช่นนี้มักปรากฏ ในสังคมจารีตดั้งเดิม เช่น สังคมของบางชนเผ่าในแอฟริกา เป็นต้น

2) **วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (Subject Political Culture)** เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่บุคคลในสังคมมีความรู้ ความเข้าใจในระบบการเมือง มีความเข้าใจต่อปัจจัยนำออกหรือนโยบาย ข้อบังคับของระบบการเมือง จึงมีลักษณะยอมรับอำนาจรัฐ เคารพเชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎหมาย แต่ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า ของระบบการเมือง จึงไม่มีความคิดที่จะเรียกร้อง และสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองโดยตรง เพราะถือว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้มีอำนาจหรือบารมี ประชาชนต้องอยู่ใต้การปกครอง และมีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ปกครองเท่านั้น

3) **วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participant Political Culture)** เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมที่ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในระบบการเมือง รับรู้ถึงปัจจัยนำเข้าและปัจจัยนำออกของระบบการเมือง จะเรียกร้องหรือมีความคิดที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ระบบการเมืองตอบสนองต่อข้อเรียกร้อง

ตารางที่ 2.1 ประเภทของวัฒนธรรมทางการเมือง (Types of Political culture)

	ความรู้ระบบการเมือง	ปัจจัยนำเข้า	ปัจจัยนำออก	บทบาทในการมีส่วนร่วม
วัฒนธรรมแบบคับแคบ (Parochial)	0	0	0	0
วัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้า (Subject)	0	1	0	0
วัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม (Participant)	1	1	1	1

ที่มา : Almond, Gabriel A. and Verba, Sidney. (1963). *The Civic Culture*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press, p.17.

การศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเมืองของปัจเจกบุคคลทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าว อัลมอนต์ และ เวอร์บา ได้นำมาอธิบายลักษณะโครงสร้างของระบบการเมืองในระดับมหภาค โดยเขาเชื่อว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของปัจเจกบุคคลในสังคมหนึ่ง ๆ จะสะท้อนโครงสร้างของระบบการเมืองในสังคมนั้น ๆ เป็นอย่างดี แต่เนื่องจากในความเป็นจริง วัฒนธรรมทางการเมือง

ทั้ง 3 ประเภทไม่สามารถนำมาอธิบายสังคมได้ทั้งหมด บางสังคมอาจมีลักษณะผสมระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองทั้ง 3 รูปแบบก็ได้ เขาจึงแบ่งประเภทของระบบวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีลักษณะผสมออกไปอีก 3 แบบ (สมบัติ ชำรงชัญวงศ์ 2536: 50) คือ

1) **วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบผสมไพร่ฟ้า (Parochial-Subject Political Culture)** เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่คนส่วนใหญ่ในสังคมไทยไม่สนใจที่จะเรียกร้องสิทธิและเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ขณะเดียวกันก็จะไม่ยอมรับในอำนาจเดิมของหัวหน้าเผ่าหรือเจ้าของที่ดินที่มีบทบาทควบคุมการผลิตแบบดั้งเดิมอีกต่อไป แต่จะให้การยอมรับต่ออำนาจของรัฐบาลกลางซึ่งเป็นระบบการเมืองแบบใหม่แทน ลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้เริ่มมีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าสังคมที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ

2) **วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมการมีส่วนร่วม (subject-Participant Political Culture)** เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่บุคคลในสังคมกลุ่มหนึ่งเริ่มให้ความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เริ่มตระหนักว่าตนเองสามารถเข้าไปมีบทบาทและเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ จึงมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ขณะเดียวกันก็จะมีคนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในสังคมที่ยังไม่มีความกระตือรือร้นในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง แม้ว่าจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองก็ตาม กลุ่มคนเหล่านี้จะยอมรับอำนาจรัฐ เคารพเชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎหมาย แต่ยังคงขาดจิตสำนึกทางการเมืองไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนและไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองโดยตรง เพราะถือว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้มีอำนาจหรือบารมี ประชาชนต้องอยู่ภายใต้การปกครอง และมีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ปกครองเท่านั้น

ลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้จะมีผลทำให้ระบบการเมืองขาดเสถียรภาพและขาดความมั่นคง ซึ่งในระยะยาวอาจมีการพัฒนาไปสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมได้ หากมีการสร้างสรรค์องค์กรหรือสถาบันการเมืองขึ้นมารองรับ เช่น พรรคการเมือง หรือกลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น

3) **วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบผสมการมีส่วนร่วม (Parochial-Participant Political Culture)** เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมที่ประชาชนมีความผูกพันกับกลุ่มเชื้อชาติหรือเผ่าพันธุ์ของตนอย่างแน่นแฟ้น มีความคิดที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มตนเท่านั้นขาดการประนีประนอม เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมอย่างสูง

ลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองที่กล่าวมา อัลมอนต์ และ เวอร์บา มีความเห็นว่า วัฒนธรรมทางการเมืองมีส่วนร่วมจะเป็นวัฒนธรรมที่เอื้อต่อระบอบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม ไม่มีระบบการเมืองใดที่มีลักษณะสมบูรณ์หรือล้ำหลัง โดยสิ้นเชิง ด้วยเหตุนี้เขาจึงได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมแบบผสมผสาน ซึ่งเรียกว่า วัฒนธรรมแบบ Civic Culture โดยเน้นพฤติกรรมของพลเมืองว่าจะต้องมีความกระตือรือร้น สนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความคิดใคร่ครวญอย่างรอบคอบ ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ สนใจรับรู้ข่าวสาร และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ระบบการเมืองแบบ Civic Culture จะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกของระบบสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างเท่าเทียมกัน สถาบันทางการเมืองจะต้องทำหน้าที่ของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

กล่าวโดยสรุป แนวคิดในการพัฒนาทางการเมืองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยโดยลิปเซท อัลมอนต์ และเวอร์บา มีความเห็นว่าองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยจะต้องประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม กล่าวคือ ในด้านสังคม สมาชิกของระบบจะต้องมีค่านิยม ปทัสถาน และวัฒนธรรมที่เอื้อต่อระบอบประชาธิปไตย ให้ความเคารพต่อสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลและกฎแห่งเสียงข้างมาก ในด้านปัจจัยทางเศรษฐกิจ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะมีผลต่อเสถียรภาพของระบอบประชาธิปไตย เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจจะทำให้ประชาชนมีรายได้และชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น มีการศึกษา มีโอกาสพัฒนาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ และมีความสำคัญทางการเมืองที่ดีขึ้น ส่วนปัจจัยทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยมีความได้เปรียบระบอบการเมืองอื่นในด้านของความชอบธรรม เนื่องจากสถาบันทางการเมืองในระบอบนี้จะคำนึงถึงค่านิยม ปทัสถาน และความต้องการของคนส่วนใหญ่ในสังคม รัฐบาลมีความสามารถที่จะตอบสนองความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมได้ นอกจากนี้ ลิปเซทยังมีความเห็นว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีความสำคัญต่อเสถียรภาพของระบอบการเมืองเกือบทุกระบอบ โดยเฉพาะระบอบประชาธิปไตย หากประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสูง ย่อมแสดงว่าระบอบประชาธิปไตยในสังคมนั้นมีเสถียรภาพสูง

ในด้านวัฒนธรรม อัลมอนต์ และ เวอร์บา มีความเห็นว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมจะเป็นวัฒนธรรมที่เอื้อต่อระบอบประชาธิปไตยสูง ประชาชนในสังคมจะต้องมีความกระตือรือร้นสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความคิดใคร่ครวญอย่างรอบคอบ ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ สนใจรับรู้ข่าวสาร และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยระบบการเมืองจะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกของระบบสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองได้

อย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งสถาบันทางการเมืองจะต้องทำหน้าที่ของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่
ต้องการ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยดังกล่าวนี้อาจ
ถูกโต้แย้งว่าบางครั้งไม่สามารถนำไปใช้อธิบายลักษณะทางการเมืองของบางประเทศได้ เช่น
กรณีของประเทศอินเดีย ซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน แต่มีความเป็นประชาธิปไตยสูง ในขณะที่
สิงคโปร์มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง แต่ลักษณะทางการเมืองอันเป็นแบบอาณานิคม
อย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา
ทางการเมืองไปสู่ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีความละเอียดอ่อนและซับซ้อน ดังนั้นการนำแนวคิด
เกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองสู่ระบอบประชาธิปไตยของนักวิชาการต่าง ๆ ไปใช้ในการศึกษา
วิจัย จึงควรทำความเข้าใจถึงบริบททางสังคม และวัฒนธรรมของแต่ละประเทศด้วย

3. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรม วัฒนธรรมทางการเมือง และการเสริมสร้าง

วัฒนธรรมประชาธิปไตย

3.1 วัฒนธรรม

คำว่า “วัฒนธรรม” เป็นคำไทยที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤต แปลว่า ธรรมเป็นเหตุให้
เจริญหรือธรรมเจริญ มีที่ใช้เป็นหลักฐานครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2483 ด้วยมีประกาศใช้พระราชบัญญัติ
บำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2483 กับ ฉบับที่ 2 เมื่อพุทธศักราช 2485 และเพื่อความ
เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงประกาศใช้พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2486 ขึ้นใหม่

การบัญญัติคำว่าวัฒนธรรมขึ้นใช้นี้ นอกจากเพื่อตั้งสถาบันขึ้นส่งเสริมเรื่องนี้
โดยเฉพาะแล้ว ยังมุ่งหมายจะให้ เป็นคำเทียบคำว่า Culture ในภาษาอังกฤษเช่นเดียวกับคำอื่น ๆ ที่
ปรากฏในภาษาอังกฤษ แต่ไทยเรายกบัญญัติคำใหม่ขึ้นใช้แทนในภาษาของเราเอง ถึงกระนั้นก็ได้
หมายความว่าก่อนหน้าจะบัญญัติคำนี้ขึ้นใช้ไทยเราจะไม่มีวัฒนธรรมหรือไม่รู้จักวัฒนธรรม
แท้จริงเรามีวัฒนธรรมและรู้จักวัฒนธรรมมาแต่อดีตกาล เป็นแต่เราไม่ได้ตั้งชื่อเรียกอย่างนี้ เราเรียก
แยกตามส่วนต่าง ๆ ของวัฒนธรรมว่า ความเคยชินบ้าง ขนบธรรมเนียมบ้าง ประเพณีบ้าง การช่าง
ต่าง ๆ บ้าง จรรยา มารยาทบ้าง และยังมีคำอื่น ๆ อีก สุดแต่เราจะพูดส่วนไหนของวัฒนธรรม แต่เมื่อ
เรายกบัญญัติคำว่าวัฒนธรรมขึ้นแล้ว คำนี้ก็มีความหมายรวมถึงเรื่องต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดแล้ว

ในเรื่องนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2538: 3) ได้สรุปความหมายเกี่ยวกับวัฒนธรรมตาม
พระราชบัญญัติแห่งชาติพุทธศักราช 2486 ไว้ว่า

วัฒนธรรม หมายความว่า “ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงามความเป็นระเบียบ
เรียบร้อย ความกลมกลืนก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้นิยามความหมายของวัฒนธรรมไว้เป็น 4 นัย ดังนี้

1. สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ
2. วิถีชีวิตของหมู่คณะ
3. ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน
4. พฤติกรรมและสิ่งที่คนในหมู่ผลิตสร้างขึ้น โดยการเรียนรู้ของกันและกัน และร่วมใช้อยู่ในหมวดหมู่พวกของตน

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ม.ป.ป.: 52-53) ได้แสดงความหมายของวัฒนธรรมไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

วัฒนธรรม เป็นวิถีการดำเนินชีวิตของคนสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติและการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจและซาบซึ้งร่วมกัน วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ที่เกิดจากระบบความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ วัฒนธรรมมีทั้งสาระและรูปแบบที่เป็นระบบความคิด วิธีการ โครงสร้างสังคม สถาบัน ตลอดจนแบบแผนและทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น

เมื่อ “วัฒนธรรม” มีความหมายที่ครอบคลุมถึงความเจริญงอกงามจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ ดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงสู่ความหมายเชิงปฏิบัติการที่สามารถเรียนรู้ ก่อให้เกิดผลผลิตกรรมและผลิตผล ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมอันควรแก่การวิจัย อนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา ถ่ายทอด ส่งเสริม เสริมสร้างเอตทัคคะ และแลกเปลี่ยนเพื่อสร้างเสริมคุณภาพแห่งความสัมพันธ์ระหว่างกัน

พระเทพเวที (ประยูรค์ ปยุตฺโต) (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ม.ป.ป.: 52-53) ได้อธิบายความหมายของวัฒนธรรมไว้หลายนัย เมื่อคราวแสดงปาฐกถาพิเศษ 100 ปี พระยาอนูมานราชชน เรื่อง “วัฒนธรรมกับการพัฒนา” ดังนี้

วัฒนธรรม เป็นผลรวมของการสั่งสมสิ่งสร้างสรรค์และภูมิธรรมภูมิปัญญา ที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาของสังคมนั้น ๆ หรือหมายถึง การสั่งสมประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ ภูมิธรรม ภูมิปัญญา ทั้งหมดที่ได้ช่วยให้อุบัติในสังคมนั้น ๆ อยู่รอด และเจริญสืบต่อมาได้ และเป็นอยู่อย่างที่เป็นในปัจจุบัน หรือหมายถึง สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามสืบมา และเป็นเนื้อตัวของความเจริญงอกงามที่มีอยู่ ซึ่งจะเป็พื้นฐานของความเจริญงอกงามต่อไป ตลอดจนเป็นเครื่องวัดระดับความเจริญงอกงามของสังคมนั้น ๆ

ส่วนความหมายของวัฒนธรรมตามแนวทางในการรักษา ส่งเสริมและพัฒนา วัฒนธรรม พ.ศ. 2529 (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2538: 4-6)

1. วัฒนธรรม คือ วิถีมนุษย์ วัฒนธรรมเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติและการแสดงออกซึ่งความรู้สึกรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถแก้ไขและชาวซึ่งร่วมกัน ดังนั้น วัฒนธรรมไทย คือ วิถีชีวิตที่คนไทยได้สั่งสม เลือกรร ปรับปรุง แก้ไข จนถือว่าเป็นสิ่งดีงาม เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และได้ใช้เป็นเครื่องมือ หรือเป็นแนวทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาสังคม

2. วัฒนธรรม คือมรดกแห่งสังคม ซึ่งสังคมปรับ และรักษาไว้ให้เจริญงอกงาม วัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติร่วมกัน เป็นแนวเดียวกันอย่างต่อเนื่องของสมาชิกในสังคมสืบทอดเป็นมรดกทางสังคมต่อกันมาจากอดีต หรืออาจเป็นสิ่งประดิษฐ์คิดค้นสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ หรืออาจรับเอาสิ่งที่เผยแพร่มาจากสังคมอื่น ๆ ทั้งหมดนี้ หากสมาชิกยอมรับและยึดถือเป็นแบบแผนประพฤติปฏิบัติร่วมกัน ก็ย่อมถือว่าเป็นวัฒนธรรมของสังคมนั้น

3. วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มีมนุษย์เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือสร้างขึ้น เพื่อความเจริญงอกงาม วัฒนธรรมย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขและเวลา เมื่อมีการประดิษฐ์หรือค้นพบสิ่งใหม่ วิธีใหม่ที่แก้ไขปัญหาและตอบสนองของต้องการของสังคมได้ดีกว่า ย่อมทำให้สมาชิกของสังคมเกิดความนิยม และในที่สุดอาจเลิกใช้วัฒนธรรมเดิม การจะรักษาวัฒนธรรมเดิมไว้ได้จึงต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาวัฒนธรรมนั้นให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพตามยุคสมัย

สรุปความหมายของวัฒนธรรมดังที่ยกมาข้างต้น แม้จะดูต่างกันไปมากบ้างน้อยบ้าง แต่ทุกความหมายก็มีคุณค่าในตัวเองในการที่จะให้เห็นวัฒนธรรมในแง่มุมต่าง ๆ กว้างขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่รวมกันมาเป็นวิถีของมนุษย์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่ อาจเป็นการปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ลักษณะภูมิประเทศ หรือความต้องการทางเศรษฐกิจ มีการแสดงออกในด้านความนึกคิดร่วมกันทั้งด้านศิลปะ วรรณคดี ดนตรี วิทยาศาสตร์ สิ่งประดิษฐ์ ปรัชญา และศาสนา อีกทั้งมีการประสานความต้องการทางการเมืองและทางสังคมร่วมกันด้วย

3.1.1 ความสำคัญของวัฒนธรรม

เมื่อพิจารณาความหมายของวัฒนธรรมที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าวัฒนธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งสุวณิต ปันทอง และคนอื่น ๆ (2535: 120) ได้สรุปว่า วัฒนธรรมมีความสำคัญ เพราะเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ที่เกิดจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม มนุษย์กับธรรมชาติ วัฒนธรรมมีทั้งสาระและรูปแบบที่เป็นระบบความคิด วิธีการโครงสร้างทางสังคม สถาบัน ตลอดจนแบบแผนและทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงลักษณะของชาติ เป็นรากฐานของการสร้างความสามัคคี เกียรติภูมิศักดิ์ศรี

และเป็นปัจจัยให้ทุกชนชาติ ประพฤติแต่สิ่งที่ดีงามอันเป็นการพัฒนาคน สิ่งที่จะส่งผลกระทบต่อ การพัฒนาสังคมวัฒนธรรม จึงเป็นทั้งเนื้อทั้งตัวเป็นประสบการณ์ และความสามารถที่บุคคลมีอยู่ การเข้าใจวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการสืบต่อ เปลี่ยนแปลง ปรับตัว เป็นไปอย่างสมดุล สังคมดำรงอยู่ ได้และมีความเจริญงอกงามต่อไป เรื่องที่เป็นวัฒนธรรมทั้งทางด้านมนุษยศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อถือ วัฒนธรรมทางด้านกิจกรรม ด้านกีฬานันทนาการ ช่างฝีมือ เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ล้วนมีประวัติพื้นฐาน คุณความดีที่เป็นศักดิ์ศรีของประเทศชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลปัจจุบัน ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับวัฒนธรรมว่า “การรักษาวัฒนธรรมคือการรักษาชาติ” พระราชดำรัสนี้เป็นพระราชดำรัสที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่ง มีความหมายลึกซึ้งและอมตะเพราะหากเราจะหันไปศึกษา และพิจารณาย้อนหลังถึงอดีตของ ชาติไทย และความเป็นไทยที่สามารถดำรงความอยู่ปลอดภัยอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานานแล้ว วัฒนธรรมของชาติมีส่วนในการ โยงคนไทยให้ร่วมกันสร้างสรรค์ความเป็นปึกแผ่นและความมั่นคง มาทุกยุคทุกสมัยวัฒนธรรมจึงเป็นเครื่องมือและมรดกอันล้ำค่าของคนไทยทุกคน

นอกจากนี้ สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2534: 7-8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรม เช่นเดียวกันว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งละเอียดอ่อนที่มีพลังต่อกลุ่มชนผู้เป็นเจ้าของอย่างมหาศาล กำหนด บุคลิกภาพ ศักยภาพและคุณภาพ มีการเกาะเกี่ยวอย่างแนบแน่นกับสถาบันพื้นบ้านอย่างเหมาะสม ความเป็นจริงทั้ง ปวงของรูปแบบและบทบาทหน้าที่ที่มีต่อชุมชน เป็นความงาม ที่เหนือกว่าสิ่งที่นักวิชาการ หรือนักบริหารคนใดจะเสกสรรปั้นแต่งให้งามตามใจคิดและปทัสถาน ของตนเอง

หากกล่าวโดยสรุปจะเห็นว่า วัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการพัฒนา ประเทศในทุก ๆ ด้าน ความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว เป็นปัจจัยที่ทำให้ภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการทหาร มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อค่านิยม พื้นฐานของการดำเนินชีวิต สังคมกลุ่มชนใด ย่อมมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทาง ภูมิศาสตร์ ความรู้สึนึกคิด และการสร้างสรรค์ของสังคมนั้น ๆ วิถีชีวิตและพฤติกรรมของสังคม เป็นเสมือนอาภรณ์ที่ถูกสร้างขึ้นเป็นเครื่องประดับโลก เป็นมรดกของเผ่าพันธุ์ที่สืบทอดกันมา ศิลปะและวัฒนธรรมของแต่ละชนชาติเป็นองค์ประกอบของอารยธรรมโลก ถ้าคนไทยเราไม่มี ประวัติศาสตร์ ภาษา ศิลปะ และศาสนา ตลอดจนเอกลักษณ์ของเมืองไทยแล้ว เราจะมีสภาพ เป็นประเทศชาติได้หรือไม่ วัฒนธรรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดชนชาติ ชุมชน สังคม และ เผ่าพันธุ์ของมนุษย์ วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับชาติบ้านเมืองนั้น ๆ การที่ มนุษย์แบ่งเป็นชนชาติต่าง ๆ นั้น ก็โดยอาศัยวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญในการให้กำเนิดชาติ

และจะต้องชำระรักษาวัฒนธรรมประจำชาติของตนไว้ให้ได้ หากชาติใดที่ถูกกลืนวัฒนธรรมชาตินั้นก็ถูกกลืนไปโดยไม่รู้ตัวเช่นกัน

3.1.2 ลักษณะของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมมีลักษณะสำคัญหลายประการ ซึ่งนักวิชาการและผู้ที่สนใจได้ศึกษาและแสดงความคิดเห็นไว้ ดังต่อไปนี้

อานนท์ อาภาภิรม (2515: 106-107) ได้กล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการเรียนรู้ วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นแนวทางแห่งพฤติกรรมที่มีการเรียนรู้มิใช่เกิดโดยปราศจากการเรียนรู้มาก่อน มนุษย์มีสมองอันทรงคุณค่าจึงสามารถที่จะคิด ถ่ายทอดเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้ ทั้งนี้เกิดจากการที่บุคคลได้มีการติดต่อซึ่งกันและกันในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม

2. มรดกแห่งสังคม วัฒนธรรมเป็นผลงานการถ่ายทอดและเรียนรู้ ซึ่งได้ใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อการสื่อสาร อันได้แก่ กระบวนการทางภาษาที่มนุษย์สามารถสื่อสารกันได้ ทำให้มีการถ่ายทอดและสืบต่อกันมาเป็นมรดกแห่งสังคม

3. วัฒนธรรมเดียวกันแต่ความหมายต่างกัน ในสังคมแต่ละกลุ่มวัฒนธรรมอย่างเดียวกันหรือปรากฏการณ์อย่างเดียวกัน แต่มีความหมายต่างกัน กล่าวคือ สิ่งหนึ่งอาจมีความหมายหรือการนำมาใช้ประโยชน์ต่างกันออกไปในแต่ละสังคมนั้น ๆ ทั้ง ๆ ที่สิ่งนั้นเป็นสิ่งเดียวกัน เช่น วัฒนธรรมการแล่ลิ้นของชาวทิเบต เป็นการแสดงออกซึ่งความยินดีใช้ในโอกาสต้อนรับผู้มาเยือน ส่วนสังคมไทยถือว่าการแล่ลิ้นเป็นเรื่องการแสดงออกที่ไม่เป็นการสมควร เป็นต้น

4. วิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต หรือเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ทำให้วัฒนธรรมเป็นระบบการดำเนินชีวิตที่สืบต่อกันมา มีพฤติกรรมการแสดงออกที่เห็นได้ชัดเจน สมาชิกในสังคมให้การยอมรับ พร้อมทั้งยึดถือปฏิบัติตาม

ในทำนองเดียวกัน รัตนา สถิตานนท์ (2520: 15) ได้สรุปถึงลักษณะที่สำคัญของวัฒนธรรมไว้ 4 ประการ คือ

1. เป็นแนวทางแห่งพฤติกรรมอันเกิดจากการเรียนรู้ วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นแนวทางแห่งพฤติกรรมที่มีการเรียนรู้กันได้ มิใช่เกิดขึ้นเองโดยปราศจากการเรียนรู้มาก่อน ลักษณะอันนี้เองที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ กล่าวคือ พฤติกรรมของสัตว์ส่วนใหญ่ปราศจากการเรียนรู้มาก่อน แต่เกิดจากการเร้าของสัญชาตญาณ (Instinct) ส่วนมนุษย์มีสมองอันทรงคุณภาพจึงสามารถรู้จักคิด ถ่ายทอดการเรียนรู้ กระบวนการดังกล่าวเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีการติดต่อกับบุคคลอื่น ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม เพราะฉะนั้นการเรียนรู้จึงเป็นลักษณะที่สำคัญยิ่งของวัฒนธรรม

2. เป็นมรดกแห่งสังคม วัฒนธรรมเป็นผลการถ่ายทอดและการเรียนรู้ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เครื่องมือเครื่องใช้ในกระบวนการดังกล่าวคือ การสื่อสารโดยใช้สัญลักษณ์ ได้แก่ การที่มนุษย์มีภาษาใช้ที่แน่นอน ซึ่งมีส่วนช่วยให้เกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นก่อนแห่งสังคม (Social heritage)

3. วัฒนธรรมมีลักษณะเป็น superorganic หมายความว่า สิ่งที่ปรากฏการณ์อย่างเดียวกันในแง่ของกายภาพ หรือชีวภาพ อาจเป็นปรากฏการณ์แตกต่างกันในแง่ของวัฒนธรรม กล่าวคือ ของสิ่งหนึ่งอาจมีความหมายหรือเอามาใช้ต่างกันออกไปในแต่ละสังคม

4. เป็นวิถีของมนุษย์หรือแบบการดำเนินชีวิต หมายความว่า เป็นระบบการดำเนินชีวิต ที่จกจำเป็นต่อกันมา มีการแสดงออกที่เห็นได้โดยชัดเจน และสมาชิกได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกนั้นด้วย

ดังนั้น เราจากกล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมไทยอย่างกว้าง ๆ ได้ว่ามีลักษณะเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้สร้างสมขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของสมาชิกในสังคมไทยทำให้สมาชิกได้เรียนรู้จากการถ่ายทอดทางสังคมวัฒนธรรมในแต่ละสังคมย่อยจะแตกต่างกันออกไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคมและลักษณะของภูมิประเทศ และวัฒนธรรมอาจเปลี่ยนแปลงและสลายไปได้ นอกจากนี้วัฒนธรรมยังเป็นผลรวมของหลายสิ่งหลายอย่าง จนเราอาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมนั่นเอง

3.2 วัฒนธรรมทางการเมือง

คำว่า “วัฒนธรรมทางการเมือง” เป็นคำที่ กาเบรียล อัลมอนต์ ได้นำมาใช้เป็นครั้งแรกใน ค.ศ.1956 โดยนำความหมายของคำว่า “วัฒนธรรม” ในทางสังคมวิทยา มาใช้อธิบายเกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม และเจตคติทางการเมืองของคนในสังคม และได้บัญญัติศัพท์ขึ้นมาใหม่ว่า “วัฒนธรรมทางการเมือง”

วัฒนธรรมทางการเมือง อัลมอนต์ และเพาเวลล์ (Almond and Powell, 1966: 50) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง แบบแผนของเจตคติ (Attitudes) และความโน้มเอียงทางการเมืองของปัจเจกบุคคลในฐานะที่เป็นสมาชิกของระบบการเมือง

ซิดนีย์ เวอร์บา ได้อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นระบบความเชื่อ สัญลักษณ์ และค่านิยมต่าง ๆ ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น

นิภา ไชยเสวต (2537: 36) กล่าวว่า แบบแผนของทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึก การรับรู้ และการประเมินค่าของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของระบบทางการเมือง ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบของพฤติกรรมทางการเมืองต่าง ๆ ของบุคคลอันจะเป็นช่องทางนำไปสู่

การแสดงออกทางการเมือง ซึ่งอาจจะเป็นไปในทางสนับสนุน ต่อต้าน หรือนิ่งเฉยต่อระบบการเมือง

จากความหมายที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของคนในสังคมใดสังคมหนึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ และความโน้มเอียงทางการเมืองของปัจเจกบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองนั้น ๆ

เมื่อนำความหมายของวัฒนธรรมทางการเมืองมาอธิบาย วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จึงอาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หมายถึง การมีทัศนคติความเชื่อที่มีเหตุ มีผล มีการวิเคราะห์ห้วิจารณ์ และมองโลกในแง่ของความเป็นจริง พรรณธรรม กาญจนสุวรรณ(2544: 154-155) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยว่า ประกอบด้วย

1) การมีเจตคติที่ดีของแต่ละคนที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เป็นการมองโลกในแง่ดี โดยมาจากความเชื่อที่ว่า มนุษย์สามารถเอาชนะสิ่งแวดล้อมได้ และเอาชนะความบกพร่องของตนหรือการกระทำของตนเองได้

2) การมีทัศนะว่า รัฐบาลเป็นเครื่องมือของสังคม รัฐบาลสามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละคนได้ มิใช่เป็นเจ้านายของประชาชน การเมืองจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง

3) การมีความเชื่อ สิทธิและเสรีภาพเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คิดมาพร้อม ๆ กับความเป็นมนุษย์

4) การมีความเชื่อว่า ประชาชนสามารถล้มล้างรัฐบาลได้ ถ้ารัฐกระทำตัวเป็นนายประชาชนหรือไม่ทำตามประสงค์ของมวลชน

ทินพันธุ์ นาคะตะ (2539: 20) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1) สนับสนุนหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย การยึดมั่นในความสำคัญ ศักดิ์ศรี ความเสมอภาค และเสรีภาพของบุคคล

2) การเคารพในกติกาการปกครองระบอบประชาธิปไตย

3) ความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง

4) การมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและมีความเชื่อมั่นในตนเอง

5) การมองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจผู้อื่น การรู้จักวิเคราะห์ห้วิจารณ์ รวมทั้งการไม่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ

คุณลักษณะของวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ได้กล่าวมา นับเป็นสิ่งสำคัญต่อการปลูกฝังรากฐานให้เกิดแก่ตัวประชาชน โดยเน้นกระบวนการกลมกลืนทางสังคมและทางการเมือง (Political Socialization) เพื่อสร้างแบบแผนเจตคติและพฤติกรรมทางการเมืองให้สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย

3.3 การเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย

3.3.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับวัฒนธรรมประชาธิปไตย

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทยในการมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี” โดยกำหนดพันธกิจการพัฒนาประเทศ 4 ประการ ซึ่งมีพันธกิจที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยตามพันธกิจที่ 4 พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่มีองค์พระมหากษัตริย์เป็นประมุข มุ่งสร้างกลไกและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ทุกภาคี ควบคู่กับการเสริมสร้างความโปร่งใส สุจริต ยุติธรรมรับผิดชอบต่อสาธารณะ มีการกระจายอำนาจและกระบวนการที่ทุกภาคส่วนร่วมในการตัดสินใจสู่ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคมและการใช้ทรัพยากร

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และพันธกิจข้างต้น แผนพัฒนาฯ ดังกล่าวได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน และขยายบทบาทขีดความสามารถขององค์กรปกครองท้องถิ่น ควบคู่กับการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการร่วมกันอย่างสันติสุข โดยกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดเก็บรายได้และมีอิสระในการพึ่งตนเองมากขึ้น และภาคประชาชนมีความเข้มแข็ง รู้สิทธิหน้าที่ และมีส่วนร่วมมากขึ้นในการตัดสินใจ และรับผิดชอบต่อการบริหารจัดการประเทศ รวมทั้งมีการศึกษาวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ในด้านวัฒนธรรมประชาธิปไตย วัฒนธรรมสันติวิธี จำนวนปีละไม่ต่ำกว่า 20 เรื่อง

นอกจากนี้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ มุ่งเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิธีการ

ดำเนินชีวิตในสังคมไทยโดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ ปลุกฝังจิตสำนึก ค่านิยมวัฒนธรรม ประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่เยาวชน และประชาชนทุกระดับ อย่างต่อเนื่องจริงจัง พร้อมทั้งพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ในสังคมทุกระดับเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม ตลอดจนวางรากฐานกระบวนการประชาธิปไตยโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและการเมืองให้เข้มแข็งและเป็นอิสระมากขึ้น

3.3.2 นโยบายรัฐบาลและกระทรวงวัฒนธรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมประชาธิปไตย

1) นโยบายรัฐบาล

รัฐบาลโดยนายธีระ สลักเพชร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมภายใต้รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้แถลงนโยบายคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2551 โดยจะนำประเทศไทยให้รอดพ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกที่กำลังเกิดขึ้นและพัฒนาไปสู่การเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน แก้ไขวิกฤตทางสังคมที่มีความแตกแยกและพัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ยุติวิกฤตทางการเมือง และปฏิรูปการเมืองให้มีความมั่นคงตามแนวทางระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในการนี้รัฐบาลจะดำเนินการให้บรรลุภารกิจดังกล่าวภายใต้แนวทางพื้นฐานหลัก 4 ประการ คือ

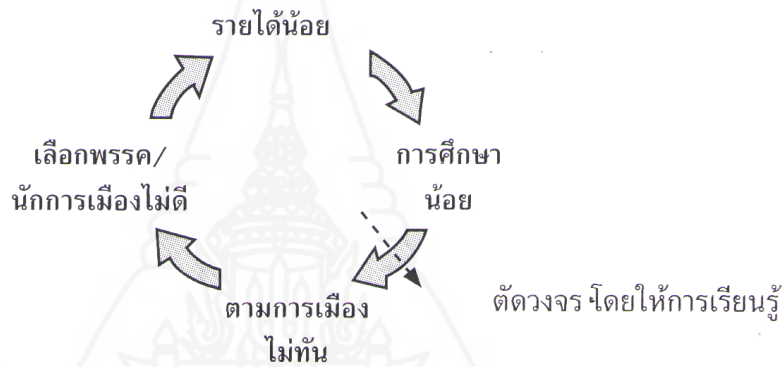
1. ปกป้องและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ให้มีความมั่นคงในการเป็นศูนย์รวมจิตใจและความรักสามัคคีของคนในชาติ และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้เหนือความขัดแย้งทุกรูปแบบ พร้อมทั้งดำเนินการทุกวิถีทางอย่างจริงจังเพื่อป้องกันมิให้มีการล่วงละเมิดพระบรมเดชานุภาพ
2. สร้างความปรองดองสมานฉันท์ บนพื้นฐานของความถูกต้อง ยุติธรรม และการยอมรับของทุกภาคส่วน
3. ฟื้นฟูเศรษฐกิจ ให้ขยายตัวอย่างยั่งยืน และบรรเทาผลกระทบของภาวะเศรษฐกิจที่ประชาชนจะประสบ
4. พัฒนาประชาธิปไตยและระบบการเมือง ให้มีความมั่นคง มีการปฏิบัติ ตามกฎหมาย และบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาค เป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของสากล

3) นโยบายกระทรวงวัฒนธรรม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ภายใต้รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ คือ นายธีระ สลักเพชร มีนโยบายให้กระทรวงวัฒนธรรม ดำเนินการส่งเสริมวัฒนธรรม

ประชาธิปไตย โดยเน้นการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีการดำเนินชีวิตที่มีวิถีวัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยปรับเปลี่ยนวิถีคิด วิถีปฏิบัติ และจัดระบบความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม บนพื้นฐานของหลักการประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย รวมทั้งสนับสนุนบทบาทและการมีส่วนร่วมของสถาบันทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันการเมือง การปกครอง ฯลฯ ส่งเสริมกิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

ทั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายธีระ สลักเพชร) ได้เสนอรูปแบบการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ยั่งยืน ดังภาพที่ 2.1 ข้างล่างนี้

ภาพที่ 2.1 แสดงการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ยั่งยืน

จากภาพข้างต้นจะเห็นว่า สภาพปัญหาการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับฐานะเศรษฐกิจ การศึกษา และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ หากประชาชนยังมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ (รายได้เล็กน้อย) และได้รับการศึกษาน้อย จะส่งผลให้ขาดภูมิคุ้มกันในการรู้เท่าทันนักรการเมือง และกระแสดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม อาจเลือกนักรการเมืองหรือพรรคการเมืองที่ไม่ดีเข้าสู่ระบบการเมือง ส่งผลให้เกิดปัญหาต่อระบบการเมืองของประเทศ และสะท้อนปัญหากลับไปยังประชาชนเป็นวงจรต่อเนื่องต่อไป ดังนั้นการแก้ไขปัญหาก็สอดคล้องกับสาเหตุและมีความยั่งยืน จำเป็นต้องเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยโดยส่งเสริมให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ รูปแบบและวิถีคิด วิถีปฏิบัติตามวิถีวัฒนธรรมประชาธิปไตย มีกิจกรรมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมประชาธิปไตย รวมทั้งการพัฒนาอาชีพและรายได้ของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ มีความรู้เท่าทันนักรการเมือง และกระแสดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ อันจะนำไปสู่การพัฒนาวิถีประชาธิปไตยในปัจจุบันและอนาคต

อย่างไรก็ตาม การเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยยังสามารถดำเนินการควบคู่ไปกับงานวัฒนธรรมอื่น ๆ ในลักษณะที่มีการบูรณาการ โดยนำกระบวนการประชาธิปไตยใช้ในการดำเนินงาน อาทิ การจัดเวทีประชาคม เวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เวทีการวิเคราะห์ วางแผน หรือระดมความคิดของคนในชุมชน/สังคม เกี่ยวกับการดำเนินงานวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น การระดมความคิดเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมวัฒนธรรมของชุมชน การจัดเวทีประชาคมของคนในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมสืบทอดและสืบสานประเพณี พิธีกรรมของชุมชน การส่งเสริมให้คนในชุมชนสืบค้นประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน ฯลฯ ทั้งนี้ ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยควรเน้นบทบาทการมีส่วนร่วมของสถาบันทางสังคมและภาคประชาสังคมในพื้นที่ (เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา สื่อสารมวลชน สถาบันทางอาชีพ สถาบันทางการเมืองการปกครอง องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้นำทางธรรมชาติ และผู้นำท้องถิ่น ฯลฯ) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยสอดคล้องกันอย่างมีพลังและยั่งยืน

นอกจากนี้ การเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย และการเฝ้าระวัง สร้างสรรค์วัฒนธรรมยังมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันด้วย กล่าวคือ กระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยจะเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญของการระดมทรัพยากร/สรรพกำลัง และเชื่อมร้อยยึดโยงผู้คนทุกภาคส่วนในชุมชนหรือในสังคม เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนกระบวนการเฝ้าระวัง หรือสร้างสรรค์วัฒนธรรม ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชน หรือสังคมสามารถร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา สืบสาน เฝ้าระวัง เลือกรับ ปรับใช้และสร้างสรรค์วัฒนธรรมอย่างเหมาะสมกับบริบทชุมชน หรือสังคม เนื่องจากกระบวนการวัฒนธรรมประชาธิปไตยจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยสะท้อนให้เกิด “มติประชาคม” หรือความเห็นร่วม หรือข้อสรุปร่วมที่คนทุกคนทุกภาคส่วนในชุมชน หรือในสังคมเห็นชอบและยอมรับร่วมกัน อันจะนำไปสู่ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความรัก และภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง รวมทั้งความรู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกชุมชน ในขณะเดียวกันกระบวนการเฝ้าระวังและสร้างสรรค์วัฒนธรรมจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยได้อีกทางหนึ่งด้วย

ดังนั้น หากชุมชน สังคมหรือพื้นที่ใดสามารถนำกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยและการเฝ้าระวัง สร้างสรรค์วัฒนธรรมไปปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้พื้นที่นั้นลดปัญหาหรือไม่มีปัญหาความเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรม ไม่มีความแตกแยกจาก ความแตกต่างทางวัฒนธรรม คนพื้นที่จะมีความสมานฉันท์ สามัคคีและสันติสุข อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย และการเฝ้าระวัง สร้างสรรค์วัฒนธรรม

จะนำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจ เคารพและยอมรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์สันติสุข

3.3.3 หลักการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย

วิถีชีวิตประชาธิปไตยของคนในสังคมนั้น มีหลักการในการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย อาทิ

1) การรู้จักใช้เหตุผล

การตัดสินใจจะทำอะไรนั้น ต้องยึดหลักเหตุผลมากกว่าที่จะใช้ความรู้สึกหรืออารมณ์ส่วนตัว จึงจะสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข เกิดความเรียบร้อยและเจริญก้าวหน้า โดยผู้ที่ที่จะดำเนินชีวิตได้อย่างมีเหตุผลนั้นจะประกอบด้วยลักษณะ ดังนี้

1. มีความคิดกว้างไกล รับฟังข่าวสารและความคิดเห็นของผู้อื่น เข้าใจความต้องการจำเป็นของผู้อื่น
2. มีใจอดทน ไม่นำอารมณ์หรือความรู้สึกส่วนตัวมาใช้ตัดสินปัญหา
3. ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา หมายถึง การมองปัญหาต่างๆ อย่างรอบคอบ ใคร่ครวญถึงสาเหตุของปัญหา และพิจารณาทางแก้ไขอย่างมีสติ ไม่ใช่อารมณ์ หรือความเชื่อมงาย หรือเชื่อฟังคำยุยงของผู้อื่นโดยปราศจากการไตร่ตรอง

2) ใช้หลักความสมัครใจ

ระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นการปกครองที่อาศัยความสมัครใจร่วมกันของคนส่วนใหญ่มากกว่าที่จะใช้การบังคับในการดำเนินชีวิตประจำวันก็เช่นกันการที่จะให้ใครปฏิบัติอย่างใรนั้นควรชี้ถึงเหตุผลความจำเป็นให้เข้าใจและสมัครใจ จะมีประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นการยอมรับในความมีเหตุผลและมีสิทธิที่จะเลือกกระทำหรือไม่ทำอะไร
2. ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติ การสนับสนุนต่าง ๆ อย่างเต็มใจและได้ผลที่ดีกว่าการบังคับ
3. จัดข้อขัดแย้ง การต่อต้านต่าง ๆ ให้หมดไปได้

3) มีน้ำใจนักกีฬา

มีน้ำใจนักกีฬา หมายถึง การรู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญในการดำเนินชีวิตประชาธิปไตย เนื่องจากตามหลักประชาธิปไตยนั้น การตัดสินใจในเรื่องต่างๆ จะต้องกระทำตามความเห็นของคนส่วนใหญ่ ซึ่งก็หมายความว่า ในเรื่องที่มีผู้ที่มีความเห็นแตกต่างกันแล้วย่อมมีฝ่ายหนึ่งที่สมหวังและอีกฝ่ายหนึ่งที่ผิดหวัง ฝ่ายที่สมหวังหรือฝ่ายข้างมากนั้นก็ย่อม

ไม่เยาะเย้ยถากถางอีกฝ่ายหนึ่งแต่จะต้องให้ความสนใจ และพร้อมที่จะรับฟังปัญหาของอีกฝ่าย เพื่อหาทางช่วยเหลือแก้ไขในโอกาสต่อไป ในขณะที่เดียวกันฝ่ายที่ไม่สมหวัง ก็ต้องยอมรับในความเห็นของคนส่วนใหญ่และพร้อมที่จะให้ความสนับสนุนร่วมมือ นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายจะต้องมองข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น ว่าเป็นเรื่องธรรมดาไม่ผูกใจเจ็บหรือเก็บมาเป็นอารมณ์ครุ่นคิดว่าเป็นเรื่องที่เสียหาย เสียศักดิ์ศรี

4) ปฏิบัติตามกฎหมาย

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ถือว่ากฎหมายที่บังคับใช้อยู่ เป็นกฎหมายที่คนส่วนใหญ่ให้การยอมรับ เพราะหากคนส่วนใหญ่ไม่เห็นชอบกับกฎหมายใด ๆ ก็สามารที่จะผลักดันให้มีการแก้ไขกฎหมายนั้น ๆ โดยอาศัยกลไกทางการเมืองการปกครองต่าง ๆ ได้ ดังนั้น ทุกคนจึงต้องปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

5) ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน

ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ซึ่งแสดงออกโดย

1. การปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเสมอภาคกัน
2. ให้ความสำคัญต่อทุกคน ในการที่จะรับฟังความเห็นความต้องการของเขา
3. ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก มีความเป็นกลางในการตัดสินปัญหาต่าง ๆ

โดยไม่นำความลำพินส่วนตัวมาใช้ในการพิจารณาปัญหาของส่วนร่วม

3.3.4 แนวทางการส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยและการดำรงตนในชีวิตประจำวัน

1) การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

การที่จะทำให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นไปอย่างมั่นคงและเกิดประโยชน์สุขต่อส่วนรวมนั้น ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในระดับต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ตั้งแต่ระดับชุมชน หมู่บ้าน ตำบล ไปจนถึงระดับจังหวัดและระดับประเทศ ซึ่งจะสามารถมีส่วนร่วมได้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. การใช้สิทธิในการเลือกตัวแทนในระดับต่าง ๆ
2. การลงสมัครรับเลือกตั้งและเข้าร่วมดำรงตำแหน่งทางการเมืองการปกครองในระดับต่าง ๆ
3. การแสดงความเห็นสนับสนุน คัดค้าน หรือเสนอแนะต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลและมีใจเป็นธรรม

เหตุผลและมีใจเป็นธรรม

4. การให้ความร่วมมือในกิจกรรมของส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎหมาย

ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นโดยส่วนรวม

2) ยอมรับในเสียงข้างมากและเคารพในเสียงข้างน้อย

เนื่องจากการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ถือว่าทุกคนมีอำนาจในการปกครอง โดยเท่าเทียมกัน ดังนั้น การตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ จึงต้องทำตามความต้องการของคนส่วนใหญ่หรือตามเสียงข้างมาก ซึ่งฝ่ายข้างน้อยต้องให้การยอมรับและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ แต่ในขณะเดียวกันฝ่ายข้างมากก็ต้องยอมรับฟังเหตุผล ความจำเป็นของฝ่ายข้างน้อยและไม่ละเลยประโยชน์หรือความจำเป็นของฝ่ายข้างน้อยที่ควรจะได้รับ การตอบสนอง ซึ่งในบางครั้งฝ่ายข้างมากอาจต้องยอมสละประโยชน์ของตน หากเห็นว่าความต้องการของฝ่ายข้างน้อยเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นเร่งด่วน

3) การเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

จะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมของชุมชน สังคม ประเทศชาติเป็นที่ตั้ง ไม่มุ่งมั่นเฉพาะผลประโยชน์ส่วนตัวโดยก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อผู้อื่น หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ เช่น ไม่สร้างความรำรวยด้วยการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดต่อกฎหมายของบ้านเมือง

4) การมีวินัย

วินัยเป็นสิ่งสำคัญมากในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งถือหลักการปกครองตนเองเพราะหากคนในชาติไม่มีวินัยแล้ว ก็แสดงว่าไม่สามารถควบคุมบังคับตนเองให้อยู่ในกรอบกติกาที่ตนและผู้อื่นร่วมกันกำหนดขึ้นได้ ดังนั้น จึงไม่สามารถที่จะใช้สิทธิในการปกครองตนเองได้เช่นกัน ซึ่งการมีวินัยนั้นจะต้องถือปฏิบัติ ดังนี้

1. ไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของสังคม
2. ชื่อตรงต่อหน้าที่ของตน
3. ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม
4. ปฏิบัติตามประเพณีอันดีงามของสังคม

5) มีความอดทนอดกลั้นต่อความคิดเห็นและพฤติกรรมที่แตกต่าง

เนื่องจาก ในสังคมประชาธิปไตยได้ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนในสังคมทุกคนอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะมีความเคารพในสิทธิเสรีภาพของประชาชน และมีความอดทนอดกลั้นต่อความคิดเห็นและพฤติกรรมที่แตกต่างจากตน ดังคำขวัญที่ว่า “แตกต่างได้ แต่ไม่แตกแยก” โดยจะต้องเคารพในความคิดของผู้อื่น トラบใดที่ความคิดและพฤติกรรมนั้นไม่ละเมิดต่อกฎหมายของบ้านเมือง

6) การดำรงตนในชีวิตประจำวัน

การดำรงตนในชีวิตประจำวันตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยนั้น มีแนวทางการส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยหรือแนวทางการประพฤติปฏิบัติในระดับครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ดังนี้

1. การส่งเสริมประชาธิปไตยในครอบครัว โดย

- 1.1 สมาชิกในครอบครัวมีความรักใคร่ปรองดองกัน
- 1.2 เคารพข้อพึงพ่อแม่ในฐานะที่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และเป็น

ผู้รับผิดชอบต่อครอบครัว

- 1.3 พ่อแม่ยอมรับฟังความเห็น ความต้องการของลูก
- 1.4 ตัดสินปัญหาต่าง ๆ โดยใช้เหตุผลมากกว่าที่จะใช้อารมณ์
- 1.5 ปรึกษาหารือกันในเรื่องที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับผู้นั้น
- 1.6 พ่อแม่ลูกรู้จักหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วย

ความรับผิดชอบ เต็มใจ

2. การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดย

- 2.1 สอนให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม
- 2.2 กระตุ้นและเปิดโอกาสให้นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ
- 2.3 ฝึกหัดให้นักเรียนยอมรับฟังความเห็นและเหตุผลของผู้อื่น
- 2.4 พยายามโน้มน้าวใจให้นักเรียนเข้าใจถึงเหตุผลในกฎระเบียบต่าง ๆ

มากกว่าที่จะใช้อำนาจบังคับแต่เพียงอย่างเดียว

- 2.5 พยายามจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก และมีความรับผิดชอบในการทำงานเป็นกลุ่ม
- 2.6 ฝึกหัดให้นักเรียนยอมรับในข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มและปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

3. การส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน โดย

- 3.1 ร่วมในการประชุมหรือกิจกรรมของชุมชนอย่างเต็มใจ
- 3.2 รับฟังความคิดเห็นของทุกคน และไม่ถือโทษโกรธเคืองกันแม้จะมีความเห็นขัดแย้งกัน

ความเห็นขัดแย้งกัน

- 3.3 ตัดสินใจโดยใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

- 3.4 มีการปรึกษาหารือกันในขณะทำงาน

3.5 ร่วมกันแก้ไขปัญหาคือข้อบกพร่องต่าง ๆ มากกว่าที่จะคอยชี้แจง

3.6 เคารพกฎระเบียบของชุมชนและกฎหมาย

3.7 ติดตามข่าวสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ

3.8 ตัดสินปัญหาโดยเปิดโอกาสให้มีการแสดงความเห็นอย่างกว้างขวาง

ไม่ควรรีบร้อนให้มีการลงมติ

4. แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์

หลักการสำคัญของระบบอุปถัมภ์ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองคนหรือหลายคน ความสัมพันธ์นี้จะมีลักษณะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งมีได้แยกออกจากกัน กล่าวคือ มิได้เป็นการตกลงกันเป็นสัญญาในการที่จะร่วมมือในทางใดทางหนึ่ง แต่ก็ไม่สามารถตัดขาดจากความสัมพันธ์ได้เพราะเหตุที่ว่ามีหนี้บุญคุณติดอยู่เสมอ กฎของความกตัญญูทศเวทหรือ Generalised Norm of Reciprocity ที่เป็นตัวช่วยให้ความสัมพันธ์เช่นนี้คงอยู่เป็นเวลานาน บางทีอาจอยู่หลายชั่วอายุคนได้ (ประวิณ แจ่มศักดิ์ 2536: 42)

ดังนั้นในแต่ละหมู่บ้านเมื่อมีการเลือกตั้งขึ้น ผู้นำแต่ละคนซึ่งมีสายสัมพันธ์กับนักการเมืองหรือพรรคการเมืองต่างก็เสนอคนเป็นหัวคะแนนให้กับผู้สมัครคนนั้น โดยปกติผู้สมัครมักจะเลือกบุคคลที่มีตำแหน่งเป็นทางการอย่างเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครูเป็นหัวคะแนนของตนเอง การยอมรับอำนาจนำไปสู่การเชื่อถือในแง่อำนาจบารมี ซึ่งนำไปสู่ผู้นำบารมีหรือผู้ที่ผู้นำต้องมีการยอมรับ

บารมีคืออำนาจบารมีที่เกิดขึ้นได้ใน 2 กรณี คือ

1. บารมีที่ติดอยู่กับสถาบัน ได้แก่ ตำแหน่งที่มีอำนาจเกียรติยศและความยอมรับคนอยู่ในตำแหน่งดังกล่าวจะเริ่มมีบารมีเกิดขึ้นทีละเล็กละน้อย จนถึงจุด ๆ หนึ่งอาจกลายเป็นบารมีติดตัว

2. บารมีที่เกิดจากตัวบุคคลจากคุณสมบัติบางประการจนทำให้บุคคลนั้นสะสมบารมีไว้มากพอ จนมีโอกาสได้รับตำแหน่งสำคัญทางการเมือง (ลิขิต ธีรเวคิน 2529: 35)

อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คุวินทร์พันธุ์ (2539: 168) กล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้กับผู้รับอุปถัมภ์จะตกอยู่ในจุดหนึ่งระหว่างสองขั้วคือ ขั้วของการมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันมากระหว่างญาติและเพื่อนสนิท และขั้วของการมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจและเป็นไปตามข้อสัญญา ระหว่าง “ผู้ยิ่งใหญ่” (Bigman) หรือนายจ้าง แบบแผนนี้เป็นเพียงการเสนอรูปจำลองที่ใกล้เคียง และ

การเบี่ยงเบนของรูปจำลองอาจกระทำได้ตามความเหมาะสม อมรา พงศาพิชญ์ และ ปรีชา คุวินทร์พันธ์ ได้แสดงแบบแผนของลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์กับผู้รับอุปถัมภ์ ดังแสดงในตาราง 2.2 ข้างล่างนี้

**ตาราง 2.2 แบบแผนของลักษณะเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์กับความสัมพันธ์
ส่วนตัวและความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือแบบข้อตกลง**

ความสัมพันธ์ส่วนตัว ชาวบ้าน เพื่อน ญาติสนิท	ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้และ ผู้อุปถัมภ์	ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ/ ความสัมพันธ์ตามข้อสัญญา
-คู่สัมพันธ์ที่มีฐานะเท่าเทียมกัน	-คู่สัมพันธ์ที่มีฐานะไม่เท่าเทียมกัน -การแลกเปลี่ยนที่ไม่สมดุล -ความสัมพันธ์ในแนวตั้ง	
-ผลประโยชน์และข้อผูกพันร่วมกัน	-ผลประโยชน์ร่วมกันแต่ ผลประโยชน์และข้อผูกพัน ไม่เท่าเทียมกัน	-การกดขี่ บุกริด
-ความรู้สึกห่วงใยนอกเหนือจากความสัมพันธ์เชิงกลไก (Instrumental Ties) -ความสัมพันธ์ส่วนตัวแบบตัวต่อตัว -ความสัมพันธ์เชิงซ้อน ไม่กระจัดกระจายเช่นในแง่ของเศรษฐกิจ การเมือง และเครือญาติ เป็นต้น -ข้อผูกพันในการสนองตอบซึ่งกันและกัน และยำ โดยหลักศีลธรรม การมีบุญคุณ ความชอบธรรมตามประเพณี -ความสัมพันธ์ยืนนานและมีเสถียรภาพสูง -พื้นฐานทรัพยากรภายในท้องถิ่น	-ความสัมพันธ์เชิงกลไก อย่างแท้จริง -ความสัมพันธ์แบบ ทางการไม่เป็นส่วนตัว -ความสัมพันธ์อย่างไม่ เป็นทางการ -ความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ -ไม่มีความผูกพันทาง ศีลธรรม -มีการแลกเปลี่ยนทางการเงิน -มีการคิดคำนวณ -ความสัมพันธ์ยืนนานน้อยกว่า -พื้นฐานทรัพยากรจากภายนอก	

ที่มา : อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คุวินทร์พันธ์ (2539) ระบบอุปถัมภ์ กรุงเทพมหานคร

ระบบวัฒนธรรมในสังคมไทย คนไทยยังไม่เคยชินกับการใช้วิจารณ์ญาติคัดค้านใจ ด้วยตนเอง ระบบอุปถัมภ์เป็นมรดกตกทอดมาจากระบบศักดินาเดิมยังมีอิทธิพลอยู่ภายใต้ระบบนี้ บุคคลที่ผูกขาดการตัดสินใจก็คือผู้นำชุมชนเพียงไม่กี่คน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พระภิกษุ ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีโอกาสนในการเป็นผู้อุปถัมภ์ จากผู้สมัครรับเลือกตั้งและเป็นผู้อุปถัมภ์ของประชาชนในพื้นที่นั้นจึงเป็นสะพานเชื่อมโยงพฤติกรรมซื้อขายเสียงระหว่างประชาชนและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในอนาคตที่ขาดปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ทั้งยังมีฐานะยากจนจึงต้องพึ่งพาการอุปถัมภ์ค้าชู้ แก้ปัญหาให้เป็นผลในการตัดสินใจเลือกตั้งของคนส่วนใหญ่ ในชนบทที่มีลักษณะเป็นการตอบแทนแก่ผู้ให้อุปถัมภ์

ปัจจัยที่ทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์

คดฤดี วรรณสุทธะ (2545: 11) ได้สรุปถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์ไว้ว่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่

1. ชาวบ้านขาดแคลนวัตถุดิบปัจจัยในการดำรงชีวิต
2. ชาวบ้านขาดสถานะทางสังคม ต้องพึ่งพาผู้อุปถัมภ์ในการวิ่งเต้นติดต่อกับราชการเข้าการรักษาพยาบาล ฯลฯ
3. ชาวบ้านรู้สึกขาดอำนาจที่จะแก้ไขปัญหาของตนเองและท้องถิ่น เช่น การขาดไฟฟ้า น้ำประปา ถนน ศาลาวัด ราคาพืชผลต่ำ ต้องพึ่งพาผู้อุปถัมภ์หรือคนกลางติดต่อกับราชการหรือพรรคการเมืองเพื่อเข้ามาแก้ไขปัญหาจนเกิดเป็น “วัฒนธรรมพึ่งพา”

นอกจากนี้ คดฤดี วรรณสุทธะ (2545: 12) ได้กล่าวถึงลักษณะการพึ่งพาของชาวบ้านที่มีต่อผู้อุปถัมภ์มีหลายลักษณะ คือ

1. เป็นแบบหลายมิติ ตั้งแต่การกู้ยืมเงินทดให้เป็นผู้ใหญ่งานแต่งงาน งานศพ ขอยืมรถไปใช้ในไร่ (โดยจ่ายค่าตอบแทนเป็นแรงงานภายหลัง)
2. มีลักษณะทั้งชีวิต คือ ต้องพึ่งพาทุกโอกาส ตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย และทั้งครอบครัวด้วยเหตุนี้เมื่อผู้อุปถัมภ์ที่ทำเป็นหัวคะแนน ชาวบ้านซึ่งไม่มีทางเลือกนอกจากจะต้องขายเสียงให้ทั้งนี้ไม่ใช่เห็นเงินในช่วงเลือกตั้ง แต่ชาวบ้านได้คิดแล้วว่าตนเองยังต้องพึ่งพาครอบครัวอุปถัมภ์ในเรื่องอื่น ๆ อีกมากในอนาคต

อิทธิพลของความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์ขยายขอบเขตกว้างไกลกว่าที่จะจำกัดอยู่เฉพาะในชุมชนเท่านั้น ระบบอุปถัมภ์ยังมีความสำคัญในการช่วยเชื่อมโยงโครงสร้างอำนาจระหว่างชนบทกับเมือง และเป็นคู่ทางของการแสวงหาผลประโยชน์

ในสังคมไทยที่เส้นความสัมพันธ์แบบเครือญาติและระบบอุปถัมภ์ (Patron-Client Relationship) ถูกเสริมต่อด้วยการเน้นค่า นิยมการบริโภค และระบบเงินตรา ภายใต้สังคม

แบบสมัยใหม่ ในกลไกการเมืองประชาธิปไตย และเป็นผลมาจากการแบ่งชั้นในระบบศักดินาของ ไทยในอดีต ทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์ซึ่งฝังรากลึกลงในสังคมไทยอันมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ของไทยเป็นที่มาของวัฒนธรรมของคนไทย ทำให้คนไทยยึดระบบอาวุโส มีความเกรงใจกัน นับถือคนมีอำนาจและไม่มีอุดมการณ์

เครือข่ายระบบอุปถัมภ์ได้กลายมาเป็นวิธีการที่พรรคการเมืองใช้ในการหาเสียงใน ชนบทและความสัมพันธ์ในรูปแบบอุปถัมภ์ยังคงมีอยู่และมีบทบาทอย่างมากในปัจจุบัน โดยเฉพาะ ทางด้านการเมืองในระบบเลือกตั้งของไทยที่มีการใช้เงินเข้ามามีบทบาทต่อความสำเร็จที่ได้รับ ชัยชนะจากการเลือกตั้ง นักธุรกิจ หรือบุคคลจากกลุ่มต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเข้าไปมีส่วนในการ กำหนดนโยบายในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากขึ้น ผู้อุปถัมภ์ที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นที่มี บทบาทในการนำชาวบ้านแก่นักการเมืองอีกทอดหนึ่งซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มบทบาททางการเมือง การชี้นำทางการเมืองของหัวคะแนนซึ่งเป็นภาพลักษณ์หนึ่งของผู้อุปถัมภ์ในปัจจุบัน

5. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (2546: 602) ให้แนวคิดที่ เกี่ยวกับบทบาท ดังนี้

บทบาท หมายถึง การทำทำตามบท การทำตามบท โดยนัยหมายความว่า การทำ ตามหน้าที่ที่ใดกำหนดไว้ เช่น บทบาทของบิดามารดาในการเลี้ยงบุตรธิดา บทบาทของครูในการ สอนหนังสือ เป็นต้น

ดิน ปรัชญพฤทธ์ (2538: 347) ได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทว่า หมายถึงพฤติกรรมที่ สังคมกำหนดและคาดหมายให้บุคคลกระทำ

ไซมอน (Simon, 1976: xxxvi) ได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทว่า มโนทัศน์ (concept) ของบทบาท คือ การแสวงหามาตรฐานทางสังคมเพื่อใช้ในการอธิบายถึงพฤติกรรม เช่น กัปตันเรือ ยอมเดินทางไปกับเรือเพราะถูกยอมรับในบทบาทแห่งการเป็นกัปตันเรือ หมายความว่ากัปตันเรือย่อม ที่จะมีอำนาจการควบคุมหรือสั่งการต่าง ๆ ในการเดินเรือด้วย เป็นต้น

ลินตัน (Linton อ้างถึงใน สุรางค์ จันทน์เอม 2529: 24) ให้แนวความคิดที่เกี่ยวกับ บทบาทดังนี้ สถานภาพเป็นนามธรรม หมายถึงตำแหน่งในแต่ละตำแหน่งจะได้กำหนดบทบาทไว้ อย่างไรบ้าง ฉะนั้นเมื่อมีตำแหน่งก็ต้องมีบทบาทควบคู่กันไปเสมอ คือ เมื่อบุคคลมีตำแหน่งย่อม จะต้องมียุติและหน้าที่ตามมาเอง บางคนก็ปฏิบัติหน้าที่ได้ สมบทบาท บางคนก็ทำไม่ได้ไม่เต็มที เพราะเกิดขัดแย้งกันในบทบาท ผู้ที่มีตำแหน่งจะปฏิบัติหน้าที่ได้สมบทบาทหรือไม่ ขึ้นอยู่กับ

องค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เช่น บุคลิกภาพของ ผู้ที่สวมบทบาท ลักษณะของสังคม ตลอดจน ประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมนั้น

อัลพอร์ต (Allport) (อ้างถึงใน สุภา สกลเงิน 2545: 15-16) ได้ให้แนวคิดอันเกี่ยวกับ บทบาทว่าเป็นการแสดงบทบาทของบุคคลขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ต่อไปนี้

1. บทบาทที่สังคมคาดหวัง (role expectation) หมายถึง บทบาทที่สังคมคาดหวัง ให้บุคคลปฏิบัติตามความคาดหวังที่กำหนดโดยสังคมและสถานภาพที่บุคคลนั้นครองอยู่

2. การรับรู้บทบาท (role conception) หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ในบทบาทของตนเองว่าควรจะมีบทบาทอย่างไร และสามารถจะมองเห็นบทบาทของตนเองได้ตามการรับรู้ซึ่ง เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความต้องการของบุคคลนั่นเอง โดยที่การรับรู้ในบทบาทและความต้องการของ บุคคลก็ขึ้นอยู่กับลักษณะฐานส่วนบุคคล ตลอดจนเป้าหมายในชีวิตและค่านิยมของบุคคลที่สวม บทบาทนั้น

3. การยอมรับบทบาทของบุคคล (role acceptance) จะเกิดขึ้นเมื่อความสอดคล้อง ของบทบาทตามความคาดหวังของสังคมและบทบาทที่ตนรับอยู่ การได้ยอมรับบทบาท เป็นเรื่อง เกี่ยวกับความเข้าใจในบทบาทและการสื่อสารระหว่างสังคมและบุคคลนั้น ทั้งนี้ เพราะบุคคลจะไม่ได้ ยินดียอมรับบทบาทเสมอไป แม้ว่าจะได้รับการคัดเลือกหรือถูกแรงผลักดันจากสังคมให้รับตำแหน่ง และมีบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติตาม เพราะถ้าหากบทบาทที่ได้รับนั้นทำให้ได้รับผลเสียหายหรือเสีย ประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าขัดแย้งกับความต้องการ หรือค่านิยมของบุคคลนั้น ผู้ครองตำแหน่ง อยู่กลับพยายามหลีกเลี่ยงบทบาทนั้น ไม่ยอมรับบทบาทนั้น ๆ

4. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของบุคคล (role performance) เป็นบทบาทของเจ้าของ สถานภาพที่แสดงออกจริง (actual role) ซึ่งอาจเป็นการแสดงบทบาทตามที่สังคม คาดหวัง หรือเป็น การแสดงบทบาทตามการรับรู้และตามความคาดหวังของตนเอง การที่บุคคลใดจะปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ที่ได้ดีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับระดับการยอมรับบทบาทนั้น ๆ ของบุคคลที่ได้ครองตำแหน่งนั้นอยู่ เนื่องจากความสอดคล้องกับบทบาทตามความคาดหวังของสังคมและการรับรู้บทบาทของตนเอง

พัทยา สายหู (อ้างถึงใน ณรงค์ เส็งประชา 2541: 136) ได้ให้แนวความคิดที่เกี่ยวกับ บทบาทดังนี้ บทบาท คือการกระทำต่าง ๆ ที่ “บท” กำหนดไว้ให้ผู้แสดงต้องทำ ตรายใดที่ยังคงอยู่ใน “บท” นั้น เปรียบได้เหมือน “บท” ของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงในละครเรื่องนั้น ๆ ว่ามีบทบาทที่จะต้องแสดงอย่างไร

สงวน สุทธิเลิศอรุณ จำรัส คิ้วสุวรรณ และฐิติพงษ์ ธรรมานุสรณ์ (2522: 36-40) ได้ ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทว่า หมายถึง การแสดงถึงพฤติกรรมของ บุคคลตามสิทธิและหน้าที่ความ รับผิดชอบของสถานภาพ แบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ

1. บทบาทตามความคาดหวัง (expected role) เป็นบทบาทที่ต้องแสดงตามความคาดหวังของผู้อื่น เช่น บทบาทของนักเรียนตามความคาดหวังของครู เป็นต้น
2. บทบาทตามลักษณะการรับรู้ (perceived role) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพรับรู้ว่าคุณควรมีบทบาทอย่างไร
3. บทบาทที่แสดงออกจริง (actual role) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพได้แสดงออกจริง ซึ่งอาจเป็นบทบาทตามที่ตั้งมคาดหวัง หรือเป็นบทบาทที่ตนเองคาดหวังหรืออาจจะไม่เป็นบทบาทตามที่ตั้งมคาดหวังและตนเองคาดหวัง

อย่างไรก็ตาม บทบาทคือส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรม มี 3 ลักษณะ คือ

1. ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท (peripheral attributes) ได้แก่ บทบาทชนิดที่แม้จะขาดหายไปหรือมิได้แสดงบทบาทนั้น ก็ไม่ทำให้บทบาทที่ต้องการผิดไป
2. ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดมิได้ (required attributes) ได้แก่ ส่วนของบทบาทที่สำคัญ ถ้าส่วนสำคัญของบทบาทในส่วนนี้ขาดไปแล้ว ย่อมมีผลทำให้บทบาทของตำแหน่งผิดไป
3. ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย และข้อบังคับที่ปรากฏอย่างชัดเจน (legitimizing attributes) ได้แก่ ส่วนของบทบาทตามกฎหมายและข้อบังคับกำหนดให้กระทำ หรือปฏิบัติ ถ้าบุคคลที่สวมบทบาทตามตำแหน่งนั้น ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบ ข้อบังคับที่ปรากฏอย่างชัดเจนแล้ว ย่อมถือได้ว่าบุคคลนั้นมีได้แสดงบทบาทในตำแหน่งนั้น ๆ ด้วย

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (อ้างถึงใน สุภา สกุลเงิน 2545: 17) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวข้องกับบทบาทว่า บทบาทมีความหมายใกล้เคียงกับสถานภาพมาก ซึ่งบทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่าง ๆ พึงกระทำ ก็คือเมื่อสังคมกำหนดสิทธิ และหน้าที่ให้สถานภาพใดอย่างไร และบุคคลในสถานภาพนั้นย่อมจะต้องประพฤติหรือปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้

พวงเพชร สุรัตน์วิกุล (2542: 65-66) ได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทว่านี้ บทบาทเป็นรูปธรรม เห็นได้จากการกระทำที่แสดงออกมา บทบาท มี 3 ด้าน คือ

1. บทบาทในอุดมคติ (ideal role) ได้แก่ บทบาทอันกำหนดไว้ตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพนั้น ๆ ควรกระทำ แต่อาจมีใครที่ทำหรือไม่มีใครทำตามนั้นก็เป็นที่
2. บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (perceived role) เป็นบทบาทอันบุคคลคาดคิดด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

3. บทบาทที่แสดงออกจริง (actual role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริง ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย ทำให้การแสดงบทบาทแตกต่างกันไป

ณรงค์ เสียงประชา (2541: 136-137) ได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทว่าเป็นพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาทเป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและ คาดหมายให้บุคคลต้องกระทำตามหน้าที่ เช่น เป็นครูต้องสอนนักเรียน เป็นตำรวจต้องพิทักษ์สันติราษฎร์ ทหารต้องเป็นรั้วของชาติ บุตรต้องเชื่อฟังบิดามารดา เป็นต้น

เมื่อคนเราติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น ย่อมจะต้องแสดงบทบาทหลายบทบาทมากขึ้นตามคู่บท หรือตามสถานภาพอันเกิดจากความสัมพันธ์อื่น ๆ และบางครั้งบทบาทที่เกิดขึ้นอาจเกิดการขัดแย้งกันได้ เช่น ขณะที่เขาจะแสดงบทบาทเป็นผู้บังคับบัญชา แต่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในหน่วยราชการที่เขารับผิดชอบเป็นบิดาของเขา ในสถานภาพนี้ที่เป็นบุตรเขาจะต้องเชื่อฟังบิดา ต้องการพบบิดา ดังนั้นในกรณีเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดความอึดอัดใจและจำเป็นต้องหาทางเลือกในการปฏิบัติลักษณะเช่นนี้จะเป็นปัญหาที่เกิดจากบทบาทขัดแย้งกัน

เมื่อบุคคลได้ดำรงตำแหน่งในสังคม ย่อมจะต้องแสดงบทบาทตามตำแหน่งนั้น ๆ ตำแหน่งเดียวกันแต่ผู้ดำรงตำแหน่งคนละคนอาจมีบทบาทต่างกันไป เพราะต่างคนต่างมีนิสัย ความคิด ความสามารถ การอบรม กำลังใจ มุมเหตุจูงใจ ความพอใจในสิทธิหน้าที่ สภาพของจิตใจ และร่างกายที่ไม่เหมือนกัน ฉะนั้นบทบาทจึงเป็นเพียงรูปการณ์ (aspect) ทางพฤติกรรมของตำแหน่ง

จากแนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ดังนี้ บทบาทเป็นแบบแผนพฤติกรรม หรือการได้กระทำต่าง ๆ ของบุคคลที่สังคมคาดหวัง หรือกำหนดให้กระทำโดยจะมีความเกี่ยวเนื่องกับอำนาจหน้าที่และสิทธิซึ่งขึ้นอยู่กับฐานะ หรือตำแหน่งทางสังคมของบุคคลนั้นซึ่งจะเป็นตัวกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ยึดถือเป็นแนวทาง ปฏิบัติ หากบุคคลที่สังคมคาดหวังนั้นไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตามที่ได้ดำรงตำแหน่ง ก็จะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม

6. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง

6.1 อำนาจ บทบาท หน้าที่ และภารกิจของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 ฉ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2543 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมออกกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2549 ดังนี้

ก. ราชการบริหารส่วนกลาง

1. สำนักบริหารกลาง

2. กองการสัมพันธ์ต่างประเทศ
3. สำนักตรวจและประเมินผล
4. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
5. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
6. สำนักเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม

ข. ราชการบริหารส่วนภูมิภาค

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) ประสานงานและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของกระทรวงในส่วนภูมิภาค รวมทั้งดำเนินการ ประสาน และสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมในเขตพื้นที่จังหวัด

(ข) ส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้และแหล่งการเรียนรู้ด้านศาสนา ศิลปะ และ วัฒนธรรม ในเขตพื้นที่จังหวัด

(ค) ดำเนินการป้องกันและแก้ไขการเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรมโดยประสานหรือ ร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

(ง) จัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับงานด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในเขต พื้นที่

(จ) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมอำเภอ และสภาวัฒนธรรมตำบล รวมทั้งหน่วยงานอื่นที่ดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในเขตพื้นที่จังหวัด

(ฉ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือ ที่ได้รับมอบหมาย

6.2 อำนาจหน้าที่ของสำนักงานวัฒนธรรมอำเภอ

ตามคำสั่งกระทรวงวัฒนธรรมที่ 73 /2551 ลงวันที่ 30 เมษายน 2553 เรื่อง การกำหนดให้มีสำนักงานวัฒนธรรมอำเภอเป็นหน่วยงานภายในราชการบริหารส่วนภูมิภาคของ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

เพื่อให้การปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคระดับอำเภอของกระทรวงวัฒนธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและอำนวยความสะดวกต่อประชาชนตามพระราช- กฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 อาศัยอำนาจตามความ ในมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไข เพิ่มเติมจึงกำหนดให้มีสำนักงานวัฒนธรรมอำเภอ เป็นส่วนราชการประจำอำเภอทุกอำเภอเป็นการ

ภายในของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม มีฐานะเป็นหน่วยงานเทียบเท่าฝ่ายในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ประสานและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของกระทรวงวัฒนธรรมในส่วนภูมิภาคของอำเภอ รวมทั้งดำเนินการประสาน และสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมในอำเภอ

(ข) ส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้และแหล่งการเรียนรู้ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ในอำเภอ

(ค) ประสานและส่งเสริมการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นในอำเภอ

(ง) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมอำเภอ และสภาวัฒนธรรมตำบล รวมทั้งหน่วยงานอื่นที่ดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในอำเภอ

(จ) ปฏิบัติราชการตามกฎหมายในความรับผิดชอบของกระทรวงซึ่งกำหนดให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

(ฉ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิทยากร เชียงกุล (2551: 25) ได้กล่าวชี้แจงถึงปัญหาระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยว่า ระบบดังกล่าวเป็นระบบที่ล้าหลังมาก เพราะเศรษฐกิจปัจจุบันพัฒนาแบบทุนนิยมเน้นการแข่งขันที่ใช้ความรู้ความสามารถและคุณธรรมเป็นหลัก และที่ผ่านมามากหลายประเทศไม่ว่าจะเป็นสิงคโปร์ เกาหลีใต้ ก็สามารถหลุดพ้นจากระบบอุปถัมภ์ได้ เราควรนำวิธีการแก้ปัญหาของเขามาปรับใช้ แต่คนในสังคมไทยยังติดความสบายจึงไม่ตื่นตัวที่จะแก้ปัญหานี้ “ระบบราชการของเราควรเปลี่ยนแปลงจากการเล่นพรรคเล่นพวกมาเน้นการส่งเสริมความสามารถ มิฉะนั้นจะไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ที่จะแข่งขันกับประเทศอื่นได้ การแก้ไขระบบนี้จะต้องทำให้คนระดับล่างตื่นตัว โดยเรียกร้องให้ภาครัฐแก้ไขอย่างจริงจัง และรัฐควรส่งเสริมการศึกษาที่มีคุณภาพให้ประชาชน เพราะคนมีการศึกษาจะเข้าใจสิทธิและกฎหมายมากขึ้น กล่าวที่จะได้เสีย ไม่ยอมให้ใครมาขู่เข็ญ และไม่ยอมตกอยู่ใต้อาณัติของคณาธิปไตย” วิทยากร กล่าวต่อไปว่า หลายคนมองว่านักการเมืองส่วนใหญ่เป็นลูกหลานของกลุ่มอำนาจเก่าจากระบบอุปถัมภ์ แต่โดยส่วนตัวนั้นตนเห็นว่าเป็นเพียงแค่บางส่วน และที่ยังอยู่ในวงการนี้ได้เพราะอาศัยระบบอุปถัมภ์จากคนรุ่นพ่อ

ที่สร้างบุญคุณให้กับคนท้องถิ่น นักการเมืองปัจจุบันส่วนใหญ่ คือ อดีตนักกิจกรรมตัวเด่นของแต่ละมหาวิทยาลัย หรือมาจากกลุ่มนักวิชาการที่เปลี่ยนบทบาทเป็นนักการเมืองมากขึ้น

จากการเสวนา “ระบบอุปถัมภ์กับสังคมไทย” ของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อาจารย์ วารุณี โอสธารมย์ (2551) นักวิจัยประจำสถาบันไทยคดีศึกษาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้กล่าวไว้ว่า ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ภายใต้ระบบมูลนายไพร่ โดยมีต้นแบบเป็นกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ และกลุ่มผู้นำแบบไม่เป็นทางการ เช่น นักเลงหรือ กลุ่มโจร เป็นเครือข่ายคอยช่วยเหลือชาวบ้าน จนกระทั่งประมาณรัฐสมัยรัชกาลที่ 5 ระบบอุปถัมภ์ได้เปลี่ยนไปจากเดิม เพราะรัฐมีการปรับใช้ระบบราชการแบบใหม่ โดยให้ฝ่ายปกครองมีอำนาจในการดูแลประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่จึงหันมาพึ่งระบบอุปถัมภ์ที่มีเจ้าหน้าที่รัฐเป็นศูนย์กลาง อาจารย์วารุณี กล่าวต่อไปว่า ทุกวันนี้ตนเชื่อว่า กลุ่มผู้นำทางสังคมต่าง ๆ ในอดีต อย่างนักเลง หรือโจร ยังคงมีอยู่ในสังคมไทยคู่กับระบบอุปถัมภ์ เพียงแต่ปัจจุบันเศรษฐกิจและสังคมมีการเปลี่ยนแปลง กลุ่มดังกล่าวจึงมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด แต่กลุ่มชนดังกล่าวยังคงมีอิทธิพลสามารถขับเคลื่อนระบบอุปถัมภ์ให้มีพลังดัง เช่นในอดีต

ด้านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2551) อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กล่าวถึงระบบอุปถัมภ์ว่า แม้ประเทศไทยมีการเลิกใช้ระบบอุปถัมภ์อย่างเป็นทางการคือ มูลนายไพร่ ตั้งแต่รัชสมัยรัชกาลที่ 5 แต่คนในชาติยังคงปฏิบัติตัวด้วยความคุ้นชินจนมาถึงปัจจุบัน เราสามารถพบเห็นตัวอย่างได้มากมายไม่ว่าจะเป็น กรณีการแจกปลากระป๋องนำชาวคอก กรณีหุ้นส่วนในชานติเก้าฝับ กรณีเส้นสายในสำนักงานตำรวจ กรณีโควตาเก้าอี้ของบรรดาสิงห์จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในกระทรวงมหาดไทย ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่เป็นความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์ที่ไม่ได้เขียนไว้เป็นทางการในระเบียบกฎหมาย “ความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการในลักษณะนี้มีอยู่ทั่วประเทศ โดยเฉพาะแวดวงราชการ กลุ่มคนเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน แบบ ลูกพี่-ลูกน้อง ที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นการสมัครงาน การเลื่อนตำแหน่ง การโยกย้าย การฮั้วประมูล การเลือกตั้ง ฯลฯ หากคุณไม่ใช่พวกของเขาคุณจะไม่ได้รับอภิสิทธิ์”

ทั้งนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ (2551) ได้ยกตัวอย่างระบบอุปถัมภ์หลังจากทำการงานวิจัยในหัวข้อ บทบาททางการเมืองของเจ้าพ่อท้องถิ่นในกระแสโลกาภิวัตน์ กรณีศึกษาจังหวัดระยองว่า ในอดีตผู้อุปถัมภ์ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ หรือ ข้าราชการเกษียณ แต่ผู้อุปถัมภ์ในปัจจุบันคือ กลุ่มนักธุรกิจการเมือง ที่ทุ่มทุนซื้อเสียงผ่านผู้นำชุมชน เพื่อเข้าไปแสวงหากำไรจากการกินเปอร์เซ็นต์ในงานพัฒนาประเทศ แสวงหาอำนาจเพื่อปกป้องธุรกิจที่ผิดกฎหมายของตัวเอง เอื้อประโยชน์ในการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมให้กลุ่มนายทุนที่เป็นพวกพ้อง และเหตุที่การซื้อเสียง

ในเมืองไทยยังเฟื่องฟูอยู่ได้ เพราะระบบนี้เป็นการอุปถัมภ์ทั้งชีวิต ผู้อุปถัมภ์จะช่วยเหลือชาวบ้าน ตั้งแต่เงินค่าคลอดบุตร ทุนการศึกษา จนถึงเงินค่ารักษาโรครายมรณะ จนกลายเป็นหนี้บุญคุณ การซื้อเสียงจึงเป็นเรื่องเล็กน้อยสำหรับคนจน “ระบบนี้จะไขข้อสงสัยให้เราทราบว่า ทำไมรัฐมนตรีถึงระดมคนไปชุมนุมได้ เพราะมีเส้นสายต่อทอดไปถึงหมู่บ้านนั่นเอง ในสังคมไทยอำนาจมันมีหลายรูปแบบเราจะมองที่กฎหมายอย่างเดียวไม่ได้ เพราะอำนาจที่มีผลต่อคนไทยมากกว่านั้น คือ อิทธิพล เราจะเห็นได้ว่า บ่อน บาร์ ชอง โต๊ะบอล จะมีคนคุมอย่างหนาแน่น ซึ่งคนเหล่านั้น อาจจะเป็นทหาร ตำรวจ หรือบริษัทรักษาความปลอดภัยของตำรวจทหารเอง”

สำหรับแนวทางการแก้ไขระบบอุปถัมภ์นั้น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ กล่าวว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชน เพื่อถ่วงดุลอำนาจ และรวมกลุ่มกันแก้ปัญหาในเรื่องที่พึงพาราชการไม่ได้ เช่น ปัญหาการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม การแข่งขันผลประโยชน์จากทรัพยากรกับกลุ่มนายทุน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ปัจจุบันระบบอุปถัมภ์ในกลุ่มการเมืองเริ่มสั่นคลอนจากการยุบพรรคการเมือง การลี้ภัยในต่างแดน ทำให้ชาวบ้านเริ่มไม่เชื่อมั่นในระบบอุปถัมภ์ และเมื่อไรผลประโยชน์ไปการอุปถัมภ์ก็จะจบลง

ประเวศ วะสี (2552: 80) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ "สี่เหลี่ยมประชาธิปไตย" หวังสร้างสังคม "อารยะประชาธิปไตย" โดยนายแพทย์ประเวศ วะสี ราษฎรอาวุโสและประธานมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ ปาฐกถาพิเศษในหัวข้อ “อารยะประชาธิปไตย การสร้างความเข้มแข็งการเมืองภาคพลเมือง” ในเวทีร่วมคิด ร่วมสร้าง อารยะประชาธิปไตย เรื่อง “กระบวนการมีส่วนร่วมของพลเมืองและการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ 50 เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดี” จัดโดย มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) ณ ห้องคอนเวนชัน ฮอลล์ สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2552 ดังนี้

ประชาธิปไตยควรจะเป็นสิ่งที่ดิฉันในตัวของมันเอง ไม่จำเป็นต้องมีคำว่า “อารยะ” เพราะประชาธิปไตยควรจะเป็นอารยะในตัวของตัวเอง แต่เนื่องจากที่ผ่านมาประชาธิปไตยของเราดูเหมือนไปเชื่อมโยงกับความเลวร้ายต่าง ๆ เช่น การใช้เงิน การทุจริตคอร์รัปชัน จึงกลายเป็นอนารยะประชาธิปไตย คือเป็นประชาธิปไตยที่มีการโกงกิน จึงเติมคำนี้เข้าไป เป็นอารยะประชาธิปไตย

คำว่าระบอบประชาธิปไตย คำว่าระบอบคือดูให้ครบทั้งระบบ เช่น ถ้าดูระบบรถยนต์ ต้องดูให้ครบทั้งตัวรถยนต์ ทั้งล้อ ทั้งเครื่อง ทั้งตัวถัง รถถึงจะวิ่งได้ ระบอบประชาธิปไตยของเราดูไม่ครบทุกทาง 70 กว่า ปีมาแล้ว เพราะเราไปจับส่วนเดียว ที่แล้วมาเราสนใจแต่องค์กรทางการเมือง การเลือกตั้ง มีสภาผู้แทนฯ มีรัฐบาล สนใจแต่เพียงแก้ไขโทษขององค์กรทางการเมือง เขียนรัฐธรรมนูญกันมา 18 ฉบับแล้ว เพราะเราคิดว่ารัฐธรรมนูญนั้นสร้างประชาธิปไตย ขณะที่สหรัฐอเมริกาตั้งแต่ตั้งประเทศมา 200 กว่าปี เขามีฉบับเดียว อังกฤษไม่มีเลยสักฉบับ ดังนั้นการคิดว่ารัฐธรรมนูญสร้างประชาธิปไตยจึงเป็นมายาคติ

ขณะที่อีกส่วนหนึ่งคือ วัฒนธรรมประชาธิปไตย ซึ่งเราเกือบไม่สนใจอะไรเลยทั้งที่เป็นตัวที่ใหญ่กว่าองค์กรทางการเมือง ทั้งนี้ วัฒนธรรม หมายถึงวิถีชีวิตร่วมกันซึ่งเป็นเรื่องใหญ่มากหมายถึงมีความเชื่อร่วมกันว่าจะอะไรเป็นคุณค่าร่วมกัน กรอบขนบธรรมเนียมประเพณี การประกอบอาชีพโดยวัฒนธรรมประชาธิปไตยนี้จะไปกำกับองค์กรทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยจริง จะเห็นว่า อังกฤษไม่มีรัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษรแต่มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย

ความที่เราไม่ได้สนใจเรื่องวัฒนธรรมประชาธิปไตยเลย สนใจแต่องค์กรทางการเมืองเป็นเรื่องกลไกแล้วก็เป็นกลไกบางอย่างเรื่องอะไรที่เป็นกลไกขาดความลึกซึ้งทางศีลธรรม ก็จะเป็นเรื่องการโกงได้ง่าย ๆ และเราก็อยู่ตรงนั้นมา 70 กว่าปีแล้ว ดังนั้น อยากจะให้มองเรื่องอื่นด้วย แน่แน่นอนว่าองค์กรทางการเมืองก็พยายามทำให้ดีขึ้น แต่เรามองเฉพาะตรงนั้นไม่ได้เราต้องสร้างสังคมให้เป็นสังคมอารยะประชาธิปไตย ต้องมองไปตรงสังคมด้วย

ถ้าเราไปดูสิ่งที่เรียกว่า นักการเมืองมีประมาณ 3,000-4,000 คนเท่านั้น ถึงเวลาจะไปลงเลือกตั้ง แล้วก็ใช้เงินใช้ทอง มีกลุ่ม มีก๊วน แล้วก็เข้ามาเป็นรัฐบาล ความรู้ก็น้อย ความสุจริตก็น้อยแต่มีมากในเรื่องสัตว์ร้าย 3 ตัวในตัวมนุษย์ที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ คือ ตัณหา มานะ และทิฐิตัณหา คืออยากได้มาก ๆ มานะคืออยากได้มากเหนือคนอื่น ทิฐิ คือเอาความเห็นของตัวเองเป็นใหญ่ เราทุกคนมีสัตว์ร้ายอยู่ในตัวมากบ้างน้อยบ้าง แต่คนบางคนมี 3 ตัวนี้ใหญ่มาก และนำไปสู่ความเดือดร้อนในบ้านเมือง ขณะที่เรามีผู้คนมากกว่านั้นและดีกว่านั้นเยอะ เรามีชาวบ้านตั้ง 70,000 กว่าหมู่บ้าน 7,000 กว่าตำบล มีสถาบันการศึกษานานาชาติ แต่เราปล่อยให้เป็นเรื่องของ 3,000-4,000 คนที่เป็นนักเลือกตั้งเท่านั้น

ดังนั้นจึงต้องขยายเรื่องประชาธิปไตยให้กว้างขวางขึ้น โดยหันมาพัฒนา “สี่เหลี่ยมประชาธิปไตย” มี 4 มิติ คือ 1.คนไทยทุกคนเป็นพลเมืองชั้นหนึ่ง 2.จิตสำนึกประชาธิปไตย 3.การกระจายอำนาจ และ 4.ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. คนไทยทุกคนเป็นพลเมืองชั้นหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญและมีความลึกซึ้ง เป็นเรื่องศีลธรรมสังคมไทยเป็นสังคมชนชั้น มีชั้นบน ชั้นล่าง คนชั้นล่างเป็นคนจน ไม่มีเกียรติ ไม่ได้รับความเคารพนับถือ เข้าไม่ถึงทรัพยากรทางสังคมเข้าไม่ถึงบริการทางศึกษา ทางสังคม แล้วจะอยู่ได้อย่างไรในสังคมซึ่งขาดความเป็นธรรม ที่เรียกว่า คนไทยทุกคนเป็นพลเมืองชั้นหนึ่ง หมายถึงการเคารพศักดิ์ศรีคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันเป็นศีลธรรมพื้นฐานและเป็นเบื้องลึกที่นำไปสู่สิ่งดีงามทั้งปวง เช่นประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน ความเป็นธรรมทางสังคมต่างๆ ถ้าเราขาดศีลธรรมพื้นฐานตัวนี้ สิ่งเหล่านี้ก็ไม่เกิด

เราเป็นสังคมชนชั้นมานาน ชนชั้นล่างไม่มีความหมาย ผู้ใช้แรงงาน ชาวไร่ชาวนา กรรมกรไม่มีเกียรติ ไม่มีศักดิ์ศรี คนขายก๋วยเตี๋ยวจะมีเกียรติได้อย่างไร คนขายของชำจะมีเกียรติได้อย่างไร คนผสมปูนจะมีเกียรติได้อย่างไร นั่นคือสังคมไทยที่คนตั้งเขอะรู้สึกว่าเป็นพลเมืองชั้นสองเพราะไม่มีเกียรติ เพราะเข้าไม่ถึงทรัพยากรต่างๆ แม้แต่กฎหมาย

ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ บอกเอาไว้หลายปีแล้วว่า กฎหมายไม่ยุติธรรมกับคนจนมือคดกับคนจนดั่งนั้นจะเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องลึกซึ้งและหากเราจะขับเคลื่อนเรื่องนี้ต่อไป มีเรื่องเล็กๆ เยอะที่เราต้องทำความเข้าใจ ถ้าเราไปเขว ๆ เฉย ๆ มันไม่มีแรงที่จะขับเคลื่อน

ทั้งนี้ การจะให้คนไทยทุกคนเป็นพลเมืองชั้นหนึ่งขึ้นกับว่าสังคมไทยเคารพความรู้ชนิดไหน ความรู้ในตำรากับความรู้ในตัวคนมีฐานที่มากับการให้ความหมายต่างกัน ความรู้ในตำราได้มาจากการวิจัยสังเคราะห์ความรู้ อาจจะเรียกว่ามีฐานอยู่ในทางวิทยาศาสตร์แต่ความรู้ในตัวคนได้มาจากวิถีชีวิตการทำงาน ทุกคนมีความรู้ ถ้าเราเคารพเฉพาะความรู้ในตำรา คนส่วนน้อยเท่านั้นที่มีเกียรติ คนส่วนใหญ่ไม่มีเกียรติ ถ้าเราเคารพความรู้ในตัวคน คนทุกคนเป็นคนมีเกียรติอันนี้เป็นเรื่องใหญ่และเกี่ยวกับการศึกษาของไทย

ถ้าเราเคารพความรู้ในตัวคน พ่อแม่เป็นคนมีเกียรติ ปู่ย่าตายาย ช่างผสมปูน คนขายก๋วยเตี๋ยว คนขายของชำ ช่างเสริมสวย ทุกคนเป็นคนมีเกียรติหมดเพราะมีความรู้ในตัว และความรู้เหล่านั้นมีประโยชน์ทุกวันนี้เราวางระบบการศึกษาของเราไว้มีแต่ท่องตำราแล้วทิ้งความรู้ในตัวคนที่มีฐานจากวัฒนธรรมและวิถีชีวิตไปเราเคารพแต่ความรู้ในตำรา ซึ่งอาจจะถ่ายทอดมาจากฝรั่งทำให้เราขาดจากฐานวัฒนธรรมไป เมื่อการศึกษาของเราเป็นแบบนี้ตั้งแต่จากอนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัยระบบการศึกษาทั้งหมดจึงคือเครื่องทำลายศีลธรรมพื้นฐาน

เหมือนดังประสบการณ์ชีวิตผมที่เป็นเด็กยากจนมาก่อนมีประสบการณ์ว่าเมื่อเราเข้าเรียนได้สักพักนักเรียนจะไม่กล้าเดินกับพ่อแม่เพราะโรงเรียนจะสอน โดยไม่รู้สีกตัวว่าชาวบ้านไม่มีเกียรติซึ่งเป็นการไม่เคารพศักดิ์ศรีคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน เพราะฉะนั้น เรื่องนี้จะต้องต่อออกไปสู่การปฏิรูปการศึกษาทั้งหมด อย่างเรื่องราวที่เราคุยกันนี้ ถ้าสถาบันการศึกษาทั้งหมดเข้ามาสนใจก็จะเป็นการกำลังแต่เขาเอาตำราเป็นตัวตั้ง จึงไม่มีกำลังในสังคมไทยเพราะฉะนั้นเราจะขับเคลื่อนเรื่องนี้ต่อไปต้องดูอย่างละเอียดเชิงลึกจะไปเขว ๆ ใส่งันก็ไม่ได้

ดังนั้น ถ้าเราจะขับเคลื่อนเรื่องประชาธิปไตยต้องไปเรื่องศีลธรรมพื้นฐานว่าคนไทยทุกคนเป็นพลเมืองชั้นหนึ่ง มีเกียรติ มีคุณค่า ตอนคุณทักษิณ (ชินวัตร) เป็นนายกฯ ปีแรก ผมคุยกับท่าน ผมบอกว่าท่านนายกฯ น่าจะทำ Human Mapping แผนที่ความรู้ในตัวคน ถือว่าคนทุกคน

เป็นคนมีความรู้ในตัวและสถาบันการศึกษาทั้งหมดไปทำแผนที่คนทั้งหมู่บ้านทั้งตำบล ว่าลุงคนนี้ ป้าคนนี้ น้าคนนี้ เขาเก่งอะไร ทำอะไรเก่ง เราจะมีฐานข้อมูลของคนทั้งประเทศ แล้วคนทั้งประเทศ ก็จะรู้สึกมีเกียรติแล้วสิ่งที่เขารู้ก็จะนำไปใส่ในฐานข้อมูลแห่งชาติต่อไป ใครอยากเรียนรู้อะไร ก็ไป กดคอมพิวเตอร์ดู เอ๊ะใครเลี้ยงปลาเก่งที่สุดในประเทศไทย อาจจะไปเจอว่าครอบครัวนั้นอยู่ร้อยเอ็ด ใครทำเกษตรกรรมเก่ง ก็ไปเจอผู้ใหญ่สายที่บุรีรัมย์ เป็นต้น

2. จิตสำนึกประชาธิปไตย อย่างที่ได้กล่าวไปแล้ว

3. การกระจายอำนาจ ระบบรัฐไทยเป็นระบบเผด็จการรวมศูนย์อำนาจ อำนาจรัฐ ครอบคลุมไปทุกตารางนิ้วของประเทศไทย ควบคุมไปหมดทุกกระทรวงจนถึงหมู่บ้าน เป็นอำนาจ รัฐเผด็จการ ส่วนเรื่องการเมืองเป็นเพียงแต่เปลี่ยนว่าใครเข้ามาคุมอำนาจรัฐแต่ว่าความเป็นเผด็จการ ไม่ได้เปลี่ยนเพราะตัวโครงสร้างของรัฐก็เป็นโครงสร้างเผด็จการเดิมคือพระเจ้าแผ่นดินที่เรียกว่า สมบูรณาญาสิทธิราชย์ต่อมากษัตริย์ก็มายึดกุมตรงนั้น ต่อมาก็กองทัพ และต่อมาก็คือนักเลือกตั้ง แต่ตัวอำนาจรัฐเป็นเผด็จการ ดังนั้นต้องทำให้ โครงสร้างของรัฐเป็น โครงสร้างในระบอบ ประชาธิปไตยให้ทุกคนมีส่วนร่วมให้ได้

4. ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ ถ้าอำนาจรัฐเป็นอำนาจเผด็จการก็ไม่ อยากรู้ให้ใครมีส่วนร่วมกินงบประมาณกันเยอะมาก ถามว่าคุณแก้ปัญหาอะไรได้บ้างรีเปลา แก้ปัญหาความยากจนได้ไหม แก้ปัญหาความเป็นธรรมทางสังคมได้ไหม รักษาสิ่งแวดล้อมได้ไหม เปล่าทั้งเพ แก้ปัญหาความรุนแรงในภาคใต้ได้ไหม เปล่าทั้งเพ แต่คุณกินเงินเดือน เอาภาษีอากรของ ประชาชนไปนี่คือการขาดธรรมภิบาลอย่างใหญ่ เพราะฉะนั้นเรื่องธรรมาภิบาลเป็นเรื่องใหญ่มาก ที่จะต้องทำถ้าจะกลับไปสู่ประชาธิปไตย ไม่อย่างนั้น การเมืองมีแรงจูงใจมาก ลงทุนเท่าไรก็ได้ พอได้อำนาจแล้วก็กินรวบหมดทั้งประเทศ

ถ้าเราอยากเห็นประชาชนมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะทุกประเด็น รัฐธรรมนูญ มาตรา 87 เขียนไว้รุนแรงมากกว่ารัฐ “ต้อง” ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยสรุปคือ มีส่วนร่วมใน 3 เรื่องใหญ่ๆ คือ หนึ่ง มีส่วนร่วมในการพัฒนา สอง มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิง นโยบาย สาม มีส่วนร่วมในการตรวจสอบอำนาจรัฐทุกระดับ

รัฐธรรมนูญบัญญัติว่ารัฐ “ต้อง” ถ้าไม่ทำถือว่าทำผิดรัฐธรรมนูญ และคำว่ารัฐ ไม่ได้หมายถึงรัฐบาลเท่านั้น หมายถึงกลไกของรัฐทั้งหมด ทุกกระทรวง ทบวง กรม มหาวิทยาลัย ทั้งหมด กองทัพ ตำรวจ องค์กรท้องถิ่น ทุกวันนี้เกิดเฉพาะข้อสาม เรื่องตรวจสอบอำนาจรัฐเท่านั้น

นอกจากนี้ เราจะเห็นได้ว่าประชาชนมักถูกกีดกันออกจากสมการการเมืองตลอด มาเมื่อก่อนเป็นเรื่องของชนชั้นสูง ต่อมาก็เป็นเรื่องของนักการเมือง ถ้าประชาชนขาดไปจากสมการ การเมืองแล้ว ไม่มีทางลงตัวและไม่เป็นประชาธิปไตยเพราะฉะนั้น ประชาธิปไตยต้องเป็นเรื่องของ

ประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ไม่ใช่ประชาธิปไตยของนักการเมือง โดยนักการเมืองและเพื่อนักการเมือง

ถ้าเราต้องการคุณประชาชนทั้งหมดที่จะมีส่วนร่วม มาคุณภาพต่อไปนี้ว่าหมายถึงอะไรบ้างเพราะนี้จะหมายถึงการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำในทุกพื้นที่ในทุกองค์กรและในทุกเรื่อง

หนึ่ง-พื้นที่ เรามี 76,000 หมู่บ้าน ตำบล 7,600 ตำบล เทศบาลจังหวัดเฉพาะที่เป็นท้องถิ่นประมาณ 8,000 แห่ง มี อบต.มีเทศบาล อบจ.ต่างๆ

สอง-ตามกลุ่ม เรามีกลุ่มเกษตร กลุ่มกรรมกร กลุ่มและองค์กรต่างๆ

สาม-ประเด็นที่จะทำ เรื่องที่จะทำ เรื่องการกำจัดการคอร์รัปชัน เรื่องพลังงาน

การศึกษา สุขภาพ

สี่-ภาคประชาสังคมและวิชาการ

ถ้าระดับหมู่บ้านเราเห็นได้ง่าย เราเห็นบางหมู่บ้านมีสภาประชาชน คนทั้งหมู่บ้านมารวมตัว ร่วมคิดร่วมทำเรื่องของหมู่บ้าน มีสภาผู้นำชุมชน วางแผนขับเคลื่อนแล้วทุกอย่างดีขึ้นหมด เศรษฐกิจก็ดีขึ้น สังคมจิตใจ สิ่งแวดล้อมก็ดีขึ้น ดูตัวอย่างที่บ้านหนองกลางดง จ.ประจวบคีรีขันธ์ หรือดูทั้งตำบลที่นครศรีธรรมราช ทุกอย่างดีขึ้นหมด เศรษฐกิจ จิตใจ เด็กเล็กทุกคนได้เรียนฟรี เด็กเล็กได้กินนมฟรีผู้หญิงตั้งครรภ์ได้กินนมฟรีเวลาประชาธิปไตยเกิดในระดับพื้นที่แล้วมันดีงามทุกอย่างเชื่อมโยงกันไปหมดทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ การศึกษา สาธารณสุข หรือสุขภาพ เราเห็นประชาธิปไตยสมานฉันท์ คือประชาธิปไตยชุมชนท้องถิ่น

เราต้องตั้งคำถามว่าประชาธิปไตยให้อะไรที่จะทำให้ผู้ใช้แรงงาน คนพิการ คนชรา หรือสตรี ดีขึ้นถ้าตั้งคำถามแบบนี้เขาจะเกิดความสนใจเพราะเป็นเรื่องของเขาเอง แต่ทางวิชาการต้องเข้ามาทำงานด้วย เพราะอาจมีความซับซ้อนของเรื่องที่เขาไม่เข้าใจ เพราะฉะนั้นทางมหาวิทยาลัยต้องเข้ามาทำวิจัยว่าประเด็นคืออะไร ความซับซ้อนมันคืออะไร คลี่มันออก ที่ประชาชนจะเข้าใจได้ง่าย จับต้องและขับเคลื่อนมันได้ ไม่อย่างนั้น แม้แต่เราเองนั่งอยู่ในที่นี้เรายังไม่รู้เลยว่าขับเคลื่อนไปอย่างไร เพราะฉะนั้นมหาวิทยาลัยซึ่งมีอยู่ 100 กว่าแห่งต้องปรับตัวจากการท่องหนังสือ มาเอาความเป็นจริงเป็นตัวตั้งมหาวิทยาลัยต้องทำการวิจัยเพื่อสนับสนุนชุมชนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นชีวิตเกษตรกรที่ดีขึ้น ชีวิตผู้ใช้แรงงานที่ดีขึ้น ว่าประเด็นอยู่ที่ไหน นโยบายอยู่ที่อะไร

ส่วนเรื่องคอร์รัปชัน ภาคประชาชนจะเข้ามาตรวจสอบได้ กลไกอื่นถึงจะมี ป.ป.ช. มีอะไรก็ไม่ค่อยแข็งแรงไม่ค่อยศักดิ์สิทธิ์ ถูกครอบงำได้ง่าย แต่ถ้าประชาชนขับเคลื่อนเข้ามา

ตรวจสอบคอร์รัปชันตรงนี้มีพลังเยอะ เพราะฉะนั้น มหาวิทยาลัยต้องเข้ามาวิจัยว่าคอร์รัปชันเกิดด้วยอะไรบ้าง ที่ไหนบ้าง ต้องทำข้อมูลหนุน ภาคประชาชนจะได้มีพลังในการขับเคลื่อน

เรื่องพลังงานเป็นเรื่องใหญ่เพื่อเริ่มเลยที่ประเทศไทยตั้งอยู่ทุกวันนี้เพราะปล่อยให้เป็นเรื่องของพวกที่ได้ประโยชน์เข้ามากำหนดนโยบาย เช่นเรื่องการขนส่งคนอยากสร้างถนน คนอยากขายรถยนต์ คนอยากขายน้ำมัน เต็มไปหมดไม่ใช่มหาวิทยาลัย ไม่ใช่สำนักวิชาการเพราะฉะนั้น นักวิชาการต้องเข้ามาสร้างความเข้าใจเรื่องพลังงานทั้งระบบ

มีผู้เคยเสนอใจเดียวว่า การขนส่งโดยสิบล้อเป็นเรื่องผิด ใช้น้ำมันผลาญน้ำมันทั้งประเทศ เราต้องขนส่งโดยใช้รถไฟกับเรือกลไฟแล้วคนไทยต้องสร้างหัวรถจักรเองให้ได้ แล้วใช้ฟันใช้ไม้ไผ่เร็วที่ชาวบ้านปลุกมาทำฟัน ชาวบ้านได้รายได้หมดทั้งประเทศแต่มันจะไม่เกิด เพราะมันจะถูกกำหนดโดยคนที่มีผลประโยชน์มหาวิทยาลัยมีตั้งเยอะและเป็นชุมชนทางปัญญา แต่ไม่มีส่วนในการกำหนดนโยบายสาธารณะมหาวิทยาลัยต้องเข้ามาทำวิจัยเรื่องนโยบายสาธารณะ และร่วมกับประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ

ทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นว่าไม่ใช่เรื่องการเลือกตั้งเท่านั้นถ้าจะมองอธิปไตยต้องไปดูรัฐธรรมนูญ อธิปไตยเป็นของปวงชนไม่ใช่ปวงชนมีอธิปไตยว่าพุงนี้ไปลงคะแนนเท่านั้น อธิปไตยของปวงชนต้องมองเรื่องทั้งหมดที่จะมีส่วนร่วม ในการพัฒนาตัดสินใจนโยบาย ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับเพราะฉะนั้นตรงนี้ต้องการงานวิชาการมากที่สุดทีเดียวฝากว่าทำอย่างไรที่จะขับเคลื่อนเรื่องนี้ต่อไปทำอะไรให้ระบบการศึกษาทั้งหมดปรับตัวมาสร้างปัญญา สร้างความรู้ที่จะเน้นกระบวนการประชาธิปไตยทั้งหมด

จะพัฒนาสังคมไทยอย่างไรให้มีพลัง เรามีผู้คน มีองค์กรเยอะ แต่ไม่มีพลัง เพราะวิธีการของเราทอนกำลัง ไม่ได้สร้างพลังร่วม ถ้าไปคูนักวิชาการส่วนใหญ่จะไปหยุดอยู่แค่วิเคราะห์ วิจัยแต่เราต้องเดินไปถึงการสังเคราะห์ และการจัดการ ถ้าจะตอบว่าอะไรไม่ดี ตอบได้เยอะ แต่ถ้าถามว่าแล้วจะอย่างไรถึงจะปรับได้เพราะนั่นเป็นการสังเคราะห์หรือการจัดการแล้วเป็นภูมิปัญญาที่สูงขึ้นไปอีก

ถ้าเราไล่ตามที่เขาท่องกัน ระดับของสติปัญญาคือ “จำ-ใจ-ใช้-วิ-สัง-ประ”

จำ- ท่องจำ อันนี้คือสติปัญญาขั้นต่ำ

ใจ- เข้าใจเรื่อง

ใช้- ทำเป็น ประยุกต์เป็น

วิ- วิเคราะห์ โครมันเป็นอะไร ต้องวิเคราะห์โรคได้

สัง- สังเคราะห์

ประ- ประเมินเรื่องทั้งหมดให้เกิดการตัดสินใจเชิงนโยบาย

เราไปหยุดแค่วิเคราะห์วิจารณ์เท่านั้นยังไม่มีพลังพอในความซับซ้อนของบ้านเมืองต้องให้เกิดการสังเคราะห์ การจัดการ การร่วมสร้าง

เรามีบุคคล องค์กรเยอะแยะ เรามีคณะองคมนตรี มีรัฐบาล มีรัฐสภา มีกองทัพ กลไกของรัฐ องค์กรสื่อ รัฐ สื่อสังคม ส.ส. ส.ว. ส.จ. สปสช. กป.อพช. สถาบันพระปกเกล้า ภาคประชาชน สื่อมวลชน มหาวิทยาลัย ภาควิชาการ ภาคธุรกิจสภานายความ ร้อยแปด สภาประชาชนทุกหมู่บ้าน สภาพัฒนาการเมือง สภาที่ปรึกษาฯ สภาองค์กรชุมชน สภา อบจ. สภาเทศบาล สภาจังหวัด สภากรรมการเกษตรกร ทั้งหมดรวมกันมโหฬารมาก แต่ขาดการเชื่อมโยงเข้ามา ต่างคนต่างทำถ้าเราจูนคลื่นมันจะมีพลัง เหมือนแสงเลเซอร์ ซึ่งเกิดจากแสงพลังอ่อน ๆ ถ้าเราจะมีพลังแสงเลเซอร์ทางสังคม เราจะจูนคลื่นเข้ามาด้วยกันอย่างไรทางธุรกิจจะใช้คำว่าสร้างเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมถ้าทุกองค์กรทั้งหมดมีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมจะเกิดพลังมหาศาล ในการสร้างสังคมอารยะประชาธิปไตยหรือการสร้างประเทศไทยให้น่าอยู่ที่สุดในโลก

วิรัตน์ ใจเอื้อ (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของครูสังคมศึกษา ในด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนหมู่บ้านสบขาม ตำบลขุนควร อำเภอโป่ง จังหวัดพะเยา” พบว่า

1. บทบาทด้านการเผยแพร่ความรู้ในด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยแก่ชุมชนมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งนั้น ครูสังคมศึกษา ผู้นำชุมชน และตัวแทนประชาชนเห็นตรงกันว่า ครูสังคมศึกษาได้ปฏิบัติบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ เรื่องวิธีการใช้สิทธิในการเลือกตั้ง โดยมีการเผยแพร่ความรู้ให้แก่เยาวชน และวิธีการเผยแพร่ความรู้ผ่านนักเรียนไปสู่ผู้ปกครอง ส่วนเครื่องมือที่ใช้คือ หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน และใช้ช่วงเวลาปิดภาคเรียน โดยมีอุปสรรคของการเผยแพร่ความรู้คือ การไม่มีเวลาเพียงพอ สำหรับจำนวนครั้งและปัจจัยในการเผยแพร่ความรู้ นั้น ครูสังคมศึกษาเห็นว่า 3 ครั้ง ต่อ 1 ภาคเรียน และงบประมาณคือปัจจัยสำคัญ แต่ผู้นำชุมชน และตัวแทนประชาชน เห็นว่า มีการเผยแพร่ 1 ครั้ง ต่อ 1 ภาคเรียน และความพร้อมของครูสังคมศึกษา คือ ปัจจัยสำคัญ แต่ผู้นำชุมชน และตัวแทนประชาชน เห็นว่า มีการเผยแพร่ 1 ครั้งต่อ 1 ภาคเรียน และความพร้อมของครูสังคมศึกษา คือ ปัจจัยสำคัญ

2. บทบาททางด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยแก่ชุมชนมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งนั้น ครูสังคมศึกษา ผู้นำชุมชนและตัวแทนประชาชนเห็นตรงกันว่า ครูสังคมศึกษา ได้ปฏิบัติบทบาทในการจัดกิจกรรมรณรงค์การใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยกลุ่มคนที่จัดกิจกรรมให้มากที่สุดคือ เยาวชน และเครื่องมือที่ใช้ช่วยในการจัดกิจกรรมคือ ป้ายนิเทศ สำหรับความร่วมมือในการจัดกิจกรรมนั้น ครูหมวดวิชาสังคมศึกษาให้ความร่วมมือมากที่สุด โดยปัจจัยที่ส่วนสำคัญต่อการจัดกิจกรรมคือ ความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่ายในการจัดกิจกรรมรณรงค์ ส่วนอุปสรรคที่พบในการ

จัดกิจกรรมรณรงค์ คือ การไม่มีเวลาเพียงพอของฝ่ายต่างๆ ที่ร่วมกันจัดกิจกรรม สำหรับวิธีการจัดกิจกรรมรณรงค์นั้น ครูสังคมศึกษา และตัวแทนประชาชนเห็นตรงกันว่า ควรใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเดินขบวนรณรงค์ประชาสัมพันธ แต่ผู้นำชุมชนเห็นว่า ควรจัดกิจกรรมอบรมสัมมนา อีกทั้งจำนวนครั้งที่จัดกิจกรรมนั้น ครูสังคมศึกษาได้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ 2 ครั้ง ต่อ 1 ภาคเรียน

3. บทบาททางด้านการสร้างค่านิยมในการส่งเสริมประชาธิปไตยแก่ชุมชนมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งนั้น ครูสังคมศึกษา ผู้นำชุมชน และตัวแทนประชาชน เห็นตรงกันว่า ผู้ที่ควรสร้างค่านิยมให้เกิดขึ้นคือ เยาวชน โดยวิธีการที่เหมาะสมในการสร้างนิยม คือ การจัดอบรมสัมมนาทางประชาธิปไตย ส่วนเครื่องมือที่นำมาใช้เพื่อช่วยสร้างค่านิยม คือ เทปวีดีโอ สำหรับระยะเวลาที่เหมาะสมในการสร้างค่านิยม คือ ใช้เวลาต่อเนื่องตลอดทั้งปี และปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการสร้างค่านิยม คือ ความร่วมมือจริงจังของทุกฝ่าย ส่วนอุปสรรคที่พบในการสร้างค่านิยม คือการขาดความร่วมมือจากประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน สำหรับค่านิยมที่ควรสร้างให้เกิดขึ้นในชุมชนนั้น ครูสังคมศึกษาเห็นว่า คือ การเคารพสิทธิเสรีภาพของบุคคลแต่ผู้นำชุมชน และตัวแทนประชาชนเห็นว่า ความสามัคคีในหมู่คณะเป็นค่านิยมที่ควรสร้างขึ้น ส่วนสิ่งที่ครูสังคมศึกษาปฏิบัติเป็นแบบอย่างเพื่อสร้างค่านิยมในการส่งเสริมประชาธิปไตยแก่ชุมชนนั้น ครูสังคมศึกษาเห็นว่า คือการปฏิบัติบทบาทพลเมืองที่ดีของสังคม แต่ผู้นำชุมชนและตัวแทนประชาชนเห็นว่า ครูสังคมศึกษาได้ปฏิบัติบทบาทการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นแบบอย่างในการสร้างค่านิยมในการส่งเสริมประชาธิปไตยแก่ชุมชน

สมพงษ์ จิตระดับ (กรมสามัญศึกษา อ้างใน นัยน์ปพร เพิ่มฉลาด 2543: 19-20) ได้ทำการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการสร้างความสำนึกในสิทธิหน้าที่การเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า

1. อุดมการณ์ของรัฐมักมุ่งพัฒนาระบบเศรษฐกิจมากกว่าการพัฒนากระบวนการเมืองและการจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบระบบเศรษฐกิจ มุ่งผลิตคนเข้าสู่ตลาดแรงงานมากกว่าการสร้างคนให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตย

2. หลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนมีเนื้อหาจนครูไม่มีเวลาทำกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

3. ระบบการบริหารประเทศ เป็นระบบที่รวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ซึ่งขัดกับหลักการขั้นพื้นฐานทางประชาธิปไตย เพราะเน้นการปกครองจากบนลงสู่ล่าง ทั้งยังพบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูมีลักษณะอัตตาธิปไตย การบริหาร โรงเรียนและการการสอนในชั้นเรียนมีลักษณะเผด็จการมากกว่าเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

4. ความสับสนของความหมาย “ประชาธิปไตย” ในภาพรวมมองว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ การเลือกตั้งหรือรัฐธรรมนูญ ในระดับโรงเรียนประชาธิปไตย คือ การเลือกตั้งสถานักเรียน และมองวิธีประชาธิปไตยเป็นเพียงรูปแบบกิจกรรมมากกว่าวิถีชีวิต การปฏิบัติตน การฝึกฝน ในเชิงวัฒนธรรมประชาธิปไตย การสอนประชาธิปไตยจึงไม่ปรากฏเด่นชัด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาถึงบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม

- 1.1.1 ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง
- 1.1.2 นักการเมืองท้องถิ่น
- 1.1.3 ผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมการเมือง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการเลือกโดยเฉพาะเจาะจง โดยแต่ละกลุ่มคำนึงถึงความเหมาะสม ความสมัครใจในการสัมภาษณ์ คุณวุฒิ และประสบการณ์ประกอบด้วย

- 1.2.1 ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง จำนวน 2 คนประกอบด้วย
  - นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง
  - นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง
- 1.2.2 นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 3 คน ประกอบด้วย
  - นายสุรเชษฐ์ นุ่มกุล นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง
  - นายมงคลธร บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทองจังหวัดอ่างทอง

- นายรัช ทองโอภาส   นายกองค้การบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่
อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

1.2.3 ผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง จำนวน 2 คน

ประกอบด้วย

- นายสุรินทร์ นิลเลิศ   กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง
จังหวัดอ่างทอง
- นางปราณี จันทวร   ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว
อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้อยู่ประกอบด้วย แบบบันทึกหัวข้อสัมภาษณ์ แบบบันทึกภาคสนามของ
ผู้วิจัย และอุปกรณ์ภาคสนาม

2.1 แบบบันทึกหัวข้อสัมภาษณ์

2.1.1 ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และไม่มีโครงสร้าง (Non- Structured Interview) โดยการตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า ใช้แนวคำถาม
ปลายเปิด เพื่อนำไปสัมภาษณ์ ชักถาม พุจฉุขตัวต่อตัวระหว่างผู้วิจัย หรือผู้ช่วยผู้วิจัยกับผู้ให้
สัมภาษณ์ ให้ครบประเด็นที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นหัวข้อคำถามตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย
ในครั้งนี้อยู่

2.2.2 ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม โดยเข้าไป
สังเกตการณ์ในพื้นที่ทำการวิจัย และในส่วนที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่โดยตรง เพื่อนำมากำหนด
แนวทางการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แนวสัมภาษณ์ และจัดทำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
ประกอบด้วยคำถาม 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการ
ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
อ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตอนที่ 4 เพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.2 แบบบันทึกภาคสนาม

ผู้วิจัยอาศัยข้อมูลที่สังเกตได้จากการอยู่ในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และจากการได้เข้าร่วมดำเนินการในกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยในสังคมไทย เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้คนในสังคมหรือชุมชนนำเอาหลักประชาธิปไตยมาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิต จนกลายเป็นเรื่องปกติหรือกลายเป็นนิสัยในชีวิตประจำวัน

2.3 อุปกรณ์ภาคสนาม

ประกอบด้วย สมุดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูป หลังจากได้ข้อมูลที่ละเอียดแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ อธิบายปรากฏการณ์ แล้วจึงสรุปในขั้นตอนสุดท้าย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล หลังจากที่ได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แล้วเพื่อใช้ในการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขอความร่วมมือจากสำนักบัณฑิตศึกษา

ขอความร่วมมือจากสำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทำหนังสือถึงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ดำเนินการเก็บข้อมูล

นัดหมายวันและเวลาสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กล่าวคือการใช้แบบสัมภาษณ์ที่กำหนดหัวข้อหรือคำถามไว้ล่วงหน้า และบันทึกถ้อยคำของผู้สัมภาษณ์ลงในแบบสอบถามและใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง คือการตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องแต่ไม่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า และใช้การบันทึกเสียงประกอบเพื่อความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล

นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังรวบรวมข้อมูล โดยขอข้อมูลเอกสารขั้นต้นจากหน่วยงานราชการ ในจังหวัดอ่างทองในเรื่องที่เกี่ยวข้อง และค้นคว้าหนังสือ งานวิจัย และวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดทำข้อมูล

4.1.1 ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ไปพร้อมกับการเก็บข้อมูล โดยหลังจากเก็บข้อมูลได้แต่ละครั้ง จะนำมาถอดเทป บันทึกอย่างละเอียด และเรียบเรียง และเชื่อมโยงข้อมูลจากการสังเกตเข้าด้วยกัน

4.1.2 เมื่อเก็บข้อมูลเสร็จแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะทำการบันทึกข้อมูล โดยมีการจำแนกข้อมูลเป็นหัวข้อ เพื่อสะดวกในการนำมาใช้ต่อ จนเก็บข้อมูลได้ครบ โดยนำข้อมูลที่เรียบร้อยแล้วมาอ่านทบทวนอย่างละเอียด ทำความเข้าใจกับข้อมูล แยกประเด็นสาระต่าง ๆ ออกเป็นหมวดหมู่ บันทึกส่วนที่ซ้ำกัน และส่วนที่แปลกแยกกันให้เห็นชัด ทุกครั้งที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

วิเคราะห์ข้อมูล โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีเป็นกรอบในการวิเคราะห์ เพื่อทำการเข้าใจในพื้นฐานอำนาจทางการเมือง ในกรณีที่ต้องการศึกษา หรือตามวัตถุประสงค์การวิจัย ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) เพื่ออธิบายสิ่งที่เกิดขึ้น โดยเน้นความคิดเห็น และข้อมูลที่ได้จากผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นหลัก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลเป็น 2 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วยบุคคล 3 กลุ่ม กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยแต่ละกลุ่มคำนึงถึงความเหมาะสมและความสมัครใจในการให้สัมภาษณ์

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1.1.1 ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง
- 1.1.2 นักการเมืองท้องถิ่น
- 1.1.3 ผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมการเมือง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยแต่ละกลุ่มคำนึงถึงความเหมาะสมตามภารกิจหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงานด้วยตนเอง ดังนี้

1.2.1 ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง

- 1) นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง
- 2) นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง

1.2.2 นักการเมืองท้องถิ่น

- 1) นายสุรเชษฐ์ นิ่มกุล นายกองค้บริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง
- 2) นายมงคลธร บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง
- 3) นายรัชช ทองโอภาส นายกองค้การบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่

1.2.3 ผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง

- 1) นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง

2) นางปราณี จันทวร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว อำเภอเมืองอ่างทอง

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์

ผู้วิจัยแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตอนที่ 3 แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตอนที่ 1 การดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรมในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีหลายประการ ได้แก่ การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย การส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมทางการเมือง และการบูรณาการและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับองค์กรปกครองท้องถิ่นภาคประชาสังคม ชุมชนเพื่อสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยสามารถแยกออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1.1 การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย

บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่สำคัญ อาทิ เรื่องการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้วยการสร้างจิตสำนึกค่านิยมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้ประชาชน และการเสริมสร้างวัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่ให้เป็นพลังขับเคลื่อนพัฒนาการเมือง นับได้ว่าเป็นบทบาทหนึ่งของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองที่สำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนมีการดำเนินชีวิตที่มีวิถีวัฒนธรรมประชาธิปไตย กล่าวคือวิธีการปรับเปลี่ยนวิถีคิด วิถีปฏิบัติ และจัดระบบความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม บนพื้นฐานของ

หลักการประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย ซึ่งสามารถนำเสนอบทบาทดังกล่าวในรายละเอียดดังนี้

1.1.1 การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย

บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย นับได้ว่า เป็นภารกิจหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ในการส่งเสริมและจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยเป็นประจำทุก ๆ ปีอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนโดยทั่วไป มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างถูกต้อง รวมทั้งการสร้างจิตสำนึก ค่านิยมวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยให้แก่เยาวชน และประชาชนทุกระดับ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเมืองที่เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไปในอนาคต

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง นักการเมืองท้องถิ่น และผู้นำที่ชุมชนดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบทบาทสำคัญต่อกิจกรรมทางการเมือง โดยมีการดำเนินกิจกรรม/โครงการ ต่าง ๆ อาทิ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนโดยทั่วไป ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง เช่น การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนในทุกระดับ กิจกรรมการปกป้องและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และกิจกรรมสร้างความปรองดองสมานฉันท์พัฒนาประชาธิปไตย ฯลฯ เป็นประจำทุก ๆ ปี ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “แนวทางทางการเมืองที่จะส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยนี้ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาตลอดทุก ๆ ปี เนื่องจากว่าเป็นนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรมส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งก็เป็นนโยบายของท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ทางกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้มอบหมายให้ทางสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด มีหน้าที่ในการส่งเสริมและจัดกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องของวัฒนธรรมประชาธิปไตยในทุก ๆ ปี ซึ่งเราจะจัดในกลุ่มของเด็ก เยาวชน และประชาชนโดยทั่วไป มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องของวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยอย่างถูกต้อง”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยในลักษณะของการประชาสัมพันธ์ให้กับเยาวชน เครือข่ายวัฒนธรรม และประชาชนทั่วไป ได้มี

ส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง เช่น การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนในทุกระดับ การรู้จักเลือกหาคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม ชื่อสัตย์ สุจริต เข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชน ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ”

นายมงคลธ บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยมาอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมปกป้องและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ การสร้างความปรองดองสมานฉันท์พัฒนาประชาธิปไตยและระบบการเมือง เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้ชุมชนและสถานศึกษาได้รับรางวัลการส่งเสริมประชาธิปไตยดีเด่นในทุก ๆ ปี”

นายวิรัช ทองโอภาส นายกองบังคับการบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ส่งเสริมกิจกรรมทางการเมืองโดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องวัฒนธรรมประชาธิปไตยและค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นรูปธรรมผ่านกระบวนการ/กิจกรรม ทางด้านวัฒนธรรมที่ดีงาม อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมไทยในอนาคต”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ส่งเสริมกิจกรรมกลุ่ม/องค์กร เครือข่ายวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน ฯลฯ โดยเน้นการวางรากฐาน การมีส่วนร่วม และเน้นการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง”

นางปราณี จันทวร ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “การส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีค่อนข้างมาก โดยส่งเสริมให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตย”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบทบาทที่สำคัญในกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองทุกระดับ โดยเน้นกิจกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย อาทิ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนโดยทั่วไป ได้รับทราบและเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง การจัดกิจกรรมการปกป้องและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้งกิจกรรมการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในระบบการเมืองของไทย มาอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

1.1.2 การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้วยการสร้างจิตสำนึก ค่านิยมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้ประชาชน

บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ประชาชน ด้วยการจัดกิจกรรมที่จะเสริมสร้างจิตสำนึก ค่านิยมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยการยึดมั่นในความสำคัญ ศักดิ์ศรี ความเสมอภาค และเสรีภาพของบุคคล การส่งเสริมกิจกรรม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์สามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และยึดมั่นในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง นักการเมืองท้องถิ่น และผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบทบาทในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้วยการสร้างจิตสำนึกค่านิยมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้ประชาชน อาทิ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์คู่มือเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยเรื่องของค่านิยมทางการเมือง การขับเคลื่อนการสร้างค่านิยม จิตสำนึกให้กับประชาชน โดยจัดให้มีการเลือกตั้งสภาวัฒนธรรม การจัดทำธรรมนูญข้อบังคับต่าง ๆ ของสภาวัฒนธรรมให้ถือปฏิบัติและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เพื่อให้ประชาชนเกิดค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสำนึกที่คิดต่อท้องถิ่นและสังคมโดยรวม เอื้อเพื่อพ่อแม่ เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันอันเป็นพื้นฐานประชาธิปไตยที่มั่นคงเพื่อสร้างแบบแผนเจตคติและพฤติกรรมทางการเมืองให้สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ในเรื่องของการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ด้วยการสร้างจิตสำนึก ค่านิยมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้ประชาชนนั้น ก็คือเป็นการจัดกิจกรรมที่จะสร้างจิตสำนึกในเรื่องของประชาธิปไตย ในเรื่องของความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งในเรื่องนี้ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองได้รับเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จากทางกรมส่งเสริมวัฒนธรรมส่งมาให้ทุกปี ซึ่งเป็นคู่มือเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย เรื่องของค่านิยมทางการเมือง ตรงนี้เราจะมี การส่งเสริม เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้กับประชาชนทั่วไป ได้ทราบเป็นประจำ”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองได้ดำเนินการจัดตั้งสภาวัฒนธรรม ตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองจะเป็นสำนักงานเลขานุการ ขับเคลื่อนการสร้างค่านิยม จิตสำนึก และภูมิปัญญาของเยาวชนและประชาชน โดยจัดให้มีการเลือกตั้งสภาวัฒนธรรมการจัดทำธรรมนูญข้อบังคับของสภาวัฒนธรรม การจัดทำแผนงาน/โครงการ ถือปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และยังส่งเสริมให้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการเมือง การจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพต่อประชาชนและท้องถิ่น

ลักษณะการดำเนินงานดังกล่าวทำให้ประชาชนเกิดค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสำนึกที่ติดต่อท้องถิ่น และสังคมโดยรวม เอื้อเพื่อเอื้อแผ่ เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันอันเป็นพื้นฐานประชาธิปไตยที่มั่นคง”

นายวิชา ทองโอภาส นายกองค้การบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินบทบาทในการเสริมสร้างจิตสำนึก ความเข้าใจ ร่วมกันของประชาชนในชาติให้เกิดค่านิยมความสมัครสมานสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยการจัดกิจกรรมในลักษณะที่สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอยู่เสมอ”

นางปราณี จันทร์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง สร้างความเข้มแข็งด้วยการสร้างจิตสำนึก ค่านิยมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้กับชุมชน ในลักษณะของการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้การเมือง การปกครองที่ถูกต้อง โดยใช้วัฒนธรรมคือการคุยกัน แบบปรึกษาหารือ ให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น สามารถสร้างจิตสำนึกได้เวลาเลือกตั้ง”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบทบาทที่สำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้วยการสร้างจิตสำนึก ค่านิยมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้กับประชาชนในพื้นที่อย่างเด่นชัด โดยจัดกิจกรรมในลักษณะของการเสริมสร้างทัศนคติ ความเชื่อที่มีเหตุ มีผล และมีการวิเคราะห์วิจารณ์ รวมทั้งการส่งเสริมจิตสำนึกในหน้าที่พลเมืองที่ดีและการเคารพในกติกาการปกครองระบอบประชาธิปไตย อาทิ การจัดการเลือกตั้งสภาวัฒนธรรม การจัดทำธรรมนูญข้อบังคับของสภาวัฒนธรรม การจัดทำแผนงาน/โครงการ ถือปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และยังส่งเสริมให้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการเมือง ทำให้ประชาชนเกิดค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสำนึกที่ติดต่อท้องถิ่นและสังคมโดยรวม เอื้อเพื่อเอื้อแผ่ เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันอันเป็นพื้นฐานประชาธิปไตยที่มั่นคง มาอย่างต่อเนื่องทุก ๆ ปี อย่างเป็นรูปธรรม

1.1.3 การเสริมสร้างวัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่ให้เป็นพลังขับเคลื่อนพัฒนาการทางการเมือง

บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่ให้เป็นพลังขับเคลื่อนพัฒนาการทางการเมือง นับได้ว่าเป็นภารกิจหนึ่งที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดได้ดำเนินการสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมในระดับพื้นที่ ให้เป็นแม่ข่ายในการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่ในด้านการพัฒนาทางการเมือง เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนกระบวนการเฝ้าระวังหรือสร้างสรรค์วัฒนธรรม ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนสามารถร่วมมือ

ร่วมใจกันอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา สืบสาน เฝ้าระวัง เลือกรับ ปรับใช้และสร้างสรรค์วัฒนธรรมอย่างเหมาะสมกับบริบทชุมชน อันจะส่งผลทำให้พื้นที่นั้นลดปัญหาหรือไม่มีปัญหาความเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรม ไม่มีความแตกแยกจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมประเพณี คนในพื้นที่ก็จะมีความสมานฉันท์และความสามัคคี ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์สันติสุข

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง นักการเมืองท้องถิ่น และผู้นำที่ชุมชนดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบทบาทในการเสริมสร้างวัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่ให้เป็นพลังขับเคลื่อนพัฒนาการทางการเมือง อาทิ การสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมในระดับพื้นที่และเครือข่ายศูนย์วัฒนธรรมประจำอำเภอ ซึ่งจะเป็แม่ข่ายในการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่ เรื่องของการพัฒนาในด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย และการจัดโครงการอบรมศาสนพิธีกรให้กับคณะสงฆ์จังหวัดและครูทุกสังกัด และซึ่งเป็นการสร้างความรู้ ความสามารถให้กับศาสนพิธีกรได้นำองค์ความรู้มาโน้มน้าวและชี้้นำให้การจัดงานประเพณีต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีที่มีพลังในการดำเนินงานประเพณีด้านต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ของชุมชนต่อไป

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมในพื้นที่ เรามีเครือข่ายของวัฒนธรรมในพื้นที่ ตั้งแต่ระดับตำบล คือ สภาวัฒนธรรมตำบล สภาวัฒนธรรมอำเภอ สภาวัฒนธรรมจังหวัด นอกจากนี้เรายังมีเครือข่ายวัฒนธรรมอีก คือ ศูนย์วัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนทั้งหมด 30 แห่ง ใน 7 อำเภอ ด้วยกัน เรายังมีเครือข่ายในเรื่องของศูนย์วัฒนธรรมประจำอำเภอด้วย ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้ก็จะเป็แม่ข่ายให้เราที่จะส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งก็เป็หน่วยงานหรือว่าเครือข่ายขับเคลื่อนในเรื่องของวัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่เรื่องของการพัฒนาในด้านการเมือง การส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย ตรงนี้ก็มีการสอดแทรกการขับเคลื่อนการพัฒนาทางการเมืองนี้ด้วย”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ดำเนินการจัดโครงการอบรมศาสนพิธีกรให้กับครูทุกสังกัด และศาสนพิธีกรที่ทางคณะสงฆ์จังหวัดส่งเข้าอบรม ซึ่งเป็นการสร้างความรู้ ความสามารถให้กับศาสนพิธีกร นอกจากจะดำเนินการด้านศาสนพิธีให้ถูกต้องแล้วยังสามารถโน้มน้าวและชี้้นำให้การจัดงานประเพณีต่าง ๆ ให้ถูกต้องและใช้หลักการนำความเห็นของประชาชนในท้องถิ่นมาดำเนินการให้เกิดความเคารพ เชื่อถือ ความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ และประหยัด ทั้งงานมงคลและงานอวมงคลต่าง ๆ รวมทั้งงานประเพณีอื่น ๆ ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี มีพลังที่จะดำเนินงานด้านต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ของชุมชนต่อไป”

นายวิชา ทองโอภาส นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างวัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่ให้เป็นพลังขับเคลื่อนพัฒนาการทางการเมือง เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกและเกิดการประพฤติปฏิบัติเรื่องวัฒนธรรมประชาธิปไตยในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีกิจกรรมการส่งเสริมเวทีเรียนรู้ ชวนคิด ชวนพูด สร้างวัฒนธรรมการคิด การทำ เป็นการยกระดับความเข้มแข็งชุมชนสู่การพัฒนาการเมืองภาคการเมือง”

นางปราณี จันทวร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีการประชาสัมพันธ์ เวลามีกงานบุญ งานกุศล เวลามีการเลือกตั้งก็มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบ ซึ่งในท้องถิ่นก็มีหอกระจายข่าว ส่งเสริมจัดเวทีพูดคุยเรื่องการเมืองอย่างสม่ำเสมอ”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบทบาทที่สำคัญในการเสริมสร้างวัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่ให้เป็นพลังขับเคลื่อนพัฒนาการทางการเมือง โดยจัดกิจกรรมในลักษณะของการสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมและศาสนพิธีกรให้เป็นแม่ข่ายในการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่ โดยนำองค์ความรู้มาชี้แนะแนวทางในการจัดงานประเพณีต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีที่มีพลังในการดำเนินการขับเคลื่อนงานประเพณีด้านต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ของชุมชนอย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนในสังคมมีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยอย่างมีเสถียรภาพมากขึ้น

การดำเนินการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีการดำเนินชีวิตที่มีวิถีวัฒนธรรมประชาธิปไตย คือ วิธีการปรับเปลี่ยนวิถีคิด วิถีปฏิบัติ และจัดระบบความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม บนพื้นฐานของหลักการประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย อาทิ การระดมความคิดเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมวัฒนธรรมของชุมชน การจัดเวทีประชาคมของคนในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมสืบทอดและสืบสานประเพณี พิธีกรรมของชุมชน การส่งเสริมให้คนในชุมชนสืบค้นประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน ฯลฯ ทั้งนี้ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยควรเน้นบทบาทการมีส่วนร่วมของสถาบันทางสังคมและภาคประชาสังคมในพื้นที่ (เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา สื่อสารมวลชน สถาบันทางอาชีพ สถาบันทางการเมืองการปกครอง องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน

องค์กรชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้นำตามธรรมชาติ และผู้นำท้องถิ่น ฯลฯ) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไป โดยสอดคล้องกันอย่างมีพลังและยั่งยืน หากชุมชน สังคมหรือพื้นที่ใดสามารถนำกระบวนการ เสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยและการเฟื่องฟู สร้างสรรค์วัฒนธรรมไปปรับใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้พื้นที่นั้นลดปัญหาหรือไม่มีปัญหาความเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรม ไม่มีความ แยกแยะจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม คนในพื้นที่จะมีความสมานฉันท์ สามัคคีและสันติสุข ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ากระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย และการเฟื่องฟู สร้างสรรค์ วัฒนธรรมจะนำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจ เคารพและยอมรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ซึ่งจะ เป็นปัจจัยพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์สันติสุข

บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ในการส่งเสริมและสนับสนุน กิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย ด้านการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อส่งเสริม วัฒนธรรมประชาธิปไตย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นที่สอดคล้องกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง นักการเมืองท้องถิ่น และผู้นำชุมชนที่ ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่ากิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองที่มีบทบาทต่อกิจกรรมทางการเมือง โดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้น กิจกรรมการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนโดยทั่วไป ได้รับทราบและเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วม กับกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง การส่งเสริมกิจกรรมการปกป้องและเทิดทูนสถาบัน พระมหากษัตริย์ และกิจกรรมสร้างความปรองดองสมานฉันท์พัฒนาประชาธิปไตย ฯลฯ เป็น ประจำอย่างต่อเนื่องทุก ๆ ปี ส่วนด้านการสร้างจิตสำนึก ค่านิยมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ให้กับประชาชนในพื้นที่ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นที่สอดคล้องกัน มองว่าบทบาทของ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองจะดำเนินการจัดกิจกรรมในลักษณะของการเสริมสร้างทัศนคติ ความเชื่อที่มีเหตุ มีผล และมีการวิเคราะห์วิจารณ์ รวมทั้งการส่งเสริมจิตสำนึกในหน้าที่พลเมืองที่ดี และการเคารพในกติกาการปกครองระบอบประชาธิปไตย อาทิ การจัดการเลือกตั้งสภาวัฒนธรรม การจัดทำธรรมนูญข้อบังคับของสภาวัฒนธรรม การจัดทำแผนงาน/โครงการ ถือปฏิบัติให้ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และยังส่งเสริมให้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการเมือง ทำให้ประชาชนเกิดค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสำนึกที่ดีต่อท้องถิ่นและสังคมโดยรวม เอื้อเพื่อต่อแผ่ เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันอันเป็นพื้นฐานประชาธิปไตยที่มั่นคง มาอย่าง ต่อเนื่องทุก ๆ ปี อย่างเป็นรูปธรรม ส่วนในประเด็นด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่ ให้เป็นพลังขับเคลื่อนพัฒนาการเมือง กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวก็มีความเห็นที่สอดคล้องกัน คือสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองจะจัดกิจกรรมในลักษณะของการสร้างเครือข่ายวัฒนธรรม และศาสนพิธีกรให้เป็นแม่ข่ายในการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่ โดยนำองค์ความรู้มา

ชี้แนะแนวทางในการจัดงานประเพณีต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีที่มีพลังในการดำเนินการขับเคลื่อนงานประเพณีด้านต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ของชุมชนอย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนในสังคมมีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยอย่างมีเสถียรภาพมากขึ้น

1.2 การส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมทางการเมือง

บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองในการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมทางการเมืองที่สำคัญ อาทิ การสร้างจิตสำนึก และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ให้แก่เด็ก เยาวชนและประชาชนในพื้นที่การสร้างองค์กร และภาคีเครือข่ายทางการเมือง โดยการสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนในระดับพื้นที่ การส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน และการส่งเสริมการใช้วิถีชีวิตและการแก้ไขปัญหาแบบประชาธิปไตย ในระดับครอบครัว และชุมชน นับได้ว่าเป็นบทบาทหนึ่งของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองที่สำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองมุ่งเน้นการเสริมสร้างจิตสำนึก และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ให้แก่เด็ก เยาวชนและประชาชนทุกระดับในพื้นที่อย่างยั่งยืน นอกจากนี้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ยังส่งเสริมการพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสังคม เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม ซึ่งสามารถนำเสนอบทบาทดังกล่าวในรายละเอียดดังนี้

1.2.1 การสร้างจิตสำนึก และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ให้แก่เด็ก เยาวชนและประชาชนในพื้นที่

บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ในการดำเนินกิจกรรม การสร้างจิตสำนึก และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ให้แก่เด็ก เยาวชนและประชาชนในพื้นที่ นับได้ว่าเป็นภารกิจหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม โดยดำเนินการจัด โครงการ/กิจกรรม ในลักษณะของการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ ให้แก่เด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไป และโครงการค่ายเยาวชนสมานฉันท์เป็นประจำทุก ๆ ปี ซึ่งจะมีการสอดแทรกความรู้เรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองในทุกระดับ พร้อมทั้งพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม ตลอดจนวางรากฐานกระบวนการประชาธิปไตยโดยให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ

ทางการเมือง อันจะเป็นช่องทางนำไปสู่การแสดงออกทางการเมืองที่มีความเสถียรภาพในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ต่อไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง นักการเมืองท้องถิ่น และผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบทบาทในการสร้างจิตสำนึก และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ให้แก่เด็ก เยาวชนและประชาชนในพื้นที่ ในลักษณะของการฝึกอบรมให้ความรู้ และยังสามารถขยายผลความรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรมสู่ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนทั่วไปอย่างต่อเนื่องและเห็นผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “เราจัดกิจกรรมในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมของเด็กค่อนข้างมาก โดยจัดเป็นลักษณะของการฝึกอบรม การจัดค่ายเยาวชนสมานฉันท์ มีทุกศาสนาในการจัดกิจกรรมของเรา เราจะสอดแทรกความรู้ในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเรื่องของสถาบันทั้ง 3 สถาบันคือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ในเรื่องของการเมือง การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งภาวะทางด้านเศรษฐกิจ เราก็จะสอดแทรกไปในหลักสูตรในแผนงาน/โครงการคุณธรรม จริยธรรมของเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป ก็จะมีเรื่องนี้เข้าไปในแผนงาน/โครงการนี้ด้วย”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ดำเนินการจัดโครงการที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นประจำทุกปี โดยมีกิจกรรม การวาดภาพ การเขียนเรื่องสั้น การกล่าวสุนทรพจน์ การเขียนเรียงความ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสำนึกคิดเรื่องประชาธิปไตย นอกจากจะเกิดประโยชน์กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมเองแล้ว ยังสามารถขยายผลสู่ผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนทั่วไปได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังมีโครงการค่ายคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ซึ่งมีการสอดแทรกวัฒนธรรมประชาธิปไตยจากส่วนเล็ก คือครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ถึงประเทศชาติโดยรวม”

นายวิชา ทองโอภาส นายกองกำกับการบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินบทบาทสำคัญในการสร้างจิตสำนึก และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ให้แก่เด็กและเยาวชนในระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย และอุดมศึกษา โดยจัดกิจกรรมการประกวดวาดภาพระบายสีและการประกวดการเขียนเรื่องสั้นเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วม การเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน ซึ่งจะเป็นการปลูกฝังการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ในเรื่องของการมีส่วนร่วมตามระบอบประชาธิปไตย”

นางปราณี จันทวร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองมีการจัดอบรมทุก ๆ ปี โดยส่งเสริมให้เด็กมีจิตสำนึกที่ดีในเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ให้เด็กได้มีความรู้เรื่องประชาธิปไตยอย่างถูกต้อง เพื่อที่จะเป็นผู้นำที่ดี ซึ่งจะเป็นการจัดเวทีในลักษณะของการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และสอดแทรกปลูกฝังค่านิยมที่ดีทางการเมืองให้แก่เด็ก พอโตขึ้นมา ก็จะเป็นคนดีของสังคม”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบทบาทที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมการปลูกฝังจิตสำนึก และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ให้แก่เด็ก เยาวชนและประชาชนในพื้นที่ ในลักษณะของการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม การจัดค่ายเยาวชนสมานฉันท์ทุกศาสนา โครงการค่ายคุณธรรมจริยธรรม และกิจกรรมการประกวดวาดภาพระบายสี การเขียนเรื่องสั้น การกล่าวสุนทรพจน์ การเขียนเรียงความ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนได้ขยายผลความรู้สู่ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนโดยทั่วไป

1.2.2 การสร้างองค์กร และภาคีเครือข่ายทางการเมือง โดยเครือข่ายวัฒนธรรมไทย

สายใยเพื่อชุมชนในระดับพื้นที่

บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ในการดำเนินกิจกรรมการสร้างองค์กร และภาคีเครือข่ายทางการเมือง โดยการสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนในระดับพื้นที่ของจังหวัดอ่างทอง จำนวน 30 แห่งใน 7 อำเภอจังหวัดอ่างทอง รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,500 คน ที่จะเป็นเครือข่ายทางการเมือง ซึ่งเครือข่ายดังกล่าวเกิดขึ้นจากการรวมตัวของประชาชนในตำบลและร่วมกันวางแผนดำเนินงานเผยแพร่ข้อมูลความรู้เรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสู่ประชาชน รวมทั้งมีการประสานสัมพันธ์กับองค์กรอื่น ๆ โดยทำงานแบบบูรณาการทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติกับทุกภาคส่วน ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวจะทำให้ชุมชนเป็นชุมชนที่เข้มแข็งสามารถพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่เหมาะสมและยั่งยืน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง นักการเมืองท้องถิ่น และผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง

มีบทบาทในการสร้างองค์กร และภาคีเครือข่ายทางการเมือง โดยการสร้างเครือข่ายวัฒนธรรม ไทยสายใยชุมชนในระดับพื้นที่ โดยมีภาคีเครือข่ายวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนที่เป็นกรรมการและ อนุกรรมการดำเนินกิจกรรมทางด้านการส่งเสริม วัฒนธรรมประเพณี และภาคีเครือข่ายดังกล่าว ก็จะมีการบูรณาการงานทางด้านการเมืองร่วมกันด้วย นอกจากนี้ภาคีเครือข่ายยังร่วมมือกับทุกภาค ส่วนเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลความรู้เรื่องการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมทางการเมืองด้วย วิธีวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ถูกต้องสู่ประชาชน ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “เรามีเครือข่าย วัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนในระดับพื้นที่กว่า 30 แห่ง ใน 7 อำเภอ จำนวน 1,500 คน และมีคณะกรรมการและอนุกรรมการในวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนทุกตำบล ที่จะสามารถพัฒนางาน วัฒนธรรมและเป็นเครือข่ายทางการเมืองไปด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการทำงานด้านวัฒนธรรมประเพณี ภาคีเครือข่ายก็จะมีการบูรณาการทางด้านการเมืองก็จะเป็นการทำงานร่วมกันไป ซึ่งเครือข่ายของ เราก็จะทำงานและมีบทบาทในพื้นที่หลาย ๆ อย่างด้วยกัน ไม่ใช่แต่เรื่องวัฒนธรรมอย่างเดียวแต่ใน เรื่องของการเมือง เรื่องของประชาธิปไตยเราก็ดำเนินการควบคู่กันไปด้วยกัน เป็นสายใยเครือข่าย วัฒนธรรมประชาธิปไตยอยู่ด้วยกัน”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนในทุก ตำบลของจังหวัดอ่างทอง ในแต่ละศูนย์วัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน ก็จะมีคณะกรรมการ ดำเนินงานและมีคณะอนุกรรมการดำเนินงานในรายกิจกรรมอีก 6 ด้าน คือ ด้านคลังสมองภูมิปัญญา ท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมอาชีพด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านลาน วัฒนธรรม ด้านพิพิธภัณฑสถานและด้านสารสนเทศและห้องสมุดประชาชน ซึ่งเป็นการรวมตัว ของประชาชนในตำบลร่วมกันดำเนินการ มีการวางแผนดำเนินงาน โดยประชาชนมีส่วนร่วมและ ให้ความร่วมมือ มีการเผยแพร่ข้อมูลสู่ประชาชน การประสานสัมพันธ์กับองค์กรอื่น ๆ มีผู้นำชุมชน และองค์กร ภาคีเครือข่ายร่วมกันขับเคลื่อนโครงการทำให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และเห็น ความสำคัญมีการทำงานแบบบูรณาการในระดับนโยบายจากทุกฝ่ายของสภาวัฒนธรรมตำบล อำเภอ จังหวัด รวมถึงการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งงบประมาณส่วนมากจะได้ จากท้องถิ่นเป็นหลัก การดำเนินงานดังกล่าวจะทำให้มีชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถพัฒนาตนเองไปใน ทิศทางที่เหมาะสม

นายมงคลธร บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีอำเภอเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ส่งเสริมภาวะผู้นำชุมชนและจิตสำนึก ส่งเสริมการร่วม

กิจกรรมของชุมชนด้วยความจริงใจและต่อเนื่อง รับผิดชอบต่อความคิดเห็นของทุกคน ร่วมกัน
ร่วมทำ ร่วมพัฒนาการเคารพกฎระเบียบ ติดตามข่าวสารการเมือง ตัดสินปัญหาด้วยเหตุผล”

นายรัช ทองโอภาส นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า
“สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินบทบาทในการสร้างเครือข่ายสายใยชุมชนในพื้นที่
ทั้งในระดับครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ตลอดจนการประกอบอาชีพสอดคล้องกับหลักการ
ปกครองระบอบประชาธิปไตย”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรม
จังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินการจัดตั้งองค์ชุมชนและภาคีเครือข่ายในการทำกิจกรรม เช่น การจัดตลาด
นัดประชาธิปไตยโดยชุมชน เปิดโอกาสให้ทุกกลุ่ม องค์กรเข้าร่วมกิจกรรม”

นางปราณี จันทร์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “สำนักงาน
วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินสร้างเครือข่ายทุกตำบล ทุกหมู่บ้าน เข้ามามีส่วนร่วม ช่วยกัน
ประชาสัมพันธ์เรื่องการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยทางการเมือง”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบทบาทที่สำคัญใน
การดำเนินกิจกรรมการสร้างองค์กร และภาคีเครือข่ายทางการเมือง โดยปัจจุบันได้ส่งเสริมภาวะ
ผู้นำของภาคีเครือข่ายวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนในระดับพื้นที่ 30 แห่ง ใน 7 อำเภอรวมทั้งสิ้น
จำนวน 1,500 คน ที่ทำงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีในรายการหลัก 6 ด้าน คือ ด้าน
คลังสมองภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมอาชีพด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านส่งเสริมคุณธรรม
จริยธรรม ด้านลานวัฒนธรรม ด้านพิพิธภัณฑสถาน และด้านสารสนเทศและห้องสมุดประชาชน
และสอดคล้องความรู้และการประชาสัมพันธ์เรื่องการส่งเสริม วัฒนธรรมการเมืองแบบ
ประชาธิปไตยและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมทางการเมืองให้กับประชาชนในพื้นที่ร่วมกันไป
ด้วยกันอย่างต่อเนื่อง

1.2.3 การส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาสังคม

บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ในการส่งเสริมสนับสนุนการมี
ส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาสังคม นับได้ว่าเป็นบทบาทหนึ่งที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
อ่างทอง ได้ดำเนินการในลักษณะของการจัดกิจกรรม/โครงการ ที่หลากหลาย ภายใต้สิทธิและ
หน้าที่ของพลเมืองตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีคณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมและภาค
ประชาสังคม เข้ามาแสดงทัศนะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อชีวิตความ
เป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ และสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น ซึ่ง
เท่ากับเป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง นักการเมืองท้องถิ่น และผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาสังคม อาทิ ในการจัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม ก็จะมีคณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมและมีภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าวฯ และยังมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์ตรงตามความต้องการอย่างแท้จริง ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ภาคประชาสังคม ก็จะเข้ามามีส่วนร่วมกับเราหลายกิจกรรม ในการทำงานวัฒนธรรม ก็จะมีคณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรม มีภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วม ในส่วนเครือข่ายวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนของเรา ก็จะมีภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุนการเมืองการปกครองด้วย ในส่วนเรื่องของภาคประชาสังคมนี้”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง จัดทำโครงการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมโดยให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนได้แสดงออกถึงความเป็นอยู่และความต้องการพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งในชุมชน ทำให้ประชาชนได้แสดงออกและมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็น ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข”

นายมงคลธร บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีอำเภอเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ส่งเสริมให้ตระหนักพึงระลึกอยู่เสมอว่าประชาธิปไตยจะเข้มแข็งต้องเกิดจากชุมชนและสังคมเข้มแข็ง สังคมต้องมีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อมร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สร้างความเป็นธรรมทางสังคมและร่วมกันตรวจสอบ”

นายรัช ทองโอภาส นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ส่งเสริมบทบาทของภาคประชาสังคมตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองตามที่กฎหมายกำหนด”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง เน้นกระบวนการเรียนรู้ และการเรียนรู้ร่วมกับองค์กรภายนอก เช่น สภาพัฒนาการเมือง หรือสภาองค์กรชุมชน”

นางปราณี จันทวร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ส่งเสริมให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมกันทำ สุดท้ายชุมชนก็ต้องรับประโยชน์”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบทบาทที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาสังคม โดยภาคประชาสังคมจะเข้ามามีส่วนร่วมกับคณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้แสดงความคิดเห็น วางแผนร่วมกัน ตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งในชุมชนเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

1.2.4 การส่งเสริมการใช้วิถีชีวิตและการแก้ไขปัญหาแบบประชาธิปไตย ในระดับ

ครอบครัว และชุมชน

บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ในการส่งเสริมการใช้วิถีชีวิตและการแก้ไขปัญหาแบบประชาธิปไตย ในระดับครอบครัว และชุมชน นับได้ว่าเป็นบทบาทหนึ่งที่สำคัญ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินการ เนื่องจากเป็นนโยบายหลักของกระทรวงวัฒนธรรม ที่จะส่งเสริมวิถีชีวิตชุมชนและครอบครัวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และในส่วนหนึ่งก็ใช้วิถีชีวิตประชาธิปไตยเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา นำมาประพุดิปฏิบัติให้คนในสังคมหรือชุมชนมาประพุดิปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง นักการเมืองท้องถิ่น และผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบทบาทในการส่งเสริมการใช้วิถีชีวิตและการแก้ไขปัญหาแบบประชาธิปไตย ในระดับครอบครัว และชุมชน โดยมีการรณรงค์และสอดแทรกการใช้วิถีชีวิตและการแก้ไขปัญหาแบบประชาธิปไตย ในระดับครอบครัวและชุมชน ในการอบรมตามโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ มาโดยตลอดมา เพื่อการกระตุ้นการสร้างประชาธิปไตย โดยสำนักจากครอบครัวและขยายสู่ชุมชน ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ในปีงบประมาณนี้ นโยบายหลักของเราเน้นไปที่ครอบครัวและชุมชน โดยนางสุกมล คุณปลื้ม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม มีนโยบายในเรื่องของการทำงานและพัฒนาในเรื่องของครอบครัวและชุมชน โดยเน้นประชาชนเป็นหลัก เพราะฉะนั้นการส่งเสริมวิถีชีวิตชุมชนและครอบครัวนั้นเป็นเรื่องของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี และในส่วนหนึ่งก็ใช้วิถีชีวิตประชาธิปไตยเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วย”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง รณรงค์โดยการสอดแทรกการใช้วิถีชีวิตและการแก้ปัญหา

แบบประชาธิปไตยในระดับครอบครัวและชุมชน ในการอบรมตามโครงการต่าง ๆ ตลอดจนโดยชี้ให้เห็นว่าประชาธิปไตยต้องมาจากครอบครัวก่อน เริ่มด้วยการรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูลกัน การเคารพข้อตกลงของครอบครัว การซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ รับผิดชอบ การเคารพกฎกติกาของชุมชน การให้เกียรติ รับฟังความเห็นที่แตกต่าง การปรึกษาพูดคุยปัญหาของสมาชิกในครอบครัว”

นายมงคลธร บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีอำเภอเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง รมรงค์ในเรื่องของความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว เชื้อพียงพ่อแม่ ผู้ปกครอง รับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ตัดสินปัญหาต่าง ๆ ด้วยเหตุผล ปรึกษาหารือเป็นประจำ รู้รักสามัคคี รับผิดชอบต่อและปฏิบัติหน้าที่ของกันและกัน”

นายชวิช ทองโอภาส นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการใช้ชีวิตและการแก้ปัญหาแบบประชาธิปไตยให้คนในสังคมหรือชุมชนนำหลักการประชาธิปไตยมาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิต”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินการส่งเสริมการแสดงออกในครอบครัวประชาธิปไตยโดยการเชิดชูยกย่องและมอบเกียรติบัตร เพื่อการกระตุ้นการสร้างประชาธิปไตยโดยสำนึกจากครอบครัว เพื่อขยายสู่ชุมชน”

นางปราณี จันทวร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อาทิ พ่อรับฟังความคิดเห็นของลูก ลูกฟังความคิดเห็นของพ่อ แม่ ในกลุ่มองค์กรก็ต้องรับฟังความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน ชาวบ้านก็คิดได้อันไหนดีเราก็ทำตาม เริ่มจากเด็ก ครอบครัว ชุมชน มาร่วมแสดงความคิดเห็นค่อย ๆ ปลุกฝังจิตสำนึกให้แก่เด็ก ได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบทบาทที่สำคัญในกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมการใช้วิถีชีวิตและการแก้ไขปัญหาแบบประชาธิปไตย ในระดับครอบครัว และชุมชน โดยมุ่งเน้นกิจกรรมด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบวิถีประชาธิปไตย อาทิ เรื่องของความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว การมีคุณภาพชีวิตที่ดี การเคารพกฎกติกาของชุมชน โดยนำหลักการประชาธิปไตยมาประพฤติปฏิบัติและการแก้ไขปัญหาแบบประชาธิปไตย ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ในการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยและการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมทางการเมือง ด้านการการสร้างจิตสำนึกและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชน

ในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นที่สอดคล้องกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง นักการเมืองท้องถิ่น และผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่ากิจกรรมการสร้างจิตสำนึกและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยส่วนใหญ่จะจัดกิจกรรมในลักษณะของการฝึกอบรมและให้ความรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม การจัดค่ายเยาวชนสมานฉันท์ทุกศาสนา โครงการค่ายคุณธรรมจริยธรรม และกิจกรรมการประกวดวาดภาพระบายสี การเขียนเรื่องสั้น การกล่าวสุนทรพจน์ การเขียนเรียงความ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องการเมืองปกครองในระบบประชาธิปไตย ตลอดจนได้ขยายผลความรู้สู่ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนโดยทั่วไป และบทบาทที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมการสร้างองค์กรและภาคีเครือข่ายทางการเมือง โดยปัจจุบันได้ส่งเสริมภาวะผู้นำของภาคีเครือข่ายวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนในระดับพื้นที่ 30 แห่ง ใน 7 อำเภอของจังหวัดอ่างทอง รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,500 คน ที่ทำงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีในรายกิจกรรมหลัก 6 ด้าน คือ ด้านคลังสมองภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมอาชีพ ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านลานวัฒนธรรม ด้านพิพิธภัณฑสถานบ้าน และด้านสารสนเทศและห้องสมุดประชาชน และสอดแทรกความรู้และการประชาสัมพันธ์เรื่องการเมืองส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมทางการเมืองให้กับประชาชนในพื้นที่ร่วมกันไปด้วยกันอย่างต่อเนื่อง และบทบาทที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาสังคมโดยภาคประชาสังคมจะเข้ามามีส่วนร่วมกับคณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้แสดงความคิดเห็น วางแผนร่วมกัน ตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งในชุมชนในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองยังมีบทบาทที่สำคัญในกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมการใช้วิถีชีวิตและการแก้ไขปัญหาแบบประชาธิปไตย ในระดับครอบครัว และชุมชน โดยมุ่งเน้นกิจกรรมด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย อาทิ เรื่องของความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว การมีคุณภาพชีวิตที่ดี การเคารพกฎกติกาของชุมชน โดยนำหลักการประชาธิปไตยมาประพฤติปฏิบัติและการแก้ไขปัญหาแบบประชาธิปไตย ในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรม

1.3 การบูรณาการและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับองค์กรปกครองท้องถิ่นภาคประชาสังคม ชุมชน เพื่อสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย

บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองในการบูรณาการและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับองค์กรปกครองท้องถิ่นภาคประชาสังคม ชุมชน เพื่อสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่สำคัญ อาทิ การบูรณาการและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ชุมชน เพื่อสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย และการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้ทางการเมืองเพื่อสร้างองค์ความรู้วัฒนธรรมประชาธิปไตย นับได้ว่าเป็นบทบาทหนึ่งของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองที่สำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองอาศัยหลักการพื้นฐานสำคัญของการระดมทรัพยากร/สรรพกำลัง และเชื่อมโยงยึดโยงผู้คนทุกภาคส่วนในชุมชนหรือในสังคม เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนกระบวนการเฝ้าระวัง หรือสร้างสรรค์วัฒนธรรม ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชน หรือสังคมสามารถร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา สืบสาน เฝ้าระวัง เลือกรับ ปรับใช้และสร้างสรรค์วัฒนธรรมอย่างเหมาะสมกับบริบทชุมชนหรือสังคม ซึ่งสามารถนำเสนอบทบาทดังกล่าวในรายละเอียดดังนี้

3.1 การบูรณาการและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับองค์กรปกครองท้องถิ่น

ภาคประชาสังคม ชุมชน เพื่อสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย

บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ในการบูรณาการและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ชุมชน เพื่อสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย นับได้ว่าเป็นบทบาทหนึ่งของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ที่ได้ต้องดำเนินงานด้านวัฒนธรรมควบคู่กัน ไปด้วยกับการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย อาทิ การจัดเวทีประชาคม เวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เวทีการวิเคราะห์ วางแผน หรือระดมความคิดของคนในชุมชน/สังคม เกี่ยวกับการดำเนินงานวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น การระดมความคิดเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม วัฒนธรรมของชุมชน การจัดเวทีประชาคมของคนในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมสืบทอดและสืบสานประเพณี พิธีกรรมของชุมชน การส่งเสริมให้คนในชุมชนสืบค้นประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน ฯลฯ ทั้งนี้ หลักการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยจะมุ่งเน้นบทบาทการมีส่วนร่วมของสถาบันทางสังคมและภาคประชาสังคมในพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยสอดคล้องกันอย่างมีพลังและยั่งยืน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง และผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบทบาทในการบูรณาการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ชุมชน ในด้านวัฒนธรรมทางการเมือง อาทิ โครงการเผยแพร่วัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยเฉพาะการเสริมสร้างประชาธิปไตยในมิติวัฒนธรรม ที่มุ่งเน้นในเรื่องของการประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบัน และสังคมที่สอดคล้องกับกฎกติกาของครอบครัว ชุมชน มาอย่างต่อเนื่อง ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ปกติเราก็ร่วมกันทำงานกับท้องถิ่นมาโดยตลอด ในเรื่องของวัฒนธรรมประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็น อบต. อบจ. หรือเทศบาล เราก็จะต้องบูรณาการร่วมกัน ทั้งในเรื่องการส่งเสริม การอบรม และการนำคนมาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ร่วมจัดทำโครงการเผยแพร่วัฒนธรรมประชาธิปไตยร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม ชุมชน โดยเฉพาะการเสริมสร้างประชาธิปไตยในมิติวัฒนธรรม คือการประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบัน และสังคมที่สอดคล้องกับกติกาของครอบครัว ชุมชน ตลอดจนหลักการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตย”

นายมงคลธ บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “การเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยมักจะนำหลักการบริหารจัดการที่ดีมาบูรณาการทำงานร่วมกัน วางแผนและบูรณาการแผนการส่งเสริมกิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา และร่วมพัฒนากิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน ร่วมตรวจสอบและประเมินผลกิจกรรมทางการเมือง และปรับปรุงและพัฒนาด้วยวิถีกัลยาณมิตร สรุปและรายงานผลการดำเนินการกิจกรรมทางการเมือง พัฒนาและรับผิดชอบร่วมกัน”

นายรัช ทองโอกาส นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินบทบาทสำคัญในการบูรณาการและดำเนินการกิจกรรมทางการเมืองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การใช้สิทธิ์เลือกตั้งในระดับต่าง ๆ การลงสมัครรับเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมทางการเมือง การให้ความร่วมมือในกิจกรรมของส่วนร่วม การยอมรับในเสียงข้างมากและเคารพในเสียงข้างน้อยการเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนร่วม”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “การส่งเสริมการจัดทำแผนการเมืองภาคการเมือง ในระดับหมู่บ้าน ตำบล เพื่อการเรียนรู้ในส่วนที่เกิดการปฏิบัติ ทั้งส่วนของชาวบ้านทำเอง ส่วนที่ชุมชนร่วมกันทำ และในส่วนที่ภายนอกสนับสนุน”

ส่วนนักการเมืองท้องถิ่นมองว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบทบาทในการบูรณาการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค่อนข้างน้อยเนื่องจากการไม่ได้มีการประสานการทำงานกัน ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นายสุรเชษฐ์ นิมกุล นายกองจัดการบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการประสานงาน ทำงานร่วมกันบ้างแต่ไม่มาก เช่น วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไปทำบุญตักบาตรทุก ๆ วันพระ ก็จะทำงานด้วยกันกับทางสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง โดยจะประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็น

อบจ. อบต. หรือเทศบาล จะไปร่วมทำบุญตักบาตรกับผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง ทุกวันพระ อาทิ งานประเพณีสำคัญ ๆ ทางสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง จะร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ทางสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ก็จะมีการร่วมมือกันอันเป็นการประสานงานกัน”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบทบาทที่สำคัญ ในการบูรณาการและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ชุมชน เพื่อสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยเฉพาะในเรื่องของการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยในมิติวัฒนธรรม คือ การส่งเสริมให้มีความประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบันและสังคมที่สอดคล้องกับกติกาของครอบครัว ชุมชน รวมทั้งนำหลักการบริหารจัดการที่ดีมาบูรณาการทำงานร่วมกัน ตลอดจนวางแผนและบูรณาการแผนการส่งเสริมกิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาและร่วมพัฒนากิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน ร่วมตรวจสอบและประเมินผลกิจกรรมทางการเมือง และปรับปรุงและพัฒนาด้วยวิถีกลยุทธานุภาพ สรุปลงผลและรายงานผลการดำเนินการกิจกรรมทางการเมือง พัฒนาและรับผิดชอบร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ชุมชน

1.3.2 การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้ทางการเมืองเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้าน

วัฒนธรรม ประชาธิปไตย

บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้ทางการเมืองเพื่อสร้างองค์ความรู้วัฒนธรรมประชาธิปไตย นับได้ว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ที่ต้องมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมประชาธิปไตย เพื่อให้คนไทยมีความรู้ควบคู่คุณธรรม ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพและเป็นธรรม มีทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนอยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง และผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองมีบทบาทที่สำคัญในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้ทางการเมืองเพื่อสร้างองค์ความรู้วัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยจะจัดกิจกรรมในลักษณะของการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ทั้งเอกสาร หนังสือ และคู่มือ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิทยุเป็นประจำทุก ๆ วันอังคารตั้งแต่เวลา 10.00-12.00

น. ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงจังหวัดอ่างทอง (สว.อท.) คลื่นความถี่ FM 95.75 MHz รวมทั้งการให้ความรู้ในหลักการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ดำเนินการประชาสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ทั้งเอกสาร หนังสือ และคู่มือ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิทยุเป็นประจำทุก ๆ วันอังคารตั้งแต่เวลา 10.00-12.00 น. ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงจังหวัดอ่างทอง (สว.อท.) คลื่นความถี่ FM 95.75 MHz เราจะมีการนำความรู้เกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรมประชาธิปไตยนำไปเผยแพร่ นำไปให้ประชาชนได้รู้ในเรื่องขององค์ความรู้ทางวัฒนธรรมประชาธิปไตย ตรงนี้ก็จะมีการพูดคุยทางวิทยุเป็นประจำ นอกจากนี้ยังมีวารสารประชาสัมพันธ์ คือ “สารสัมพันธ์สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง” เผยแพร่ไปสู่ประชาชนด้วย”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักประชาธิปไตย การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาโดยตลอด ซึ่งจะต้องมีการเลือกตัวแทนไปบริหาร และจะต้องเลือกคนดี มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง ซึ่งดำเนินการ โดยเผยแพร่ผ่านเอกสารต่าง ๆ”

นายมงคลธ บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับสถานศึกษา ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะต้องบูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอนความรู้ทางการเมืองวัฒนธรรมและประชาธิปไตยในรายวิชาต่าง ๆ ด้วย โดยจัดกิจกรรมการส่งเสริมทั้งทางด้านความรู้ ความคิดจิตสำนึกทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนจัดทำรายงานผลการดำเนินการด้านการเมือง รายงานต่อสาธารณชน จัดทำข้อมูลสารสนเทศเผยแพร่ทางเอกสาร ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกรูปแบบ”

นายรัช ทองโอกาส นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินกิจกรรมสร้างองค์ความรู้วัฒนธรรมประชาธิปไตยในการปฏิบัติตามประเพณีอันดีงามของสังคม การส่งเสริมประชาธิปไตยในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน การเคารพกฎระเบียบของชุมชนและกฎหมาย”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้มีกิจกรรมการเชิดชูบุคคลประชาธิปไตย ชุมชนหมู่บ้าน และท้องถิ่นที่มีการดำเนินชีวิตและส่วนงานที่สร้างการยอมรับเชิงมิติทางสังคม และประชาธิปไตย”

นางปราณี จันทร์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินการเผยแพร่ความรู้เรื่องวัฒนธรรมประชาธิปไตย ผ่านหอกระจายข่าว ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นประจำ ๆ ทุกวัน”

ส่วนนักการเมืองท้องถิ่น มองว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ไม่ค่อยมีการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากนักในเรื่องเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นายสุรเชษฐ์ นิ่มกุล นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ในส่วนของ การประชาสัมพันธ์ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ในเรื่องเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยไม่มีการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ ที่จัดที่วัดชุมชนในตำบล อำเภอโพธิ์ทอง เช่น งานประเพณีทำบุญเข้าพรรษา ก็ไม่มีการประสานงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทบาทจึงไม่ค่อยมีมากนักกับท้องถิ่น”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบทบาทที่สำคัญในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้ทางการเมืองเพื่อสร้างองค์ความรู้วัฒนธรรมประชาธิปไตยผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งวารสารประชาสัมพันธ์ เอกสาร และคู่มือ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิทยุเป็นประจำทุก ๆ วันอังคารตั้งแต่เวลา 10.00-12.00 น. ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงจังหวัดอ่างทอง (สว.อท.) คลื่นความถี่ FM 95.75 MHz อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด แต่ในบางกิจกรรมขาดการประสานงานกัน ไม่ได้บูรณาการงานร่วมกันทั้งที่งานมีวัตถุประสงค์แบบเดียวกัน จึงทำให้เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อนและสิ้นเปลืองงบประมาณของทางราชการ ซึ่งจากการวิเคราะห์สาเหตุหลักในเรื่องของการประสานงาน มาจากนักวิชาการวัฒนธรรมที่ประจำอำเภอ ที่มีภารกิจหลายบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ จึงทำให้ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการประสานงาน จึงเกิดปัญหาดังกล่าวข้างต้น

บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ในการบูรณาการบทบาทของสำนักงานจังหวัดอ่างทอง ในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านการบูรณาการและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ชุมชน เพื่อสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง จะมุ่งเน้นในเรื่องของการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยในมิติวัฒนธรรม คือ การส่งเสริมให้มีความประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบันและสังคมที่สอดคล้องกับคติกาของครอบครัว ชุมชน รวมทั้งนำหลักการบริหารจัดการที่ดีมาบูรณาการทำงานร่วมกัน ตลอดจนวางแผนและบูรณาการแผนการส่งเสริมกิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาและร่วมพัฒนากิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน ร่วมตรวจสอบและประเมินผลกิจกรรมทางการเมือง และปรับปรุงและพัฒนาด้วยวิถีกลยุทธีมิตร สรุปลผลและรายงานผลการดำเนินการกิจกรรมทางการเมือง พัฒนาและรับผิดชอบต่อร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ชุมชน ส่วนในด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้ทางการเมืองเพื่อสร้างองค์ความรู้วัฒนธรรมประชาธิปไตยผ่านช่องทางการ

ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งวารสารประชาสัมพันธ์ เอกสาร และคู่มือ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิทยุเป็นประจำทุก ๆ วันอังคารตั้งแต่เวลา 10.00-12.00 น. ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงจังหวัดอ่างทอง (สว.อท.) คลื่นความถี่ FM 95.75 MHZ อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด แต่ในบางกิจกรรมขาดการประสานงานกัน ไม่ได้บูรณาการงานร่วมกันทั้งที่งานมีวัตถุประสงค์แบบเดียวกัน จึงทำให้เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อนและสิ้นเปลืองงบประมาณของทางราชการ ซึ่งจากการวิเคราะห์สาเหตุหลักในเรื่องของการประสานงาน มาจากนักวิชาการวัฒนธรรมที่ประจำอำเภอที่มีภารกิจหลายบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ จึงทำให้ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการประสานงาน จึงเกิดปัญหาดังกล่าวข้างต้น

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีหลายประการ ได้แก่ ปัจจัยภายในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ปัจจัยภายนอกสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง และสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง โดยสามารถแยกออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยภายในของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง

ปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยภายในของสำนักงานฯ ที่สำคัญในเรื่องของความไม่สอดคล้องกับโครงสร้างอำนาจหน้าที่ตามระเบียบปฏิบัติ ศักยภาพของบุคลากร และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง และการขาดความเชื่อมโยงในเรื่องประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นปัจจัยภายในของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ที่สำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยผ่านกิจกรรมการเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย ให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่เยาวชน และประชาชนทุกระดับ อย่างต่อเนื่องจริงจัง พร้อมทั้งพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ในสังคมทุกระดับเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม ตลอดจนวางรากฐานกระบวนการประชาธิปไตยโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและการเมืองให้เข้มแข็งและเป็นอิสระมากขึ้น ซึ่งสามารถนำเสนอประเด็นในรายละเอียดดังนี้

2.1.1 การดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด อ่างทองไม่สอดคล้องกับโครงสร้างอำนาจหน้าที่ตามระเบียบวิธีปฏิบัติ

สาเหตุของการดำเนินกิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ที่มีปัจจัยมาจากความไม่สอดคล้องกับโครงสร้างอำนาจหน้าที่ตามระเบียบปฏิบัติของกระทรวงวัฒนธรรม ว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2549 ของราชการบริหารส่วนภูมิภาค ให้มีอำนาจหน้าที่หลักในการดำเนินกิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย คือ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขการเบียดเบียนทางวัฒนธรรม โดยประสานหรือร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และส่งเสริมสนับสนุนหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งนับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการปลูกฝังรากฐานให้เกิดแก่ตัวประชาชน โดยเน้นกระบวนการ กล่อมเกลாத่างสังคมและทางการเมือง เพื่อสร้างแบบแผนเจตคติและพฤติกรรมทางการเมืองให้สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีความแตกต่างกันไป ทั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่าเกิดจากไม่สอดคล้องกับโครงสร้างอำนาจหน้าที่ตามระเบียบปฏิบัติ โดยมองว่าโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของสำนักงานวัฒนธรรมด้านการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ซึ่งมีกิจกรรมด้านวัฒนธรรมที่หลากหลาย จนทำให้การเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยเป็นภารกิจรองไปจากภารกิจหลัก ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นว่าเกิดจากโครงสร้างอำนาจหน้าที่ ได้ให้เหตุผลว่าบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีหน้าที่ต้องป้องกันและแก้ไขการเบียดเบียนทางวัฒนธรรม ซึ่งต้องประสานหรือร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่น ทั้ง 2 ท่าน คือนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ มีความเห็นที่สอดคล้องกัน โดยมองว่าความไม่สอดคล้องกับโครงสร้างอำนาจหน้าที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย เพราะอำนาจหน้าที่หลักของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด คือการส่งเสริม ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ซึ่งมีกิจกรรมที่หลากหลาย จนทำให้งานเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยเป็นภารกิจรองไม่ใช่ภารกิจหลัก เช่นคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

นายมงคลธร บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “ความสอดคล้องกับโครงสร้างภายในมีปัญหา ปัญหาอยู่ที่ว่าวัฒนธรรม มีงานทั้งการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ซึ่งมีกิจกรรมที่หลากหลาย จนทำให้การเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย เป็นภารกิจรองไม่ใช่ภารกิจหลัก ควรกำหนดกลุ่มงาน โครงสร้างงานและบทบาทหน้าที่งานส่งเสริมประชาธิปไตยให้ชัดเจน”

นายรัช ทงโสภาส นายกองค้การบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “ความไม่สอดคล้องกับโครงสร้างอำนาจหน้าที่ เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองอย่างยิ่ง หากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามระเบียบปฏิบัติ”

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง และผู้นำชุมชน คือวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า และผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว มีความเห็นที่สอดคล้องกัน โดยมองว่าความไม่สอดคล้องกับโครงสร้างอำนาจหน้าที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย เพราะอำนาจหน้าที่ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ต้องป้องกันและแก้ไขการเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรม โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เช่นคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “เรื่องของการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย ถ้าไม่สอดคล้องคงจะเป็นไม่ได้ เพราะงานวัฒนธรรมเป็นงานที่หลากหลาย งานอะไรก็แล้วแต่จะต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องของวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมหรือการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย ก็ถือว่าเป็นงานของวัฒนธรรมเหมือนกัน อันนี้ก็ไม่ใช่อุปสรรคหรือปัญหาในการทำงานตรงนี้”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ไม่เป็นปัญหาอุปสรรค เพราะบทบาทหน้าที่ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีหน้าที่ต้องป้องกันและแก้ไขการเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรม ซึ่งต้องประสานหรือร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน วัฒนธรรมไทยเป็นวัฒนธรรมที่เคารพอาวุโส เอื้อเฟื้อเกื้อกูล อ่อนน้อมถ่อมตน รักความสามัคคี ซึ่งเรื่องดังกล่าวล้วนเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “การส่งเสริมกิจกรรมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง เป็นแนวทางการสร้างประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับโครงสร้างอำนาจระเบียบปฏิบัติของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง”

นางปราณี จันทวร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “การดำเนินงานเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ไม่เป็นอุปสรรค คือหน่วยงานราชการใด ๆ ก็เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตย ทุกภาคส่วนต้องช่วยกันทำมีวิธิตด ที่สอดคล้องกัน”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การดำเนินกิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีปัจจัยส่วนหนึ่งมาจากความไม่สอดคล้องกับ โครงสร้าง

อำนาจหน้าที่ตามระเบียบปฏิบัติและนับได้ว่าเป็นสาเหตุปัจจัยภายในของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองเอง เนื่องจากสาเหตุของงานด้านวัฒนธรรมมีกิจกรรมที่หลากหลาย จนทำให้กิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยเป็นการกิจกรรมไม่ใช่ภารกิจหลัก ในขณะที่เดียวกันข้าราชการสังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองและผู้นำชุมชน กลับมองว่าถึงแม้ว่างานวัฒนธรรมมีกิจกรรมที่หลากหลาย แต่ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นั้น ก็ยังมีการสอดแทรกความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไปด้วย

2.1.2 บุคลากรและเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทการส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตย

สาเหตุของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ สำหรับการถ่ายทอดและการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องของการปกครองแบบประชาธิปไตยให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจอย่างถูกต้องนั้น นับได้ว่าประเด็นที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะถ้าหากบุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ไม่มีความรู้ ความเข้าใจหลักการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ถูกต้องแล้ว ประชาชนที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้นั้นก็จะเป็นแนวทางไปประพฤติปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้อง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีความแตกต่างกันไป ทั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่าเกิดจากสาเหตุที่บุคลากรและเจ้าหน้าที่ ขาดความรู้ ความเข้าใจ โดยมองว่า บทบาทในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนการถ่ายทอดหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตยของบุคลากรสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองนั้นมีน้อย และยังไม่ค่อยเข้าใจเรื่องของหลักวิชาการมากนัก จึงเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่าบุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีศักยภาพในการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยแต่ก็มีโอกาสออกมาเผยแพร่บ่อยครั้ง โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง และกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น ส่วนใหญ่มองว่าบุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และยังไม่สามารถถ่ายทอดหลักวิชาการและแนวปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งบุคลากรยังมีไม่เพียงพอที่จะร่วมกันวางแผนและทำงานควบคู่ไปกับภาคีเครือข่าย ตลอดจนในบางกิจกรรมที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองจัดขึ้น ไม่ได้บูรณาการงานร่วมกันกับภาคีเครือข่าย จึงทำให้ไม่ทราบว่าคุณภาพดังกล่าว มีศักยภาพเพียงใด เช่นคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ตรงนี้น่าจะเป็นสิ่งที่ เป็นปัญหาที่สำคัญ คือ เราจะต้องส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของเราเข้าใจเสียก่อน ก่อนที่จะไปให้ส่งเสริม ความรู้ กับชาวบ้านหรือประชาชนให้มีความรู้ ตอนนี้อยอมรับว่าเจ้าหน้าที่ของเรายังไม่รู้บทบาทตรง นี้ ในเรื่องของหลักวิชาการมากนัก รู้แต่ในเรื่องแนวทางการปฏิบัติหรืออะไรก็แล้วแต่ในเรื่องของ การปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่จะไปสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับชุมชนยังไม่ลึกพอ”

นายสุรเชษฐ์ นิ่มกุล นายกองจัดการบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ไม่ได้ ร่วมงานกัน จึงไม่ค่อยทราบ บอกตรง ๆ ไม่ค่อยทราบว่าศักยภาพการทำงานของสำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างไร เพราะในเมื่อไม่ได้ทำงานร่วมกัน ศักยภาพของบุคลากรมีขนาดไหนอย่างไร เราไม่ค่อยทราบ”

นายมงคลธร บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “ความรู้ ความสามารถของบุคลากรไม่เป็นปัญหา แต่ปัญหาอยู่ที่จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ บุคลากรของ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ต้องทำงานควบคู่ไปกับองค์กรภาคีเครือข่าย องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา โดยวางแผนร่วมกันให้ชัดเจน”

นายรัช ทองโอภาส นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “การที่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีบุคลากรที่ไม่มีมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถที่จะถ่ายทอด ความรู้ได้จะเป็นอุปสรรค เนื่องจากบุคลากร เจ้าหน้าที่ และองค์กรทุกองค์กรมีบทบาทในการ ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามสิทธิและ หน้าที่ของพลเมือง”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “บุคลากรของสำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ใช้การเรียนรู้ร่วมกับองค์กรและชุมชน เน้นการเรียนรู้ประชาธิปไตย อย่างแท้จริง”

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่าบุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีศักยภาพเพียงพอที่จะส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้กับประชาชนแต่ก็มีโอกาสออกมา เผยแพร่ประชาสัมพันธ์น้อยครั้ง เช่นทำให้สัมภาษณ์ดังนี้

นางปราณี จันทวร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “บุคลากรของ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีความรู้ ความเข้าใจ ส่วนหนึ่ง แต่โอกาสที่จะออกมาเผยแพร่ น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น ๆ เวลาเลือกตั้งก็มีหน่วยงานอื่นมาประชาสัมพันธ์ ส่วนสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง จะไปมุ่งเน้นเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เรื่องงานวัฒนธรรม มากกว่าโอกาสที่จะออกมาให้ชาวบ้านเรียนรู้บ่อยครั้ง”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่าศักยภาพของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ตามหลักวิชาการของการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่จะไปถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวให้กับประชาชนในพื้นที่ได้รับความรู้ที่ถูกต้อง รวมทั้งบุคลากรและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มิใช่เพียงพอและมีโอกาสที่จะออกเผยแพร่และประชาสัมพันธ์น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ แล้ว ส่วนผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมองในประเด็นที่ว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ยังขาดการประสานงานกันในการจัดทำโครงการ/กิจกรรม จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ทราบข้อเท็จจริงว่าศักยภาพของบุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ที่จะไปถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวให้กับประชาชน มีมากน้อยเพียงใด

2.1.3 ปัญหาการขาดความเชื่อมโยงประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นให้สอดคล้องกับ

การดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ที่มีสาเหตุมาจากการขาดความเชื่อมโยงกับประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นปัจจัยภายในที่สำคัญเนื่องจากประเพณีวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แต่ละสังคมยึดถือประเพณีปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเป็นแบบแผนในการปฏิบัติทั้งนี้ในการปฏิบัติตามประเพณีวัฒนธรรมย่อมจะต้องมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือคงอยู่ ประเพณีวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่แสดงถึงสัญลักษณ์ของชาติ ไม่ว่าชาติใด ภาษาใด ต้องมีประเพณีวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นหรือชุมชน และประจำชาติของตน ดังนั้นวัฒนธรรมประเพณีจึงเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงลักษณะของชาติ เป็นรากฐานของการสร้างความสามัคคี เกียรติภูมิศักดิ์ศรี และเป็นปัจจัยให้ทุกชนชาติ ประเพณีปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงามหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นตัวกำหนดรูปแบบของพฤติกรรมทางการเมืองต่าง ๆ ของบุคคลอันจะเป็นช่องทางนำไปสู่การแสดงออกในกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีความแตกต่างกันไป ทั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง และผู้นำชุมชน เห็นว่าไม่ได้เกิดจากสาเหตุการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่ขาดความเชื่อมโยงกับประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมองว่าในเรื่องของประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองสามารถที่จะสอดคล้องความรู้ทางการเมืองกันได้ในการดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่นคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “เรื่องของประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ปัญหา สิ่งนี้สามารถที่จะสอดคล้อง

รับกันได้เพราะงานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เพราะฉะนั้นถ้าหากจะมองว่าเป็นปัญหาก็ได้ แต่ไม่ใช่ปัญหาอะไรมากมายนัก แต่สามารถที่จะดำเนินการควบคู่ไปกันได้

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ไม่ได้ขาดความเชื่อมโยงกับประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือไม่เป็นปัญหาอุปสรรค เพราะสามารถสอดแทรกในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นได้ทุกกิจกรรม”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีการเชื่อมโยงกิจกรรมการอบรม และการปฏิบัติ รวมทั้งองค์กรและท้องถิ่น โดยยึดพื้นที่เป็นแกนหลักในการส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชน”

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่น มองว่าการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่เกิดจากสาเหตุของการขาดความเชื่อมโยงกับประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนใหญ่ มักห่างเหินกับกิจกรรมทางการเมืองทำให้เกิดช่องว่าง เพราะขาดความเชื่อมโยงอย่างต่อเนื่อง เช่นคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

นายสุรเชษฐ์ นิมกุล นายกองจัดการบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ไม่ค่อยได้ประสานงานกันในการทำงาน การเชื่อมโยงไม่ค่อยมี ดังนั้นปัญหาเลยไม่ค่อยมีเพราะไม่ได้เชื่อมโยงกัน ส่วนใหญ่นอกจากมาขอความร่วมมือ เราก็ยินดีแต่ส่วนใหญ่เราก็ไม่ได้ทำงานด้วยกัน เวลาจังหวัดมีงานอะไรแจ้งมาเราก็ไปร่วมในฐานะผู้มาเป็นเกียรติในงาน แต่ไม่ได้ทำงานร่วมกัน อาทิ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองจัดขึ้น มีหนังสือให้ขอเชิญไปร่วมเป็นเกียรติในงาน หมายความว่าไปร่วมงานกันแต่ไม่ได้ทำงานร่วมกันเป็นส่วนใหญ่ ถ้าเชิญให้เราไปร่วมทำงานกันเราก็ไปร่วมงาน แต่งานส่วนใหญ่เชิญเราไปร่วมเป็นเกียรติในงานไม่ได้ทำงานร่วมกัน ร่วมมือในการทำงาน การเชื่อมโยงจึงไม่ค่อยมี”

นายมงคลธ บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “ปัญหาการเมืองด้วยหลักการต้องแก้ด้วยการเมือง การส่งเสริม เสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยจะสามารถแก้ปัญหาทางการเมืองได้ แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐ มักห่างจากการเมืองทำให้เกิดช่องว่าง จะเห็นได้จากการเลือกตั้ง แต่ละครั้ง ผู้ไปใช้สิทธิใช้เสียงไม่เคยถึงร้อยละ 90 เพราะขาดความเชื่อมโยงอย่างต่อเนื่อง”

นายรัช ทองโอภาส นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “การขาดความเชื่อมโยงประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง นับได้ว่าเป็นอุปสรรค เนื่องจากในการปฏิบัติตามประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นตามสิทธิหน้าที่ของพลเมืองมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมประชาธิปไตยและกิจกรรมทางการเมือง”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่าการขาดความเชื่อมโยงในเรื่อง ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นเป็นปัจจัยภายในและถือว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการดำเนิน กิจกรรมทางการเมืองของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้แทนจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถือได้ว่าเป็นองค์กรของภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ มากที่สุด มองว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองยังขาดการประสานความเชื่อมโยงกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ นั้น กล่าวคือไม่ได้บูรณาการงาน ด้วยกันและเจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนใหญ่มักห่างเหินจากการเมืองทำให้เกิดช่องว่างและขาดความ เชื่อมโยงกันกับท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการของสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดอ่างทอง กับผู้นำชุมชน กลับมองว่าประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการดำเนินกิจกรรมทาง การเมือง สามารถที่จะสอดรับกันได้ จึงไม่ได้เป็นปัญหา ๆ ของการขาดความเชื่อมโยงในเรื่อง ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

ปัญหาและอุปสรรคที่มาจากปัจจัยภายในของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง สำหรับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง เรื่องแรก คือเรื่องของความไม่สอดคล้องกับโครงสร้างอำนาจ หน้าที่ตามระเบียบปฏิบัติ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่างานด้านวัฒนธรรมมีกิจกรรมที่ หลากหลาย จนทำให้กิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยเป็นภารกิจรองไม่ใช่ภารกิจ หลัก ในขณะที่เดียวกันข้าราชการสังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองและผู้นำชุมชน กลับมอง ว่าถึงแม้ว่างานวัฒนธรรมมีกิจกรรมที่หลากหลาย แต่ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นั้น ก็ยังมีการ สอดแทรกความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย ตามระบอบ การปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไปด้วย ส่วนปัญหาและ อุปสรรคเรื่องที่ 2 คือนุคลากรและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองขาดความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทของการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยก็เป็นปัญหาอีกเรื่องหนึ่ง รวมทั้งบุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่มีโอกาสที่จะออกเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เรื่องดังกล่าวน้อย แต่ ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลับมองในประเด็นที่ว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ยังขาดการประสานงานกันในการจัดทำโครงการ/กิจกรรม จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ ทราบข้อเท็จจริงว่าศักยภาพของบุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ที่จะไปถ่ายทอด ความรู้ดังกล่าวให้กับประชาชนมีมากนักน้อยเพียงใด ส่วนปัญหาและอุปสรรคในเรื่องสุดท้าย คือการ ขาดความเชื่อมโยงในเรื่องประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นเป็นปัจจัยภายในอีกปัจจัยหนึ่ง โดยกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถือได้ว่าเป็นองค์กรของภาครัฐที่มีความ ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด มองว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองยังขาดการ

ประสานความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ นั้น กล่าวคือไม่ได้บูรณาการงานด้วยกันและเจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนใหญ่มักห่างเหินจากการเมืองทำให้เกิดช่องว่างและขาดความเชื่อมโยงกันกับท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กับผู้นำชุมชน กลับมองว่าประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง สามารถที่จะสอดรับกันได้ จึงไม่ได้เป็นปัญหา ๆ ของการขาดความเชื่อมโยงในเรื่องประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

2.2 ปัจจัยภายนอกของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง

ปัญหาและอุปสรรคต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยภายนอกของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ที่เป็นประเด็นที่สำคัญ คือ เรื่องของพื้นฐานวัฒนธรรมทางชนบทยังคงค่านิยมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบระบบอุปถัมภ์ ประชาชนมีทัศนคติ ค่านิยมทางการเมืองแบบเดิม ๆ และไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ประชาชนไม่เห็นความสำคัญและไม่เข้าใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ความเสื่อมของวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงทำให้ขาดความเชื่อมโยงกับกิจกรรมทางการเมืองและการขาดความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นปัจจัยภายนอกของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ที่สำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เนื่องจากประเด็นดังกล่าวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาระบบการเมืองไปสู่ระบอบประชาธิปไตย หรือกล่าวได้ว่าสังคมการเมืองแบบประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบรรดามวลสมาชิกของระบบสังคมมีค่านิยม ปทัสถาน และวัฒนธรรมที่เอื้อต่อระบอบการเมืองแบบนี้ แต่ถ้าประชาชนในสังคมใดไม่ให้ความเคารพต่อสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลและกฎแห่งเสียงข้างมาก การสถาปนาระบอบประชาธิปไตยก็จะเป็นไปได้ยากยิ่ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 พื้นฐานวัฒนธรรมทางสังคมชนบทยังคงค่านิยมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบระบบอุปถัมภ์

สาเหตุอันเนื่องมาจากพื้นฐานวัฒนธรรมทางสังคมชนบทที่ยังคงค่านิยมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบระบบอุปถัมภ์ มีผลกระทบต่อการส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นฐานทางวัฒนธรรมของสังคมไทยที่เป็นแบบระบบอุปถัมภ์ กล่าวคือประชาชนมีความผูกพันกับกลุ่มเชื้อชาติหรือเผ่าพันธุ์ของตนอย่างแน่นแฟ้น มีความคิดที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มตนเท่านั้นขาดการประนีประนอม และนับได้ว่าเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมอย่างสูง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กลุ่มข้าราชการการเมือง และผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าสังคมไทยเป็นสังคมระบบอุปถัมภ์ กล่าวคือ ผู้อ่อนแอกว่าขอความช่วยเหลือจากผู้ที่เข้มแข็งกว่า ทำให้ผู้ที่เข้มแข็งกว่าขึ้นมาได้ง่าย แม้ว่าจะเข้าใจหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยก็ตาม ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ประเด็นนี้ต้องยอมรับว่าสังคมไทยเรานั้น วัฒนธรรมไทยเรานิยมระบบอุปถัมภ์ มันก็ยังไม่หมดไป พื้นฐานตรงนี้ก็ยังมีอยู่ ก็เป็นปัญหาที่สำคัญ”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “นับได้เป็นอุปสรรค เพราะสังคมไทยเป็นสังคมอุปถัมภ์ ผู้ต่อยกว่าจะขอความช่วยเหลือจากผู้ที่เข้มแข็งกว่า ทำให้ผู้ที่เข้มแข็งกว่าสามารถขึ้นมาได้ง่าย แม้จะเข้าใจและบุญคุณต้องทดแทน”

นายมงคลธ บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “ตรงนี้เป็นปัญหาอย่างยิ่ง เพราะถือได้ว่าระบบอุปถัมภ์ไม่สามารถทำให้วัฒนธรรมประชาธิปไตยสมบูรณ์ และเข้มแข็งได้ ประชาชนมองวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นระบบอุปถัมภ์มากกว่าการเมืองเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ”

นายรัช ทองโอภาส นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “ตรงนี้เป็นอุปสรรค หากชุมชนยังปฏิบัติตามประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น รู้จักหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนด้วยความรับผิดชอบ เคารพกฎระเบียบของชุมชนและกฎหมาย”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “ระบบอุปถัมภ์เป็นโครงสร้างทางการเมืองรูปแบบหนึ่ง การปกครองที่ยังเปลี่ยนแปลงได้ช้า ในการสร้างความเข้มแข็งทางความคิด ความรับผิดชอบ ในกิจกรรมทางการเมืองและการดำรงชีวิตประจำวัน”

นางปราณี จันทวร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “ระบบอุปถัมภ์เป็นระบบที่ขาดคุณธรรม ยังอุปถัมภ์กันอยู่มีญาติพี่น้อง ระบบญาติพี่น้องใครมีญาติมากก็ได้คะแนนเสียงมาก ดังนั้นมีเงินเราอย่าเลือกที่เงิน ให้เลือกคนดี ๆ”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า พื้นฐานวัฒนธรรมทางสังคมไทยยังคงค่านิยมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบระบบอุปถัมภ์อยู่และถือได้ว่ายังเป็นปัจจัยภายนอกซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กลุ่มข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าพื้นฐานวัฒนธรรมของไทยเป็นระบบอุปถัมภ์จึงทำให้ไม่สามารถทำให้วัฒนธรรมไทยเป็น

ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และเข้มแข็งได้ หรืออาจกล่าวได้อีกนัยยะหนึ่งว่าประชาชนมองวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นระบบอุปถัมภ์มากกว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ

2.2.2 ประชาชนมีทัศนคติ ค่านิยมทางการเมือง แบบเดิมและไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง

การที่ประชาชนมีทัศนคติ ค่านิยมทางการเมืองแบบเดิม ๆ และไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เป็นการปกครองที่อาศัยเสียงข้างมาก บนพื้นฐานของความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกคนว่ามีวิจรรย์ญาณในการตัดสินใจด้วยความเที่ยงธรรมและชอบด้วยเหตุผล หากแต่ประชาชนมีค่านิยมทางการเมืองแบบเดิม ๆ กล่าวคือ ไม่เคารพกติกาบ้านเมืองใช้กฎหมายเหนือกฎหมาย ไม่ยอมรับในเสียงข้างมากนั่นเอง ประเด็นนี้ก็จะเกิดปัญหากับประเทศชาติต่อไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง(ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง) กลุ่มข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าการที่ประชาชนมีทัศนคติ ค่านิยมทางการเมืองแบบเดิม ๆ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังต้องการความช่วยเหลือจากนักการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง ทำให้เกิดความอ่อนแอทางวัฒนธรรม อันจะส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวันต่อไป ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ประเด็นนี้นับได้ว่าเป็นอุปสรรค ประชาชนส่วนใหญ่ยังต้องการความช่วยเหลือจากนักการเมืองในเรื่องส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ทำให้ขาดจิตสาธารณะ แม้จะเข้าใจตอบคำถามได้ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถแก้ไขได้”

นายมงคลธ บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “เรื่องนี้เป็นปัญหา ประชาธิปไตยไทยเริ่มต้นมาแล้ว 70 กว่าปียังไม่เข้มแข็งเพราะเกิดจากประชาชนมีทัศนคติ ค่านิยมทางการเมืองแบบเดิม (แบบไทยไทย) ไม่เคารพกติกาใช้กฎหมายเหนือกฎหมาย ไม่ยอมรับในเสียงข้างมากและเคารพในเสียงข้างน้อย”

นายรัช ทองโอภาส รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “ประเด็นนี้นับได้ว่าเป็นอุปสรรค ทำให้ชุมชนเกิดความอ่อนแอ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม การดำรงชีวิตจนส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวัน”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “ทัศนคติ และค่านิยมประชาชนคงเกิดจากกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมที่มีเป้าหมายอย่างเป็นจริง”

นางปราณี จันทวร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “ประชาชนส่วนใหญ่ประมาณ 70% เช่น ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ฟังหัวหน้าก็เอาพี่น้องเพื่อนฝูงที่ไม่ดีก็ต้องเลือก”

ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มองว่าประเด็นนี้ไม่เป็นอุปสรรค เพราะประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “เรื่องทัศนคติค่านิยมทางการเมืองเปลี่ยนแปลงไปเยอะ อะไรที่เกี่ยวกับทัศนคติเรื่องการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีการเปลี่ยนแปลงมาใหม่ ๆ คนจะมองเห็นและยอมรับได้มากขึ้น มากกว่าสมัยก่อนเยอะมาก เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็ไม่นับเป็นอุปสรรคสักเท่าไรนัก เพราะประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็จะมีปัญหาในการทำงานตรงนี้”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่าการที่ประชาชนมีทัศนคติ ค่านิยมทางการเมืองแบบเดิม ๆ ไม่ยอมรับเปลี่ยนแปลง นั้นเป็นปัจจัยภายนอกที่ถือได้ว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยกลุ่มตัวอย่างคือ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กลุ่มข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าประชาชนมีทัศนคติ ค่านิยมทางการเมืองแบบเดิม (แบบไทยไทย) ไม่เคารพกติกาใช้กฎหมายเหนือกฎหมาย ไม่ยอมรับในเสียงข้างมากและเคารพในเสียงข้างน้อย ทำให้ชุมชนเกิดความอ่อนแอ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจนส่งผลกระทบต่อภารกิจประจำวัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างคือวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มองว่าประเด็นนี้ไม่เป็นอุปสรรค เพราะประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น

2.2.3 ประชาชนไม่เห็นความสำคัญ และไม่เข้าใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การที่ประชาชนไม่เห็นความสำคัญ และไม่เข้าใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน นับได้ว่าเป็นปัจจัยภายนอกและเป็นอุปสรรคที่สำคัญ เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีความสำคัญต่อเสถียรภาพของระบอบการเมืองเกือบทุกระบบ โดยเฉพาะระบอบประชาธิปไตย หากประชาชนเห็นความสำคัญและไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสูง รวมทั้งมีความกระตือรือร้นสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความคิดใคร่ครวญอย่างรอบคอบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ สนใจรับรู้ข่าวสาร และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ย่อมแสดงว่าระบอบประชาธิปไตยในสังคมนั้นมีเสถียรภาพสูง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง และผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าการที่ประชาชนไม่เห็นความสำคัญกิจกรรมทางการเมืองจึงไม่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง รวมทั้งมองการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว ขาดความเข้าใจว่าตัวเป็นเจ้าของประชาธิปไตยที่ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบเช่นกัน ทำให้ส่งผลกระทบต่อกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ประชาชนสมัยนี้ต้องยอมรับว่ามีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น เพราะว่ามีสื่อประชาสัมพันธ์ที่จะพัฒนาระบบการเมือง และให้คนเข้าใจการปกครองการเมืองระบอบประชาธิปไตย หรืออาจกล่าวได้ว่าประชาชนไม่ใช่ปัญหาที่จะไม่เข้าใจ และประชาชนก็มีส่วนร่วมมากขึ้นในเรื่องตรงนี้ สื่อประชาสัมพันธ์ก็เข้ามามีส่วนร่วมทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ เพราะฉะนั้นประชาชนจะเข้าใจในเรื่องการเมืองมากขึ้น”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ประเด็นนี้ถือได้ว่าเป็นอุปสรรค ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเรื่องการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว ขาดความเข้าใจว่าตัวเป็นเจ้าของประชาธิปไตย ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบ จึงขาดความสนใจการเมือง”

นายมงคลธร บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “ตรงนี้ถือได้ว่าเป็นปัญหาอย่างยิ่งที่วัฒนธรรมจังหวัดจะขับเคลื่อนวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เข้มแข็งและยั่งยืน ต้องกระจายอำนาจ ต้องสร้างจิตสำนึก ต้องอาศัยหลักการมีส่วนร่วม โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารจัดการในแผนและให้ประชาชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด”

นายรัช ทองโอภาส นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “ตรงนี้เป็นอุปสรรค ทำให้ชุมชนเกิดความอ่อนแอ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมการดำรงชีวิตจนส่งผลกระทบต่อกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “การเปลี่ยนแปลงแนวคิดโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ทำได้น้อย ทำให้การเข้าใจทางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองของประชาชนยังยึดติดแนวคิดเดิม ๆ”

นางปราณี จันทวร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยเห็นความสำคัญ บางทีเลือกมาก็มาว่า โกงกินอีก มาทะเลาะกันในสภาบ้าง การเลือกตั้งเลือกมาแบบนี้ก็น่าเบื่อ ชาวของไม่ถูกกลางจริง หรือว่าถ้าผู้แทนไม่มางานบวช งานแต่ง ประชาชนก็บ่นว่าเขา แท้จริง ๆ บทบาทของเขาก็ต้องทำหน้าที่แทนเรา”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่าการที่ประชาชนไม่เห็นความสำคัญและไม่เข้าใจ กิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองทุกระดับ จึงไม่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และนับได้ว่าเป็นปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น และผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าประเด็นนี้เป็นอุปสรรคอย่างยิ่ง กล่าวคือประชาชนมองการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว ขาดความเข้าใจว่าตัวเป็นเจ้าของประชาธิปไตยที่ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบเช่นกัน ทำให้ชุมชนเกิดความอ่อนแอ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมการดำรงชีวิตจนส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตในปัจจุบัน ดังนั้นสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองจึงต้องดำเนินการขับเคลื่อน วัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เข้มแข็งและยั่งยืน ต้องกระจายอำนาจและสร้างจิตสำนึก โดยอาศัย หลักการมีส่วนร่วมและนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารจัดการในแผนงาน/โครงการ เพื่อให้ ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากที่สุด ส่วนวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองเสริมว่าในปัจจุบันนี้ สื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกระดับมีมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนากระบวนการเมืองของไทยต่อไปในอนาคต

2.2.4 ความเสื่อมของวัฒนธรรมท้องถิ่นทำให้ขาดความเชื่อมโยงกิจกรรมทางการเมือง

สาเหตุอันเนื่องมาจากความเสื่อมของวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงทำให้ขาดความเชื่อมโยงกับกิจกรรมทางการเมือง นับได้ว่าเป็นปัจจัยภายนอกซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมท้องถิ่นมีสาเหตุมาจากการตอบสนองความต้องการของมนุษย์เพื่อให้มี ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่ผลที่ตามมาอาจจะทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เสื่อม ก็ได้หรืออาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะระบบการเมืองการปกครอง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน ทั้งนี้กลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำ ชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าถ้าวัฒนธรรมมีความเชื่อ ความศรัทธาเสื่อม ลง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยจะดำเนินการ เชื่อมโยงกิจกรรมทางการเมืองได้ยากขึ้น เพราะความศรัทธา ความเชื่อ และวัฒนธรรมที่เข้มแข็งจะ เป็นตัวเชื่อมโยงสู่กระบวนการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ประเด็นนี้เป็น อุปสรรคไม่มากนักหรือเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เรื่องของสังคมสมัยนี้อยู่ในยุคโลกาภิวัตน์เข้ามาแทนที่ ทำให้เกิดความเจริญขึ้น ทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมดั้งเดิม สังคมชนบทแบบเก่าหมดไป ก็

จะเสื่อมสลายไปมากยิ่งขึ้นและก็จะทำให้ท้องถิ่นเก่า ๆ เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสมัยใหม่มากยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นในเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นแบบเดิม ๆ ก็จะหายไป แต่ว่าการเชื่อมโยงก็จะไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าวัฒนธรรมสมัยใหม่หรือวัฒนธรรมท้องถิ่น ก็จะมีการทำงานควบคู่ร่วมบูรณาการไปด้วยกันได้”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ประเด็นนี้เป็นอุปสรรค เด็กรุ่นใหม่ขาดความสนใจวัฒนธรรมท้องถิ่น ผู้ปกครองคลายความเคร่งครัดและขาดการชักนำให้ปฏิบัติและการแสดงแบบอย่างให้เห็นจริง”

นายมงคลธ บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “ตรงนี้ก็ปัญหา ถ้าวัฒนธรรม ความเชื่อ ความศรัทธาเสื่อมลงหรืออ่อนแอ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดจะเชื่อมโยงกิจกรรมทางการเมืองได้ยากขึ้น เพราะความศรัทธา ความเชื่อ และวัฒนธรรมที่เข้มแข็งจะเป็นตัวเชื่อมสู่กระบวนการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย”

นายรัช ทองโอภาส นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “ประเด็นนี้เป็นอุปสรรค ทำให้ชุมชนเกิดความแตกแยก บริโภควัตถุนิยม”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นวิถีดั้งเดิมในการยอมรับ เชื้อมั่น เป็นวัฒนธรรมประชาธิปไตยแบบยอมรับและสมานฉันท์”

นางปราณี จันทวร ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “ไม่ค่อยมีคนสืบทอดมรดกแบบสตรึงค์มาแทน อีแซวระดับท้องถิ่นหาชมได้ยาก ต้องระดับชาติที่ต้องมีการลงมือเพื่อให้มันสูญหาย”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่าความเสื่อมของวัฒนธรรมท้องถิ่นทำให้ขาดความเชื่อมโยงกับกิจกรรมทางการเมือง และนับได้ว่าเป็นปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น และผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าประเด็นนี้เป็นอุปสรรค กล่าวคือ ถ้าวัฒนธรรม ความเชื่อ ความศรัทธาของวัฒนธรรมท้องถิ่นเสื่อมลง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองรวมทั้งหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมทางการเมืองได้ยากขึ้น เพราะความศรัทธา ความเชื่อ และวัฒนธรรมที่เข้มแข็งจะเป็นตัวเชื่อมโยงสู่กระบวนการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ส่วนวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองมองว่าในยุคโลกาภิวัตน์ความเจริญทางเทคโนโลยีมีมากขึ้น ทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดั้งเดิมหายไป แต่การเชื่อมโยงของวัฒนธรรมสมัยใหม่กับวัฒนธรรมท้องถิ่น ก็จะมีการบูรณาการควบคู่กันไปด้วย

2.2.5 การขาดความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การขาดความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับได้ว่าเป็นปัจจัยภายนอก และเป็นอุปสรรคที่สำคัญ เนื่องจากหลักการพื้นฐานสำคัญของการระดมสรรพกำลัง และเชื่อมร้อย ยึดโยงผู้คนทุกภาคส่วน จะเป็นพลังในการขับเคลื่อนกระบวนการสร้างสรรค์วัฒนธรรม ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนหรือสังคมสามารถร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา และสร้างสรรค์วัฒนธรรม อย่างเหมาะสมกับบริบทชุมชน เนื่องจากกระบวนการวัฒนธรรมประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือที่ช่วย สะท้อนให้เกิด “มติประชาคม” หากแต่ถ้าขาดความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็น หน่วยงานภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ ก็จะไม่เกิดประโยชน์กับชุมชนและสังคม ต่อไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่แตกต่างกัน โดยกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มองว่าประเด็นนี้ไม่เป็น อุปสรรค เพราะโดยปกติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม ส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย และทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ ดังเช่นคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ประเด็นการขาด ความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่าไม่ขาดเลย ปกติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะ ให้ความร่วมมือดีมาก ไม่ว่าจะท้องถิ่นไหนก็แล้วแต่จะทำงานร่วมกัน บูรณาการร่วมกัน ทำงาน อะไรก็แล้วแต่ท้องถิ่นจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีโดยตลอด”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ประเด็น นี้ไม่เป็นอุปสรรค เพราะสามารถอธิบายผลที่จะเกิดจากความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น รวมทั้งประโยชน์ที่จะเกิดในชุมชนได้”

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ทางการเมือง มองว่าประเด็นนี้เป็นปัญหาและอุปสรรคอย่างยิ่ง เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุดและเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการ ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย หากแต่ไม่ได้รับความร่วมมือจากองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นแล้ว ย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคมและชุมชน ดังเช่นคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นายมงคล ปรหม รอนนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “ประเด็นนี้เป็น ปัญหาอย่างยิ่ง เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับชุมชน มีพร้อมทั้งบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และความผูกพัน ดังนั้นสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง จึงต้อง ประสานงานขอความช่วยเหลือกัน หรือร่วมงานกันเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย ซึ่งถือได้ว่าเป็น การระดมทรัพยากรร่วมกัน”

นายรัช ทองโอภาส นายองค์การบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “ประเด็นนี้เป็นอุปสรรค เนื่องจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนและเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่สอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยด้วย”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “เป็นปัญหาเชิงการวางโครงสร้างระบอบประชาธิปไตยที่สร้างทัศนคติในระดับท้องถิ่นที่เลียนแบบประชาธิปไตยชาติ”

นางปราณี จันทวร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะไม่ค่อยเห็นความสำคัญ ส่วนใหญ่จะจัดการเรื่องโครงสร้างจะให้ความสำคัญมาก ไม่ค่อยเห็นความสำคัญเรื่องคุณภาพชีวิตและการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการการเมือง มองว่าประเด็นนี้ไม่เป็นอุปสรรค เพราะโดยปกติองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็น อบต. เทศบาล หรือ อบจ. จะให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกันแบบบูรณาการอย่างดีมาโดยตลอด รวมทั้งในการดำเนินกิจกรรมสามารถอธิบายผลที่จะเกิดจากความร่วมมือจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งประโยชน์ที่จะเกิดกับชุมชนได้ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด รวมทั้งมีพร้อมทั้งบุคลากรและงบประมาณ ดังนั้นสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองจึงต้องประสานความร่วมมือกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพราะเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่สอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยโดยตรง

ปัญหาและอุปสรรคที่มาจากปัจจัยภายนอกของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง สำหรับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง เรื่องแรกคือพื้นฐานวัฒนธรรมทางสังคมไทยยังคงค่านิยมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบระบบอุปถัมภ์ซึ่งถือว่าได้เป็นปัจจัยภายนอกซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กลุ่มข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าพื้นฐานวัฒนธรรมของไทยเป็นระบบอุปถัมภ์จึงทำให้ไม่สามารถทำให้วัฒนธรรมไทยเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และเข้มแข็งได้ หรืออาจกล่าวได้อีกนัยยะหนึ่งว่าประชาชนมองวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นระบบอุปถัมภ์มากกว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ เรื่องที่ 2 การที่ประชาชนมีทัศนคติ ค่านิยมทางการเมืองแบบเดิม ๆ ไม่ยอมเปลี่ยนแปลง นั้นเป็นปัจจัยภายนอกที่ถือได้ว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยกลุ่มตัวอย่างคือ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กลุ่ม

ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าประชาชนมีทัศนคติ ค่านิยมทางการเมืองแบบเดิม (แบบไทยไทย) ไม่เคารพกติกาใช้กฎหมาย ไม่ยอมรับในเสียงข้างมากและเคารพในเสียงข้างน้อย ทำให้ชุมชนเกิดความอ่อนแอ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจนส่งผลกระทบต่อกับการดำรงชีวิตประจำวัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างคือ วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มองว่าประเด็นนี้ไม่เป็นอุปสรรค เพราะประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ การปกครองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น เรื่องที่ 3 การที่ประชาชนไม่เห็นความสำคัญและไม่เข้าใจ กิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองทุกระดับ จึงไม่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และนับได้ว่าเป็นปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น และผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าประเด็นนี้เป็นอุปสรรคอย่างยิ่ง กล่าวคือประชาชนมองการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว ขาดความเข้าใจว่าตัวเป็นเจ้าของประชาธิปไตยที่ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบเช่นกัน ทำให้ชุมชนเกิดความอ่อนแอ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมการดำรงชีวิตจนส่งผลกระทบต่อกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ดังนั้นสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองจึงต้องดำเนินการขับเคลื่อนวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เข้มแข็งและยั่งยืน ต้องกระจายอำนาจและสร้างจิตสำนึก โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมและนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารจัดการในแผนงาน/โครงการ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากที่สุด ส่วนวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองเสริมว่าในปัจจุบันนี้สื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกระดับมีมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการเมืองของไทย เรื่องที่ 4 ความเสื่อมของวัฒนธรรมท้องถิ่นทำให้ขาดความเชื่อมโยงกับกิจกรรมทางการเมือง และนับได้ว่าเป็นปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น และผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าประเด็นนี้เป็นอุปสรรค กล่าวคือ ถ้าวัฒนธรรม ความเชื่อ ความศรัทธาของวัฒนธรรมท้องถิ่นเสื่อมลง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองรวมทั้งหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมทางการเมืองได้ยากขึ้น เพราะความศรัทธา ความเชื่อ และวัฒนธรรมที่เข้มแข็งจะเป็นตัวเชื่อมโยงสู่กระบวนการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ส่วนวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองมองว่าในยุคโลกาภิวัตน์ ความเจริญทางเทคโนโลยีมีมากขึ้น ทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดั้งเดิมดั้งเดิมหายไป แต่การเชื่อมโยงของวัฒนธรรมสมัยใหม่กับวัฒนธรรมท้องถิ่น ก็จะมีการบูรณาการควบคู่กันไปด้วย และเรื่องที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการการเมือง มองว่าประเด็นนี้ไม่เป็นอุปสรรค เพราะโดยปกติองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด จะให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกันแบบบูรณาการอย่างดีมาโดยตลอด รวมทั้งในการดำเนินกิจกรรมสามารถอธิบายผลที่จะเกิดจากความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งประโยชน์ที่จะเกิดกับชุมชนได้ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด รวมทั้งมีพร้อมทั้งบุคลากรและงบประมาณ ดังนั้นสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองจึงต้องประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพราะเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่สอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยโดยตรง

2.3 สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง

ปัญหาและอุปสรรคต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ที่มีสาเหตุมาจากสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ที่เป็นประเด็นที่สำคัญ คือ เรื่องของความแตกแยกทางความคิด ทำให้เกิดอุปสรรคในการสร้างองค์กรและภาคีเครือข่ายทางการเมือง การมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มผู้นำทางการเมือง และการขาดจิตสำนึกทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกบฏทางการเมือง ก่อทำให้เกิดความแตกแยกของประชาชนในพื้นที่ นับได้ว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เนื่องจากประเด็นดังกล่าวส่วนแล้วเกิดจากสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่ผู้คนในสังคมไทยปัจจุบันมีความแตกแยกทางความคิด แบ่งเป็นพรรคเป็นพวก รวมทั้งการมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มผู้นำทางการเมือง ดังนั้นนโยบายการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยในสังคมไทยของกระทรวงวัฒนธรรม ถือได้ว่าเป็นแนวทางในการสร้างความตระหนักและให้ความสำคัญในการดำเนินงานส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างยิ่ง ซึ่งสามารถนำเสนอประเด็นในรายละเอียดดังนี้

2.3.1 ความแตกแยกทางความคิด ทำให้เกิดอุปสรรคในการสร้างองค์กรและภาคีเครือข่ายทางการเมือง โดยใช้วัฒนธรรมและสายใยชุมชน

สาเหตุของความแตกแยกทางความคิด ทำให้เกิดอุปสรรคในการสร้างองค์กรและภาคีเครือข่ายทางการเมือง นับได้ว่าเป็นปัจจัยภายนอกและเป็นอุปสรรคที่สำคัญ เนื่องจากหลักประชาธิปไตยนั้น การตัดสินใจในเรื่องต่างๆ จะต้องกระทำตามความเห็นของคนส่วนใหญ่ ซึ่งก็หมายความว่า ในเรื่องที่มีผู้ที่มีความเห็นแตกต่างกันแล้วย่อมมีฝ่ายหนึ่งที่สมหวังและอีกฝ่ายหนึ่งที่

ผิดหวัง ฝ่ายที่สมหวังหรือฝ่ายข้างมากนั้นก็ต้องไม่เยาะเย้ยถากถางอีกฝ่ายหนึ่งแต่จะต้องให้ความเห็นใจ และพร้อมที่จะรับฟังปัญหาของอีกฝ่าย เพื่อหาทางช่วยเหลือแก้ไขในโอกาสต่อไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าตรงนี้เป็นอุปสรรคที่สำคัญ หากประชาชนมีความคิดเห็นที่แตกต่าง แบ่งเป็นกลุ่ม เป็นพวกพ้อง ก็จะก่อให้เกิดความแตกแยกขึ้นในสังคมส่งผลต่อการสร้างองค์กรต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องที่องค์กรและภาคีเครือข่ายทางการเมืองต้องร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมพัฒนาการเมืองร่วมกันอย่างบูรณาการและยั่งยืน ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ตรงนี้เป็นปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับเราที่เข้าไปทำงานกับชุมชน เพราะว่าประชาชนและชุมชนมีความคิดเห็นที่แตกแยก ไม่สามัคคี แบ่งเป็นกลุ่ม เป็นพวกพ้อง พวกหนึ่งจะเอาอย่างนี้ พวกหนึ่งจะเอาอย่างนั้น เวลาเราไปประสานงานจะทำได้ สำหรับจะเข้ากับกลุ่มโน้น กลุ่มนี้ ไม่ได้ อันจะสร้างเครือข่าย หากแบ่งเป็นกลุ่มเราก็จะทำงานได้ยากขึ้น ตรงนี้ก็เป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการทำงาน เนื่องจากว่าประชาชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน แต่ว่าก็ต้องใช้มิติทางวัฒนธรรมมาทำให้เขาเกิดความรู้ ความเข้าใจ แต่ก็เป็งานที่ยากพอสมควร”

นายมงคลธร บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “ความแตกต่างทางความคิดไม่เป็นอุปสรรคในการสร้างองค์กร แต่การจะหลอมความคิดที่แตกต่างเป็นพลังความคิด (ใหม่) ให้เป็นพลังสร้างสรรค์ได้อย่างไร นั้นเป็นเรื่องที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง องค์กร และภาคีเครือข่ายทางการเมืองต้องร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมพัฒนาการเมืองร่วมกันอย่างบูรณาการอย่างยั่งยืน”

นายรัช ทองโอภาส นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “ประเด็นนี้เป็นอุปสรรค เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากแนวความคิดและการดำเนินชีวิตที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งต้องอาศัยระยะเวลา และต้องให้ความสำคัญกับคนทุกศาสนาและวัฒนธรรม”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “การใช้วัฒนธรรมและสายใยชุมชนดั้งเดิมเป็นแนวทางที่จะช่วยสร้างความสมานฉันท์ ลดการแตกแยกทางความคิดของทัศนคติทางการเมืองปัจจุบันได้”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าประเด็นนี้เป็นอุปสรรคที่สำคัญ หากประชาชนและชุมชนมีความคิดเห็นที่แตกแยกกันและขัดแย้ง

กันก็จะส่งผลต่อการสร้างองค์กรและภาคีเครือข่ายทางการเมือง ดังนั้นสำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัด อ่างทอง องค์กรและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ต้องร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมพัฒนาการเมืองร่วมกัน อย่างบูรณาการ โดยใช้วัฒนธรรมและสายใยชุมชนดั้งเดิม เป็นแนวทางที่จะช่วยสร้างความ สมานฉันท์ เพื่อลดความแตกแยกทางความคิดของทัศนคติทางการเมืองของคนในสังคมต่อไป

2.3.2 การมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มผู้นำทางการเมือง

การมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มผู้นำทางการเมือง นับ ได้ว่าเป็นปัจจัยภายนอกและเป็นอุปสรรคที่สำคัญ เนื่องจากการมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่ม ผลประโยชน์หรือกลุ่มผู้นำทางการเมือง มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับพรรค การเมือง โดยทำหน้าที่ช่วยระดมจัดการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นระบบ โดยเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับรัฐบาลโดยผ่านการทำ หน้าที่ของพรรคการเมือง หากแต่การทำหน้าที่ดังกล่าวไม่ได้เป็นไปตามความต้องการของ ประชาชนแล้ว ก็จะก่อให้เกิดปัญหาต่อการพัฒนาชุมชน สังคม รวมทั้งประเทศชาติต่อไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะแตกต่างกัน โดย ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง และกลุ่มผู้นำชุมชน มองว่าประเด็นนี้เป็นปัญหาและอุปสรรคทั้งในระยะสั้นและระยะยาว กล่าวคือ องค์กรใดยึด ผลประโยชน์ส่วนตน มากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม ก็จะส่งผลต่อการให้การสนับสนุนจาก เครือข่ายต่าง ๆ รวมทั้งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติตามหลักการประชาธิปไตย ต่อไป ดังคำให้ สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ประเด็น นี้เป็นอุปสรรค กลุ่มผลประโยชน์ขาดจิตสำนึกด้านสาธารณะมุ่งผลประโยชน์ตนและพวกพ้อง เป็นหลัก จึงขาดการสนับสนุนงานด้านวัฒนธรรม”

นายมงคลธร บัวประทุม รองนายกเทศมนตรี กล่าวว่า “ประเด็นนี้เป็นปัญหา ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว องค์กรใด ชาติใดยึดผลประโยชน์ส่วนตนหรือผลประโยชน์ของกลุ่ม มากกว่าประโยชน์ส่วนรวม จะส่งผลต่อการพัฒนาในทุกมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “สี่เหลี่ยม ประชาธิปไตยใน 4 มิติ”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “ทัศนคติของกลุ่มผู้นำทาง การเมือง ที่มุ่งหลักการเข้าสู่ตำแหน่งโดยมิชอบตามกระบวนการประชาธิปไตย เป็นการสร้าง วัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ไม่ถูกต้อง”

นางปราณี จันทรวร ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “ประเด็นนี้เป็นปัญหา ทำให้การพัฒนาไม่ครอบคลุม ไม่ต้องดีทุกด้านแต่ต้องครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน”

ส่วนกลุ่มตัวอย่าง อาทิ วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง และนายองค์การบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ มองว่าประเด็นนี้ไม่เป็นปัญหาและอุปสรรค เนื่องจากงานที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมเป็นงานที่ไม่มีผลประโยชน์กับใคร ฉะนั้นจึงไม่มีการแสวงหาผลประโยชน์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มผู้นำทางการเมือง รวมทั้งกลุ่มดังกล่าวจะกำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลส่วนใหญ่ของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ตลอดจนความมั่นคงในเอกราช ประชาธิปไตย เศรษฐกิจ การเมืองและสังคม เป็นสำคัญ ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ในงานวัฒนธรรมกลุ่มผู้นำจะไม่เข้ามายุ่ง เพราะว่างานนี้เป็นงานที่ไม่มีผลประโยชน์กับใคร กลุ่มผลประโยชน์กับทางการเมืองมักมักเป็นงานที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม เกี่ยวกับชุมชน ประเพณีท้องถิ่นจะไม่มีการแสวงหาผลประโยชน์เพราะวัฒนธรรมเป็นของทุกคน เพราะฉะนั้นการแสวงหาผลประโยชน์ทางวัฒนธรรมนี้ไม่มี”

นายสุรเชษฐ์ นิมกุล นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ประเด็นนี้ไม่เป็นอุปสรรค เท่าที่ผมประสบอยู่ทุกวัน กลุ่มการเมืองก็ไม่ได้แสวงหาผลประโยชน์จากการจัดกิจกรรมของสภาวัฒนธรรมก็ดี สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดไม่มีใครหาผลประโยชน์จากการจัดกิจกรรมของสภาวัฒนธรรม หรือสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เข้าไปก็ช่วยกิจกรรมมากกว่า ไม่ใช่เฉพาะ อบจ. ในภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปร่วมงานมากกว่า ส่วนใหญ่เราก็ไม่ได้เข้าไปจัด มีที่เด่นชัดก็คือวันพระที่ผู้ว่าราชการจังหวัดลงพื้นที่ไปทำบุญวันพระ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเป็นเจ้าภาพในการประสานงาน อันนี้ที่เห็นชัดที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ว่าเป็น อบจ. อบต. และเทศบาล เข้าไปมีส่วนร่วม จัดเตรียมเรื่องของสิ่งของที่จะเอามาให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทองกับข้าราชการเอาไปถวายทำบุญตักบาตรทุกวันพระ อันนี้ได้ร่วมทำกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมีอยู่เรื่องนี้ นอกจากนั้นส่วนใหญ่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเป็นเจ้าภาพเอง เราก็ไปเป็นเกียรติในงานมากกว่า เกือบทุก ๆ งาน โดยรวม”

นายรัช ทองโอภาส นายองค์การบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “ไม่เป็นอุปสรรค ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบายประเภทใดก็ตาม ผู้กำหนดนโยบายขององค์กรอื่นเป็นปัจจัยที่เป็นผลประโยชน์ร่วมของคนทั้งชาติ ตอบสนองความต้องการของบุคคลส่วนใหญ่ในองค์กรหรือหน่วยงานนั้น คือ ความอยู่ดีมีสุข มีความสุขของประชาชน ความมั่นคงในเอกราช ประชาธิปไตย เศรษฐกิจ การเมืองและสังคม เป็นสำคัญ”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะแตกต่างกัน โดยประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง และกลุ่มผู้นำชุมชน มอง

ว่าประเด็นนี้เป็นปัญหาและอุปสรรค กล่าวคือ องค์กรใดยึดผลประโยชน์ส่วนตน มากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม ก็จะส่งผลต่อการให้การสนับสนุนจากเครือข่ายต่าง ๆ รวมทั้งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติตามหลักการประชาธิปไตยต่อไป ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มองว่าประเด็นนี้ไม่เป็นปัญหาและอุปสรรค คือ วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง และ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลลาดใหม่ เนื่องจากงานที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมเป็นงานที่ไม่มีผลประโยชน์กับใคร ฉะนั้นจึงไม่มีการแสวงหาผลประโยชน์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มผลประโยชน์ และกลุ่มผู้นำทางการเมือง รวมทั้งกลุ่มดังกล่าวจะกำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลส่วนใหญ่ของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ตลอดจนความมั่นคงในเอกราช ประชาธิปไตย เศรษฐกิจ การเมืองและสังคม เป็นสำคัญ

2.3.3 การขาดจิตสำนึกทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดัน ทำให้เกิดความแตกแยกของประชาชนในพื้นที่

การขาดจิตสำนึกทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดันทางการเมือง ก่อทำให้เกิดความแตกแยกของประชาชนในพื้นที่ และนับได้ว่าเป็นปัจจัยภายนอกและเป็นอุปสรรคที่สำคัญ เนื่องจากกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง เป็นผู้ที่ถูกเลือกมาเป็นผู้แทนเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับประชาชนแต่กลับสานผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวม ดังนั้นหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงต้องสร้างจิตสำนึกทางการเมืองใหม่ให้กับกลุ่มประ โยชนดังกล่าว โดยที่ไม่ทำให้ทุกอย่างถูกกำหนดด้วยการเมืองเพียงอย่างเดียว กล่าวคือการเมืองต้องเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสังคมเพื่อทำให้ความแตกแยกของประชาชนหมดไปในสังคม

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าการขาดจิตสำนึกทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดันทางการเมือง เป็นปัญหาและอุปสรรคที่ก่อให้เกิดความแตกแยกของประชาชนในพื้นที่ เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มตนเองไม่เห็นแก่ส่วนรวม ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “ประเด็นนี้เป็นอุปสรรคแต่ไม่ค่อยจะรุนแรง เพราะที่บ้านเราไม่ค่อยมี ทางสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีความคิดเห็นที่ไม่มีอะไรที่รุนแรง”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “กลุ่มผู้นำทางการเมือง มีเป้าหมายในการเข้าถึงอำนาจและผลประโยชน์ ทำให้ขาดการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยเพื่อเชื่อว่าจะเป็นปัญหาให้กับกลุ่มผู้นำทางการเมืองที่มุ่งเน้นหาผลประโยชน์ และอำนาจทางการเมือง”

นายมงคลธร บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “ประเด็นนี้เป็นปัญหาต่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากคนทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกองค์กร เพราะกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย เป็นหลักสำคัญพื้นฐานในการสะสมทรัพยากร สรรพกำลัง และเชื่อมโยงผู้คนทุกภาคส่วนในชุมชนหรือสังคมเพื่อเป็นพลังการขับเคลื่อนกระบวนการเฝ้าระวัง หรือสร้างสรรค์วัฒนธรรม หรือเร่งป้องกันอนุรักษ์ พื้นฐานพัฒนาสืบสานเฝ้าระวัง เลือกรับ ปรับใช้และสร้างสรรค์วัฒนธรรมให้เหมาะสมและยั่งยืน”

นายรัช ทงโสภาส นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “ประเด็นนี้เป็นอุปสรรคที่มีอิทธิพลต่อนโยบายของผู้บริหาร โดยกลุ่มกีดกันทางการเมือง ใช้วิธีสร้างอิทธิพลกีดกันต่อการตัดสินใจ ทำให้เกิดความแตกแยกในพื้นที่ เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มคน”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า “กลุ่มผู้นำทางการเมือง มีเป้าหมายในการเข้าถึงอำนาจ และผลประโยชน์ ทำให้ขาดการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย เพื่อเชื่อว่าจะเป็นปัญหาให้กับกลุ่มผู้นำทางการเมืองที่มุ่งเน้นหาผลประโยชน์ และอำนาจทางการเมือง”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าการขาดจิตสำนึกทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกีดกันทางการเมือง เป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวมีเป้าหมายในการเข้าถึงอำนาจและรวมทั้งมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้องตลอดจนสร้างอิทธิพลกีดกันต่อการตัดสินใจ ทำให้เกิดความแตกแยกในพื้นที่ ซึ่งสาเหตุเหล่านี้จะเป็นปัญหาต่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากประชาชนทุกภาคส่วน เพราะกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยเป็นหลักสำคัญพื้นฐานในการสะสมทรัพยากร สรรพกำลัง และเชื่อมโยงผู้คนทุกภาคส่วนในชุมชนหรือสังคมเพื่อเป็นพลังการขับเคลื่อนกระบวนการเฝ้าระวัง หรือสร้างสรรค์วัฒนธรรม หรือเร่งป้องกันอนุรักษ์ พื้นฐานพัฒนาสืบสานเฝ้าระวัง เลือกรับ ปรับใช้และสร้างสรรค์วัฒนธรรมให้เหมาะสมและยั่งยืน

ปัญหาและอุปสรรคที่มาจากปัจจัยภายนอกของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองสำหรับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง เรื่องแรกคือความแตกแยกทางความคิด ทำให้เกิดอุปสรรคในการสร้างองค์กรและภาคีเครือข่ายทางการเมือง ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยภายนอกซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ข้าราชการสังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

ทางการเมือง มองว่าตรงนี้เป็นอุปสรรคที่สำคัญ หากประชาชนและชุมชนมีความคิดเห็นที่แตกแยกกันและขัดแย้งกันก็จะส่งผลต่อการสร้างองค์กรและภาคีเครือข่ายทางการเมือง ดังนั้นสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง องค์กรและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ต้องร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมพัฒนาการเมืองร่วมกันอย่างบูรณาการ โดยใช้วัฒนธรรมและสายใยชุมชนดั้งเดิม เป็นแนวทางที่จะช่วยสร้างความสมานฉันท์ เพื่อลดความแตกแยกทางความคิดของทัศนคติทางการเมืองของคนในสังคมต่อไป เรื่องที่ 2 การมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มผู้นำทางการเมืองนั้น เป็นปัจจัยภายนอกซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยกลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่มีลักษณะแตกต่างกัน โดยประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง และกลุ่มผู้นำชุมชน มองว่าประเด็นนี้เป็นปัญหาและอุปสรรค กล่าวคือ องค์กรใดยึดผลประโยชน์ส่วนตน มากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม ก็จะส่งผลต่อการให้การสนับสนุนจากเครือข่ายต่าง ๆ รวมทั้งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติตามหลักการประชาธิปไตยต่อไป ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มองว่าประเด็นนี้ไม่เป็นปัญหาและอุปสรรค คือ วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง นายกองจัดการบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง และนายกองจัดการบริหารส่วนตำบลลาดใหม่ เนื่องจากงานที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมเป็นงานที่ไม่มีผลประโยชน์กับใคร ฉะนั้นจึงไม่มีการแสวงหาผลประโยชน์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มผู้นำทางการเมือง รวมทั้งกลุ่มดังกล่าวจะกำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลส่วนใหญ่ของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ตลอดจนความมั่นคงในเอกราช ประชาธิปไตย เศรษฐกิจ การเมืองและสังคม เป็นสำคัญ และเรื่องที่ 5 การขาดจิตสำนึกทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกคคันทางการเมือง โดยกลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าการขาดจิตสำนึกทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกคคันทางการเมือง เป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวมีเป้าหมายในการเข้าถึงอำนาจและรวมทั้งมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง ตลอดจนสร้างอิทธิพลกดดันต่อการตัดสินใจ ทำให้เกิดความแตกแยกในพื้นที่ ซึ่งสาเหตุเหล่านี้จะเป็นปัญหาต่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากประชาชนทุกภาคส่วน เพราะกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยเป็นหลักสำคัญพื้นฐานในการสะสมทรัพยากร สรรพกำลัง และเชื่อมโยงผู้คนทุกภาคส่วนในชุมชนหรือสังคม เพื่อเป็นพลังการขับเคลื่อนกระบวนการเฝ้าระวัง หรือสร้างสรรค์วัฒนธรรม หรือเร่งป้องกันอนุรักษ์พื้นฐานพัฒนาสืบสานเฝ้าระวัง เลือกรับ ปรับใช้และสร้างสรรค์วัฒนธรรมให้เหมาะสมและยั่งยืน

**ตอนที่ 3 แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวัฒนธรรม
จังหวัดอ่างทองกับส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
เป็นประมุข**

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีหลายประการ ได้แก่ ด้านการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมือง และด้านการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ โดยแยกอธิบายเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

3.1 ด้านการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

อ่างทอง

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ด้วยวิธีการปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และระเบียบปฏิบัติ และวิธีการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ด้านวัฒนธรรมพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองแก่บุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติ นับได้ว่าเป็นการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองที่สำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ ปลุกฝังจิตสำนึก ค่านิยมวัฒนธรรมประชาธิปไตย และธรรมาภิบาลให้แก่เด็กเยาวชน และประชาชนในทุกระดับอย่างต่อเนื่องและจริงจัง รวมทั้งแนวนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรม มุ่งเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีการดำเนินชีวิตที่มีวิถีวัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยวิธีการปรับเปลี่ยนวิถีคิด วิถีปฏิบัติ และจัดระบบความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม บนพื้นฐานของหลักการวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

3.1.1 ปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และระเบียบปฏิบัติ

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ด้วยวิธีการปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และระเบียบปฏิบัติ นั้น นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ดี เนื่องจากแนวนโยบายของ

กระทรวงวัฒนธรรมมุ่งเน้นการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ประชาชนมีการดำเนินชีวิตที่มีวิถีวัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยวิธีการปรับเปลี่ยนวิถีคิด วิถีปฏิบัติ และจัดระบบความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม บนพื้นฐานของหลักการประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย ดังนั้นการกำหนดแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และระเบียบปฏิบัติที่มีโครงสร้างสายงานและบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนให้กระบวนการปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ด้วยวิธีการปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และระเบียบปฏิบัติ นั้น เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ดียังยิ่ง เนื่องจากการพัฒนารูปแบบและวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ถือได้ว่าเป็นแนวทางของปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม ให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังเช่นคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “สำหรับหน้าที่และระเบียบปฏิบัติของเรา เรามีหน้าที่ส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยและวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับชุมชนอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นการปรับเปลี่ยนแนวทางในการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย คงจะมุ่งเน้นในเรื่องของการทำอย่างไรให้เจ้าหน้าที่ของเรามีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่แท้จริง และทำงานให้ตรงตามบทบาทหน้าที่นั้น ๆ”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “นับได้ว่าเป็นการแก้ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองที่ดี เพราะการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมไม่ใช่เพียงการศึกษาให้รู้ อนุรักษ์ไว้เป็นจดหมายเหตุ เท่านั้นแต่ต้องให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาให้สอดคล้องกับสังคมโลกด้วย”

นายมงคลธ บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “นับได้ว่าเป็นการแก้ปัญหาและอุปสรรคได้ในระดับหนึ่ง เพราะการปฏิบัติงานใด ๆ จะจำเป็นต้องครบวงจร PDCA การกำหนดโครงสร้างสายงานและบทบาทหน้าที่ชัดเจน มีขอบข่ายงาน มีระเบียบวิธีปฏิบัติ เหล่านี้

ล้วนเป็นปัจจัยหรือกระบวนการทำงานให้สำเร็จได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งจะทำให้สมบูรณ์ได้ต้อง ประเมินผล ปรับปรุงและพัฒนาภายใต้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน”

นายวิชาญ ทองโอภาส นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า“นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ดีอย่างยิ่ง เนื่องจากการพัฒนารูปแบบและวิธีการในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและภารกิจ”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ด้วยวิธีการปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และระเบียบปฏิบัติ นั้น เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ดีเยี่ยม เนื่องจากการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม ล้วนแล้วจะต้องมีการกำหนดโครงสร้างสายงาน บทบาทหน้าที่ และระเบียบวิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน จึงจะทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จและคล่องตัวตามไปวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ด้วย

3.1.2 ให้ความรู้วัฒนธรรมพื้นฐานทางสังคม และวัฒนธรรมทางการเมืองแก่บุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติ

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ด้วยวิธีการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ด้านวัฒนธรรมพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองแก่บุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติ นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ดี เนื่องจากบุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีภารกิจหน้าที่ที่จะต้องไปถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ด้านหลักการวิชาการและแนวปฏิบัติของวัฒนธรรมประชาธิปไตย ตลอดจนวิถีชีวิตทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่ถูกต้องให้กับประชาชนโดยทั่วไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ด้วยวิธีการที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม จะต้องดำเนินการส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจ ด้านวัฒนธรรมพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองแก่บุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรม

จังหวัดอ่างทองให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติ เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เหมาะสมอย่างยิ่ง เนื่องจากบุคลากรและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองโดยส่วนใหญ่ยังไม่มีศักยภาพมากพอในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องดังกล่าว ให้กับประชาชนได้อย่างมืออาชีพ ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ดี ไม่ว่าจะในเรื่องของวัฒนธรรมพื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรมทางการเมืองก็แล้วแต่ บุคลากรของเราส่วนใหญ่ยังไม่มีพื้นฐานความรู้มากนัก ตรงนี้ก็เป็นแนวทางหนึ่งที่เราจะดำเนินการในบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองที่จะให้ความรู้ความเข้าใจกับบุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ถูกต้อง ผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติ จิตสำนึกทางวัฒนธรรมที่ถูกต้อง โดยต้องสามารถเรียนรู้ ปฏิบัติ และถ่ายทอดความรู้ได้ทุกคน”

นายมงคลธ บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “นับได้ว่าเป็นการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้ในระดับหนึ่ง เช่นกัน เพราะการจะปฏิบัติงานใด ๆ ให้สำเร็จต้องมีความรู้ ความสามารถ การให้ความรู้อย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ ต้องเสริมทักษะในการปฏิบัติงานให้เขามีความสามารถและเชี่ยวชาญในงานด้วย ประกอบกันเป็นปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายในการทำงานด้วย”

นายรัช ทองโอภาส นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ดีอย่างยิ่ง เป็นการพัฒนาส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้กระบวนการให้ความรู้สามารถเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานทางสังคม กล่าวคือสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาหรืออุดมการณ์ของประชาธิปไตย หลักการของระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย”

นางปราณี จันทวร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “บุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีความรู้ ความเข้าใจ พอสมควร แต่ชาวบ้านมากกว่าที่ต้องปรับเปลี่ยนให้เขามีความรู้ มีจิตสำนึก เกื้อกูลกัน แต่เนื่องจากบุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองออกมาให้ความรู้ไม่บ่อย หากออกมาให้ความรู้สัก 2-3 ครั้ง ให้เขาได้รู้เรื่องประชาธิปไตย จัดเวทีพูดคุยกันบ่อย ๆ ก็จะดีมาก กล่าวคือเจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถ ที่จะให้เขาได้แต่มีความห่างในการถ่ายทอดความรู้เท่านั้นเอง”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชน ที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ด้วยวิธีการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ด้านวัฒนธรรมพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมือง แก่บุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติ เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ดี เพราะบุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง โดยส่วนใหญ่ ไม่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ รวมทั้งทักษะในการถ่ายทอดความรู้หลักการของระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้กับประชาชนมากนัก ดังนั้นการเสริมสร้างทักษะในการปฏิบัติงานให้บุคลากรมีศักยภาพทั้งความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีแผนงานที่จะออกมาเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนเป็นประจำ ก็จะเป็นแนวทางการปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้วยวิธีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง เพื่อส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เรื่องแรก คือการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และระเบียบปฏิบัติ โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ด้วยวิธีการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และระเบียบปฏิบัติ นั้น เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ดี เนื่องจากการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม ล้วนแล้วจะต้องมีการกำหนดโครงสร้างสายงาน บทบาทหน้าที่ และระเบียบวิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน จึงจะทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จและลุล่วงตามไปวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ด้วย และเรื่องที่ 2 คือการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ด้านวัฒนธรรมพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองแก่บุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรม

ประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองด้วยวิธีการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ด้านวัฒนธรรมพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองแก่บุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติ เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ดี เพราะบุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง โดยส่วนใหญ่ ไม่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ รวมทั้งทักษะในการถ่ายทอดความรู้หลักการของระบอบประชาธิปไตยตลอดจนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้กับประชาชนมากนัก ดังนั้นการเสริมสร้างทักษะในการปฏิบัติงานให้บุคลากรมีศักยภาพทั้งความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีแผนงานที่จะออกมาเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนเป็นประจำ ก็จะเป็นแนวทางการปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยการสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยใช้แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้วยการดำเนินการสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ผ่านกิจกรรม ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น การใช้จุดแข็งของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นในการเชื่อมโยงการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้กับประชาชนในพื้นที่ และวิธีการฟื้นฟูวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่สำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เนื่องจากองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย โดยจะต้องประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม กล่าวคือ ในด้านสังคม สมาชิกของระบบจะต้องมีค่านิยม ปทัสถาน และวัฒนธรรมที่เอื้อต่อระบอบประชาธิปไตย ให้ความเคารพต่อสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลและกฎแห่งเสียงข้างมาก ในด้านเศรษฐกิจ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะมีผลต่อเสถียรภาพของระบอบประชาธิปไตย เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจจะทำให้ประชาชนมีรายได้และชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น มีการศึกษา มีโอกาสพัฒนาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ และมีความสำคัญทางการเมืองที่ดีขึ้น ส่วนด้านการเมืองระบอบประชาธิปไตยมีความได้เปรียบระบอบการเมืองอื่นในด้านของความชอบธรรม เนื่องจากสถาบันทางการเมืองในระบอบนี้จะคำนึงถึงค่านิยม ปทัสถาน และความต้องการของคนส่วนใหญ่ในสังคม รัฐบาลมีความสามารถที่จะตอบสนองความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมได้ นอกจากนี้การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีความสำคัญต่อเสถียรภาพของระบอบการเมืองเกือบทุกระบอบ โดยเฉพาะระบอบประชาธิปไตย ส่วนในด้านวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมจะเป็น

วัฒนธรรมที่เอื้อต่อระบอบประชาธิปไตยสูง ประชาชนในสังคมจะต้องมีความกระตือรือร้นสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความคิดใคร่ครวญอย่างรอบคอบ ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ สนใจรับรู้ข่าวสาร และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยระบบการเมืองจะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกของระบบสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งสถาบันทางการเมืองจะต้องทำหน้าที่ของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

3.2.1 *ดำเนินการสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่โดยผ่านกิจกรรม ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น*

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้วยวิธีการดำเนินการสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่โดยผ่านกิจกรรม ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เหมาะสม เนื่องจากในการดำเนินงานการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยโดยผ่านกิจกรรม ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น นั้นต้องอาศัยหลักการพื้นฐานสำคัญของการระดมทรัพยากร/สรรพกำลัง และเชื่อมร้อยยึดโยงผู้คนทุกภาคส่วนในสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับการตอบสนองตรงตามความต้องการและเหมาะสมกับบริบทตามวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของตนเอง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าวิธีการดำเนินการสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่โดยผ่านกิจกรรม ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เหมาะสม เนื่องจากเป็นการทำงานภายใต้กระบวนการ “รวมคน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมพัฒนาและร่วมกันรับผิดชอบ” และเป็นกระบวนการที่สามารถนำมาใช้สร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ โดยผ่านกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่หลากหลายและต่อเนื่อง ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “นับได้ว่าแนวทางนี้เป็นการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การทำกิจกรรมอะไรก็แล้วแต่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม จะเป็นแนวทางหนึ่งในการดำเนินการที่จะช่วยแก้ปัญหาและถ้ามีอุปสรรคเกิดขึ้น เราก็ดำเนินการผ่านชุมชน ผ่านกิจกรรม โดยได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “นับได้ว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้อง โดยต้องเพิ่มเครือข่ายด้านบุคลากรให้มากพอกับชุมชน โดยเฉพาะผู้นำตามธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพ”

นายมงคลธร บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า“คิดว่าสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้มาก เพราะการทำงานภายใต้กระบวนการ “รวมคน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมพัฒนาและร่วมกันรับผิดชอบ” เป็นกระบวนการที่สามารถนำมาใช้สร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมโดยผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและต่อเนื่อง”

นายวิชา ทองโอภาส นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า“นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ดียิ่ง วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นเป็นวิถีชีวิตของคนในแต่ละชุมชน ทุกคนในท้องถิ่นเป็นเจ้าของร่วมกันทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “นับได้ว่าเป็นการเชื่อมโยงกิจกรรมท้องถิ่นบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมในหลากหลายมิติสังคมและวัฒนธรรม”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้วยวิธีการดำเนินการสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ผ่านกิจกรรม ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นแนวทางที่เหมาะสม เนื่องจากการทำงานภายใต้กระบวนการ “รวมคน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมพัฒนาและร่วมกันรับผิดชอบ” เป็นกระบวนการที่สามารถนำมาใช้สร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยผ่านกิจกรรมทางประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่หลากหลายและต่อเนื่อง และนับได้ว่าเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน ที่ทุกคนในชุมชนจะมีส่วนร่วมกันเป็นเจ้าของและสร้างเครือข่ายวัฒนธรรม ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมสอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง

3.2.2 การใช้จุดแข็งของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นในการเชื่อมโยงการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้กับประชาชนในพื้นที่

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้วยวิธีการใช้จุดแข็งของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นในการเชื่อมโยงการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้กับประชาชนในพื้นที่ นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เหมาะสม เนื่องจากวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เป็นวิถีชีวิตของคนไทยที่ได้สั่งสมเลือกสรร ปรับปรุงแก้ไข จนถือว่าเป็นสิ่งดีงาม เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และได้ใช้เป็นเครื่องมือ หรือเป็นแนวทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ว่าเป็นจุดแข็งของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และก็มีส่วนในการโยงคนไทยให้ร่วมกันสร้างสรรค์ความเป็นปึกแผ่น

และความมั่นคงทางด้านวัฒนธรรมประชาธิปไตยมาทุกยุคทุกสมัย หรืออาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นเป็นมรดกอันล้ำค่าของคนไทยทุกคน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าวิธีการใช้จุดแข็งของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นในการเชื่อมโยงการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้กับประชาชนในพื้นที่ นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เหมาะสมเพราะวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นจะเป็นตัวเชื่อมกระบวนการทำงานเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย อันจะส่งผลให้กระบวนการทำงานสามารถลดปัญหาเพิ่มการพัฒนาได้อย่างดียิ่ง ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “นับได้ว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ได้ เนื่องจากวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นสามารถเชื่อมโยงในการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยควบคู่กับวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ซึ่งจังหวัดอ่างทองของเราก็มีวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่เป็นจุดแข็ง และที่เป็นที่นิยมหลากหลาย เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็จะเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถอยู่”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “นับได้ว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้อง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิดวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นแล้วพัฒนาไปสู่การปฏิบัติร่วมกันจะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม เห็นความสำคัญของตนเอง เป็นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์”

นายมงคลธ บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “แนวทางนี้สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้ เพราะในหลาย ๆ ประเทศเขาใช้ทุนทางสังคม เช่น บุคคลองค์กร ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถาบันต่าง ๆ มาทำงานร่วมกัน โดยมีวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นเป็นตัวเชื่อม จะส่งผลให้กระบวนการทำงาน ลดปัญหา เพิ่มการพัฒนาได้อย่างดียิ่ง”

นายวิชา ทองโอภาส นายกองค้การบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “นับได้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาและอุปสรรคที่ได้อย่างยิ่ง วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นเป็นเครื่องมือก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี เสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนการรวมกลุ่มของชุมชนโดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “สังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมท้องถิ่น เน้นจุดแข็งการสร้างการมีส่วนร่วมเน้นประชาธิปไตยที่จะลดการขัดแย้งแตกแยก”

นางปราณี จันทวร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า“จุดแข็งของชุมชนของเรา คือมีคณะกรรมการ มีกลุ่มองค์กรที่เข้มแข็ง มีกลไก แต่ขาดเจ้าหน้าที่ที่ต้องออกมาเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้กับประชาชนในพื้นที่ ทราบ”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้วยวิธีการใช้จุดแข็งของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นเชื่อมโยงการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้กับประชาชนในพื้นที่ เป็นแนวทางที่ถูกต้อง กล่าวคือการให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิดวิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นแล้วพัฒนาไปสู่การปฏิบัติร่วมกันจะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม และเห็นความสำคัญของตนเอง เป็นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ สุดท้ายจะเกิดความรัก ความสามัคคี เสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนก่อให้เกิดการรวมกลุ่มของชุมชน โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ และสามารถเชื่อมโยงการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยควบคู่กันไปกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

3.2.3 การฟื้นฟูวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้วยวิธีการฟื้นฟูวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ถูกต้อง เนื่องจากวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ถือได้ว่ามรดกแห่งสังคม ซึ่งสังคมปรับ และรักษาไว้ให้เจริญงอกงาม วัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติร่วมกัน เป็นแนวเดียวกันอย่างต่อเนื่องของสมาชิกในสังคมสืบทอดเป็นมรดกทางสังคมต่อกันมาจากอดีต หรืออาจเป็นสิ่งประดิษฐ์คิดค้นสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ หรืออาจรับเอาสิ่งที่เผยแพร่มาจากสังคมอื่น ๆ ทั้งหมดนี้หากสมาชิกยอมรับและยึดถือเป็นแบบแผนประพฤติปฏิบัติร่วมกัน ก็ย่อมถือว่าเป็นวัฒนธรรมของสังคมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าวิธีการฟื้นฟูวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เหมาะสม เพราะวัฒนธรรมประเพณีบางอย่างที่มีการรักษาและอนุรักษ์ไว้ หากนำมาการศึกษาวิเคราะห์แล้วให้ประชาชนได้มีส่วนในการแสดงความคิดเห็น ก็จะเกิดพลังในการฟื้นฟู หรือพัฒนาชุมชนมากยิ่งขึ้น ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “นับได้ว่าการฟื้นฟูวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นนอกจากประชาชนจะมีส่วนร่วม ภาครัฐก็ต้องมีบทบาทสำคัญ อีกส่วนหนึ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะดำเนินการได้ที่จะแก้ไข ดำเนินการสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ เป็นแนวทางที่ดีในเรื่องแนวทางการฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม นอกจากนั้นท้องถิ่นและภาครัฐ ก็ต้องเข้าไปเป็นผู้นำตรงนี้ด้วย”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “นับได้ว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้อง วัฒนธรรมประเพณีบางอย่างมีการรักษาไว้เป็นบางครอบครัว บางชุมชน บางอำเภอ หากให้มีการศึกษาวิเคราะห์แล้วนำมาให้ประชาชนมีส่วนในการออกความคิดเห็น ก็จะเกิดพลังในการฟื้นฟู หรือพัฒนา”

นายสุรเชษฐ์ นิ่มกุล นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “การส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ จังหวัดเราให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดวัฒนธรรมประเพณีเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากประชาชน สังเกตจากงานประเพณีลอยกระทง คนก็จะมาร่วมงานกันเกือบทุกอำเภอ มีขบวนแห่ จะมีคนมาร่วมกิจกรรม รวมทั้งงานส่งเสริมประเพณีต่าง ๆ ปี แต่ถ้าเกิดว่าการบูรณาการร่วมกัน อย่างท้องถิ่นจัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองจัดเราก็จัดรวมกัน อย่างนี้ถึงบูรณาการร่วมกันแต่ทุกวันนี้เราไม่ได้บูรณาการร่วมกัน”

นายมงคลธ บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นหัวใจสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึง “การปกครองโดยประชาชน เพื่อประชาชน” เพราะประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ ประชาชนเป็นเจ้าของพื้นที่ ประชาชนเป็นผู้รับผลประโยชน์ และเป็นเจ้าของวัฒนธรรมและประเทศ ระลึกเสมอว่า “ชาติใดไร้วัฒนธรรม ชาตินั้นไร้ชาติ” “ชุมชนใดไร้วัฒนธรรม ชุมชนนั้นล่มสลาย”

นายธวัช ทองโอภาส นายองค์การบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “นับได้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ดียิ่ง เนื่องจากวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นเป็นเครื่องมือการควบคุมทางสังคม ทำให้ชุมชนเกิดความร่วมมือ ร่วมใจและการมีส่วนร่วม”

นางปราณี จันทวร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในงานประเพณีท้องถิ่น แต่ต้องมีการฟื้นฟูการเล่นพื้นบ้าน ทำคล้าย ๆ สมัยก่อน ต้องรื้อฟื้นวัฒนธรรมเก่า ๆ ออกมาอนุรักษ์และฟื้นฟู”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชน

ที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้วยวิธีการ
วิธีการฟื้นฟูวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด นับได้ว่าเป็น
แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ถูกต้อง เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชน นับได้ว่าเป็น
หัวใจสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึง “การปกครองโดยประชาชน เพื่อ
ประชาชน” เพราะประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ ประชาชนเป็นเจ้าของพื้นที่ ประชาชนเป็นผู้รับ
ผลประโยชน์ และประชาชนเป็นเจ้าของวัฒนธรรม ดังนั้นการฟื้นฟูวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น
โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ถือได้ว่าเครื่องมือในการควบคุมทางสังคมที่จะก่อให้เกิดพลัง
ในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศต่อไป

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง เรื่อง
แรก คือการดำเนินการสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ผ่าน
กิจกรรม ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการสังกัดสำนักงาน
วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมือง และผู้นำที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง
มองว่าตรงนี้เป็นแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสม เป็นกระบวนการที่สามารถนำมาใช้สร้างวัฒนธรรม
การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยผ่านกิจกรรมทางประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่หลากหลาย
และต่อเนื่อง และนับได้ว่าเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน ที่ทุกคนในชุมชนจะได้มีส่วนร่วมกันเป็น
เจ้าของและสร้างเครือข่ายวัฒนธรรม ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อย่าง
สร้างสรรค์และเหมาะสมสอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง เรื่องที่ 2 โดย
กลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือข้าราชการที่สังกัดสำนักงาน
วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทาง
การเมือง มองว่าการใช้จุดแข็งของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นเชื่อมโยงการเสริมสร้างวัฒนธรรม
ประชาธิปไตยให้กับประชาชนในพื้นที่ เป็นแนวทางที่ถูกต้อง กล่าวคือทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม
คิดวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นแล้วพัฒนาไปสู่การปฏิบัติร่วมกันจะ
ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม และเห็นความสำคัญของตนเอง เป็นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์
สุดท้ายจะเกิดความรัก ความสามัคคี เสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนก่อให้เกิดการ
รวมกลุ่มของชุมชน โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ และสามารถเชื่อมโยง
การเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยควบคู่กันไปกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมประเพณี
ท้องถิ่น และเรื่องที่ 3 โดยกลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือข้าราชการ
ที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้าน
วัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าการฟื้นฟูวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นโดยให้ประชาชนมีส่วน

ร่วมมากที่สุด นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ถูกต้อง เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชน นับได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึง “การปกครองโดยประชาชน เพื่อประชาชน” เพราะประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ ประชาชนเป็นเจ้าของพื้นที่ ประชาชนเป็นผู้รับผลประโยชน์ และประชาชนเป็นเจ้าของวัฒนธรรม ดังนั้นการฟื้นฟูวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ถือได้ว่าเครื่องมือในการควบคุมทางสังคมที่จะก่อให้เกิดพลังในการพัฒนาชุมชนต่อไป

3.3 ด้านการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ถูกต้องด้วยวิธีการการเสริมสร้างความสามัคคีของประชาชนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกันเพื่อให้อยู่ร่วมกันในส่วนรวมได้โดยผ่านกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และวิธีการส่งเสริมประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นแนวทางที่สำคัญต่อส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เนื่องจากกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นสามารถเชื่อมร้อยให้คนในชุมชนและสังคม มีความสมัครสมานสามัคคีกันในสภาวะการณ์ที่สังคมมีความคิดเห็นที่แตกต่างและแตกแยกกันได้ เพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และการประสานความร่วมมือและพัฒนาบทบาทขีดความสามารถขององค์กรปกครองท้องถิ่น ถือได้ว่าเป็นกลไกในกระบวนการมีส่วนร่วมพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข อันจะเป็นแนวทางที่จะสามารถช่วยลดปัญหาความขัดแย้งกันของประชาชนในพื้นที่ได้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3.3.1 การเสริมสร้างความสามัคคีของประชาชน ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน เพื่อให้อยู่ร่วมกันในส่วนรวมได้ โดยผ่านกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ ด้วยวิธีการเสริมสร้างความสามัคคีของประชาชน ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกันเพื่อให้อยู่ร่วมกันในส่วนรวมได้ โดยผ่านกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ถูกต้อง เนื่องจากกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น สามารถเชื่อมร้อยให้คนในชุมชนและสังคม มีความสมัครสมานสามัคคีกันในสภาวะการณ์ที่สังคมมีความคิดเห็นที่แตกต่างและแตกแยกกันทางอุดมการณ์ทางการเมืองได้ ทั้งนี้เพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ดังเช่นวิสัยทัศน์ของประเทศไทยในการมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุข”

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ ด้วยวิธีการเสริมสร้างความสามัคคีของประชาชน ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกันเพื่อให้อยู่ร่วมกันในส่วนรวมได้ โดยผ่านกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น นับว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้อง เพราะกิจกรรมทางวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมที่มีหลักปฏิบัติที่ยึดถือกันมายาวนาน หากนำไปวิเคราะห์และเทียบเคียงกับด้านการเมือง ความคิดเห็นที่แตกต่างก็จะไม่เกิดความรุนแรงและยอมรับได้ ก่อให้เกิดความสามัคคีและเป็นหนึ่งกันในสังคม ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “แนวทางในเรื่องของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นก็สามารถสร้างให้คนมีความสามัคคีในภาวะที่มีความแตกแยก มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในเรื่องอุดมการณ์ทางการเมือง การดำเนินกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นสามารถสร้างความสามัคคีให้แก่ประชาชนได้ส่วนหนึ่งที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้ประชาชนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขเป็นแนวทางหนึ่งของบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในเรื่องของการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นอยู่แล้ว”

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “เป็นแนวทางที่ถูกต้อง กิจกรรมทางวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมที่มีส่วนประกอบที่สวยงาม เบิกบานใจ มีความเสมอภาค ไม่เลือกชนชั้น มีหลักปฏิบัติที่ยึดถือมายาวนาน มีการยอมรับโดยไม่ต้องบังคับ บอกกล่าว หากใช้วิธีการดังกล่าวไปวิเคราะห์และเทียบเคียงกับด้านการเมือง ความเห็นที่แตกต่างก็จะไม่เกิดความรุนแรง และยอมรับกันได้”

นายมงคล บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “แนวทางนี้สามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคได้ เพราะการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ด้วยเหตุผล รับฟังเสียงข้างมากเคารพในเสียงข้างน้อย เสียสละแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีวินัย มีความอดทน อดกลั้น โดยผ่านกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของประชาชนได้”

นายรัช ทองโอภาส นายกองค้การบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ กล่าวว่า “เป็นแนวทางการแก้ปัญหาที่ดียิ่งๆ ทำให้ประชาชนในหมู่บ้าน ชุมชนมีความสมานฉันท์และมีวิถีชีวิตที่เข้มแข็งตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

นายสุรินทร์ นิลเลิศ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า กล่าวว่า “กิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น สามารถเสริมสร้างความสามัคคีของประชาชนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน โดยการจัดเวทีเรียนรู้ประชาธิปไตยกลุ่มบ้าน ชุมชน และการจัดกิจกรรมเชิงเชื่อมโยงมิติวัฒนธรรม แบบมีส่วนร่วมมากกว่ากิจกรรมปกติ”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้วยวิธีการ เสริมสร้างความสามัคคีของประชาชน ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกันเพื่อให้อยู่ร่วมกันใน ส่วนรวมได้ โดยผ่านกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น นับว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้อง เนื่องจากกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่มีส่วนประกอบพื้นฐานที่สวงาม สร้างความ เบิกบานใจ มีหลักปฏิบัติที่มีการยอมรับสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน หากนำเอาวิธีการดังกล่าวไป วิเคราะห์และเทียบเคียงกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ประชาชนมีความแตกแยกทาง ความคิด ก็จะสามารถสร้างความสามัคคี ความสมานฉันท์ให้กับประชาชน และมีวิถีชีวิตที่เข้มแข็ง อย่างมีความสุขตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้

3.3.2 การส่งเสริมประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทาง การเมืองของประชาชนในพื้นที่ ด้วยวิธีการส่งเสริมประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด นับได้ว่าเป็นแนวทางการ แก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ถูกต้อง เนื่องจากวิธีการส่งเสริมประสานความร่วมมือและพัฒนา บทบาทขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง จะทำให้เกิดผล ในทางปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข อันจะเป็นแนวทางที่จะสามารถช่วยลดปัญหา ความขัดแย้งกันของประชาชนในพื้นที่ได้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ถูกต้อง เพราะการประสานความร่วมมือและการบูรณาการงานร่วมกันระหว่างสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด อ่างทองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือและเกิดกระบวนการขับเคลื่อน

งานการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไป

นางประนอม คลังทอง วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “เป็นแนวทางที่เราดำเนินการร่วมกันอยู่เสมอที่จะทำงานต่าง ๆ ทางสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็น อบจ. อบต. เทศบาล ก็จะประสานความร่วมมือกันเป็นสิ่งที่เราต้องช่วยกันในการดำเนินการแก้ไขปัญหาเพื่อสิ่งที่ดีที่สุดให้กับจังหวัดของเรา กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เราก็ดำเนินการร่วมกันในเรื่องวัฒนธรรมประชาธิปไตย

นายจำลอง แสงจันทร์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กล่าวว่า “เป็นแนวทางที่ถูกต้อง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างก็มีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นเช่นเดียวกัน การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมจึงต้องมีการประสานการปฏิบัติอย่างใกล้ชิด

นายมงคลธ บัวประทุม รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง กล่าวว่า “แนวทางสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้ เพราะการประสานความช่วยเหลือถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานในทุกเรื่อง “การประสานคน ประสานงาน ประสานใจ ประสานประโยชน์ ก็จะได้คน ได้งาน ได้ใจ ได้ประโยชน์ ฉันทา การประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะส่งผลให้เกิดความร่วมมือขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน”

นางปราณี จันทร์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 1 ตำบลคลองวัว กล่าวว่า “แนวทางนี้สามารถแก้ไขปัญหาได้ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับท้องถิ่น ครอบครัว ชุมชน บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมอ่างทองจะต้องออกมาประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความดีของการจัดกิจกรรม ให้เจ้าหน้าที่ส่วนกลางออกมาคุยกับชุมชนบ่อยครั้งมากขึ้น”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้วยวิธีการวิธีการส่งเสริมประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ถูกต้อง เนื่องจากปัจจุบันนี้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็น อบจ. อบต. และเทศบาล ก็จะประสานความร่วมมือกันอยู่เสมออย่างต่อเนื่อง ซึ่งสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างก็มีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชนท้องถิ่นเช่นเดียวกัน ดังนั้นการประสานความร่วมมือกัน

ก็จะส่งผลให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการในการขับเคลื่อนงานการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยและสามารถแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ด้วยวิธีการแก้ไขปัญหาของความขัดแย้งทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ เรื่องแรก คือวิธีการเสริมสร้างความสามัคคีของประชาชน ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกันเพื่อให้อยู่ร่วมกันในส่วนรวมได้ โดยผ่านกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น โดยกลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้วยวิธีการเสริมสร้างความสามัคคีของประชาชน ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกันเพื่อให้อยู่ร่วมกันในส่วนรวมได้ โดยผ่านกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น นับว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้อง เนื่องจากกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่มีส่วนประกอบพื้นฐานที่สวยงาม สร้างความเบิกบานใจ มีหลักปฏิบัติที่มีการยอมรับสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน หากนำเอาวิธีการดังกล่าวไปวิเคราะห์และเทียบเคียงกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ประชาชนมีความแตกแยกทางความคิด ก็จะสามารถสร้างความสามัคคี ความสมานฉันท์ให้กับประชาชน และมีวิถีชีวิตที่เข้มแข็งอย่างมีความสุขตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ และเรื่องที่ 2 วิธีการส่งเสริมประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด โดยกลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้วยวิธีการส่งเสริมประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ถูกต้อง เนื่องจากปัจจุบันนี้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็น อบจ. อบต. เทศบาล ก็จะประสานความร่วมมือกันอยู่เสมอและต่อเนื่อง ซึ่งสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างก็มีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชนท้องถิ่นเช่นเดียวกัน ดังนั้นการประสานความร่วมมือกันก็จะส่งผลให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการในการขับเคลื่อนงานการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยและสามารถแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อมุ่งศึกษาในเรื่อง ๆ ดังนี้

1. การดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สำหรับประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วยกลุ่มบุคคล 3 กลุ่ม คือ 1) ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้แก่ วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง และประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง 2) นักการเมืองท้องถิ่น ได้แก่ นายกองค้ำบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง และนายกองค้ำการบริหารส่วนตำบลลาดใหม่ อำเภอวิเศษชัยชาญ 3) ผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ได้แก่ กำนันตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง และผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลคลองวัว อำเภอเมืองอ่างทอง รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบคำถามและร่วมให้สัมภาษณ์ 7 คน

1. สรุปการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และค้นคว้าเอกสารสามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1 การดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทำให้เห็นว่านโยบายของกระทรวงวัฒนธรรม มีแนวทางการดำเนินนโยบายในด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม

ประชาธิปไตย ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมทางการเมือง และด้านการบูรณาการและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับองค์กรปกครองท้องถิ่นภาคประชาสังคม ชุมชน เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย ดังรายละเอียด คือ

1.1.1 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองในการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยมีบทบาทที่เห็นอย่างเด่นชัดในเรื่องนี้ โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ โดยมองว่ากิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่มีบทบาทต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง จะดำเนินการในลักษณะของการมุ่งเน้นกิจกรรมการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนโดยทั่วไป ได้รับทราบและเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง และการปกครอง การส่งเสริมกิจกรรมการปกป้องและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และกิจกรรมสร้างความปรองดองสมานฉันท์พัฒนาประชาธิปไตย ฯลฯ เป็นประจำอย่างต่อเนื่องทุก ๆ ปี

ส่วนในด้านการสร้างจิตสำนึก ค่านิยมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้กับประชาชนในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่าบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง จะดำเนินการจัดกิจกรรมในลักษณะของการเสริมสร้างทัศนคติ ความเชื่อที่มีเหตุ มีผล และมีการวิเคราะห์วิจารณ์ รวมทั้งการส่งเสริมจิตสำนึกในหน้าที่พลเมืองที่ดีและการเคารพในกติกาการปกครองระบอบประชาธิปไตย อาทิ การจัดการเลือกตั้งสภาวัฒนธรรม การจัดทำธรรมนูญข้อบังคับของสภาวัฒนธรรม การจัดทำแผนงาน/โครงการ ถือปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และยังส่งเสริมให้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการเมือง ทำให้ประชาชนเกิดค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสำนึกที่ดีต่อท้องถิ่นและสังคมโดยรวม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันอันเป็นพื้นฐานประชาธิปไตยที่มั่นคง มาอย่างต่อเนื่องทุก ๆ ปี อย่างเป็นรูปธรรม

ในประเด็นด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่ให้เป็นพลังขับเคลื่อนพัฒนาการทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ ก็มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน กล่าวคือสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองจะจัดกิจกรรมในลักษณะของการสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมและศาสนพิธีกรให้เป็นแม่ข่ายในการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่ โดยนำองค์ความรู้ชี้แนะแนวทางในการจัดงานประเพณีต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี ที่มีพลังในการดำเนินการขับเคลื่อนงานประเพณีด้านต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ของชุมชนอย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนในสังคมมีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยอย่างมีเสถียรภาพมากขึ้น

1.1.2 การส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมทางการเมือง

การเมือง

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองในการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยและการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ โดยมองว่ากิจกรรมการสร้างจิตสำนึกและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนในพื้นที่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองจะจัดกิจกรรมในลักษณะของการฝึกอบรม และให้ความรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม การจัดค่ายเยาวชนสมานฉันท์ทุกศาสนา โครงการค่ายคุณธรรมจริยธรรม และกิจกรรมการประกวดวาดภาพระบายสี การเขียนเรื่องสั้น การกล่าวสุนทรพจน์ การเขียนเรียงความ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนได้ขยายผลความรู้สู่ผู้ปกครองและประชาชนโดยทั่วไป

ส่วนการดำเนินกิจกรรมการสร้างองค์กร และภาคีเครือข่ายทางการเมืองโดยเครือข่ายสายใยชุมชนในพื้นที่ พบว่าปัจจุบันสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ส่งเสริมภาวะผู้นำของภาคีเครือข่ายวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนในระดับพื้นที่ 30 แห่ง ใน 7 อำเภอของจังหวัดอ่างทอง รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,500 คน ที่ทำงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีในรายการกิจกรรมหลัก 6 ด้าน คือ ด้านคลังสมองภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมอาชีพด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านลานวัฒนธรรม ด้านพิพิธภัณฑสถาน และด้านสารสนเทศ และห้องสมุดประชาชน และยังสอดคล้องแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์เรื่องการส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมทางการเมืองให้กับประชาชนในพื้นที่ร่วมกันไปด้วยกันอย่างต่อเนื่อง

บทบาทที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาสังคม จะเห็นได้ว่าภาคประชาสังคมในจังหวัดอ่างทอง จะเข้ามามีส่วนร่วมกับคณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้แสดงความคิดเห็น วางแผนร่วมกัน ตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งในชุมชนในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข นอกจากนี้ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองยังมีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมการใช้วิถีชีวิตและการแก้ไขปัญหาแบบประชาธิปไตย ในระดับครอบครัว และชุมชน โดยมุ่งเน้นกิจกรรมด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย อาทิ เรื่องของความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว การมีคุณภาพชีวิตที่ดี การเคารพกฎกติกาของชุมชน โดยนำหลักการประชาธิปไตยมาประยุกต์ปฏิบัติและการแก้ไขปัญหาแบบประชาธิปไตย ในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรม

1.1.3 ด้านการบูรณาการและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับองค์กรปกครอง ท้องถิ่นภาคประชาสังคม ชุมชน เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ในการบูรณาการและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ชุมชน เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นที่สอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ โดยมองว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองจะมุ่งเน้นในเรื่องของการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยในมิติวัฒนธรรม คือ การส่งเสริมให้มีความประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบันและสังคมที่สอดคล้องกับคคคของครอบครัว ชุมชน รวมทั้งนำหลักการบริหารจัดการที่ดีมาบูรณาการทำงานร่วมกัน ตลอดจนวางแผนและบูรณาการแผนการส่งเสริมกิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาและร่วมพัฒนากิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน ร่วมตรวจสอบและประเมินผลกิจกรรมทางการเมือง และปรับปรุงและพัฒนาด้วยวิถีกัลยาณมิตร สรุปผลและรายงานผลการดำเนินการกิจกรรมทางการเมือง พัฒนาและรับผิดชอบร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ชุมชน

สำหรับการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้ทางการเมืองเพื่อสร้างองค์ความรู้วัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองนั้น สำนักงานฯ ได้ดำเนินการในลักษณะของการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบและลักษณะต่าง ๆ กันทั้งวารสารประชาสัมพันธ์ เอกสาร และคู่มือประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิทยุเป็นประจำทุก ๆ วันอังคารตั้งแต่เวลา 10.00-12.00 น. ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงจังหวัดอ่างทอง (สว.อท.) คลื่นความถี่ FM 95.75 MHz อย่างต่อเนื่อง แต่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการทางการเมือง มองว่าในบางกิจกรรมยังขาดการประสานงานกัน ไม่ได้บูรณาการงานร่วมกันทั้งที่งานมีวัตถุประสงค์แบบเดียวกัน จึงทำให้เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อนและสิ้นเปลืองงบประมาณของทางราชการ ซึ่งจากการวิเคราะห์สาเหตุหลักในเรื่องของการประสานงานนั้น สาเหตุมาจากนักวิชาการวัฒนธรรมที่ประจำอำเภอ ที่มีภารกิจหลายบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ จึงทำให้ไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการประสานงาน จึงก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวข้างต้น

1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง เป็นสาเหตุที่สำคัญต่อการดำเนินการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1.2.1 ปัจจัยภายในของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มาจากสาเหตุอันเนื่องมาจากปัจจัยภายในของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองที่มีผลต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในประเด็นด้านการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ไม่สอดคล้องกับโครงสร้างอำนาจหน้าที่ตามระเบียบปฏิบัติ โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นที่แตกต่างกัน โดยมองว่าการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ไม่สอดคล้องกับโครงสร้างอำนาจหน้าที่เนื่องมาจากงานด้านวัฒนธรรมมีกิจกรรมที่หลากหลาย จนทำให้กิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยเป็นภารกิจรอง ในขณะที่เดียวกันข้าราชการสังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง และผู้นำชุมชน กลับมองว่าถึงแม้ว่างานวัฒนธรรมมีกิจกรรมที่หลากหลาย แต่ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นั้น ก็ยังมีการสอดแทรกความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไปด้วย

ส่วนประเด็นในด้านบุคลากรและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองขาดความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทของการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยก็เป็นปัญหาอีกเรื่องหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นที่สอดคล้องกัน กล่าวคือบุคลากรและเจ้าหน้าที่มีโอกาสที่จะออกเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เรื่องดังกล่าวน้อย แต่ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มเติมในประเด็นที่ว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ยังขาดการประสานงานกันในการจัดทำโครงการ/กิจกรรม จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ทราบข้อเท็จจริงว่าศักยภาพของบุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ที่จะไปถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวให้กับประชาชนมีมากน้อยเพียงใด

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในเรื่องสุดท้าย คือการขาดความเชื่อมโยงในเรื่องประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นเป็นปัจจัยภายในอีกปัจจัยหนึ่ง โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นที่แตกต่างกัน โดยผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถือได้ว่าเป็นองค์กรของภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด มองว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองยังขาดการประสานความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ นั้น กล่าวคือไม่ได้บูรณาการงานด้วยกันและเจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนใหญ่มักห่างเหินจากการเมืองทำให้เกิดช่องว่างและขาดความเชื่อมโยงกันกับท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับผู้นำชุมชน กลับมองว่าประเพณีวัฒนธรรม

ท้องถิ่นกับการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง สามารถที่จะสอดรับกันได้ จึงไม่ได้เป็นปัญหา ๆ ของ การขาดความเชื่อมโยงในเรื่องประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

1.2.2 ปัจจัยภายนอกของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มาจากสาเหตุอันเนื่องมาจากปัจจัย ภายนอกของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ที่มีผลต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในประเด็นด้านพื้นฐานวัฒนธรรมทาง สังคมไทยยังคงค่านิยมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบระบบอุปถัมภ์ โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็น ที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมองว่าพื้นฐานวัฒนธรรมของไทยเป็นระบบอุปถัมภ์ จึงทำให้ไม่สามารถทำให้วัฒนธรรมไทยเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และเข้มแข็งได้ หรืออาจกล่าว ได้อีกนัยยะหนึ่งว่าประชาชนมองวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นระบบอุปถัมภ์มากกว่าเป็นหน้าที่และ ความรับผิดชอบ ส่วนในประเด็นที่ถือได้ว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญในเรื่องที่ประชาชนมีทัศนคติ ค่านิยมทางการเมืองแบบเดิม ๆ ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงนั้น กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นที่แตกต่างกัน กล่าวคือประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง กลุ่มข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าประชาชนมีค่านิยมทางการเมืองแบบเดิม โดยไม่ เคารพกฎกติกา ใช้กฎหมายเหนือกฎหมาย ไม่ยอมรับในเสียงข้างมาก ทำให้ชุมชนเกิดความอ่อนแอ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจนส่งผลกระทบต่อการค้ารงชีวิตประจำวัน ส่วนท่านวัฒนธรรม จังหวัดอ่างทอง มองว่าประเด็นนี้ไม่เป็นอุปสรรค เพราะประชาชนในปัจจุบันมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น

ส่วนประเด็นของการที่ประชาชนไม่เห็นความสำคัญและไม่เข้าใจ กิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองทุกระดับ จึงไม่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น กลุ่มตัวอย่างมี ความเห็นที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การเมืองเป็นเรื่องไกลตัว ขาดความเข้าใจว่า ตัวเป็นเจ้าของประชาธิปไตยที่ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกัน ทำให้ชุมชนเกิดความอ่อนแอ เกิด การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมการค้ารงชีวิตจนส่งผลกระทบต่อการค้ารงชีวิตในปัจจุบัน ดังนั้น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองจึงต้องดำเนินการขับเคลื่อนวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้ เข้มแข็งและยั่งยืน ต้องกระจายอำนาจและสร้างจิตสำนึก โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมและนำหลัก ธรรมาภิบาลมาบริหารจัดการในแผนงาน/โครงการ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มาก ที่สุด ส่วนวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองเสริมว่าในปัจจุบันนี้สื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมามีส่วน ร่วมทางการเมืองทุกระดับมีมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการเมืองของไทย ส่วนในประเด็นเรื่องความเสื่อมของวัฒนธรรมท้องถิ่นทำให้ขาดความเชื่อมโยงกับกิจกรรมทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างมองว่าประเด็นนี้ก็ถือได้เป็นอุปสรรค กล่าวคือ ถ้าวัฒนธรรม ความเชื่อ ความ

ศรัทธาของวัฒนธรรมท้องถิ่นเสื่อมลง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองรวมทั้งหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมทางการเมืองได้ยากขึ้น เพราะความศรัทธา ความเชื่อ และวัฒนธรรมที่เข้มแข็งจะเป็นตัวเชื่อมโยงสู่กระบวนการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ส่วนวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองมองว่าในยุคโลกาภิวัตน์ ความเจริญทางเทคโนโลยีมีมากขึ้น ทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดั้งเดิมดั้งเดิมหายไป แต่การเชื่อมโยงของวัฒนธรรมสมัยใหม่กับวัฒนธรรมท้องถิ่น ก็จะมีการบูรณาการควบคู่กันไปด้วย

สำหรับการขาดความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นที่แตกต่างกัน โดยข้าราชการการเมือง มองว่าประเด็นนี้ไม่เป็นอุปสรรค เพราะโดยปกติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็น อบต. เทศบาล หรือ อบจ. จะให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกันแบบบูรณาการอย่างดีมาโดยตลอด รวมทั้งในการดำเนินกิจกรรมสามารถอธิบายผลที่จะเกิดจากความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งประโยชน์ที่จะเกิดกับชุมชนได้ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด รวมทั้งมีพร้อมทั้งบุคลากรและงบประมาณ แต่ไม่ค่อยมีบทบาทในการดำเนินการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยมากนัก ดังนั้นสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง จึงต้องประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพราะเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่สอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยมากที่สุด

1.2.3 สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง

ผลการวิจัยพบว่า ความแตกแยกทางความคิด ทำให้เกิดอุปสรรคในการสร้างองค์กรและภาคีเครือข่ายทางการเมืองและมีผลต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นที่สอดคล้องกัน โดยมองว่าตรงนี้เป็นอุปสรรคที่สำคัญ หากประชาชนและชุมชนมีความคิดเห็นที่แตกแยกกันและขัดแย้งกันก็จะส่งผลต่อการสร้างองค์กรและภาคีเครือข่ายทางการเมือง ดังนั้นองค์กรและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ต้องร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมพัฒนาการเมืองร่วมกันอย่างบูรณาการ โดยใช้วัฒนธรรมและสายใยชุมชนดั้งเดิม เป็นแนวทางที่จะช่วยสร้างความสมานฉันท์ เพื่อลดความแตกแยกทางความคิดของทัศนคติทางการเมืองของคนในสังคมต่อไป

ส่วนประเด็นการมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มผู้นำทางการเมืองนั้น เป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยกลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่มีลักษณะแตกต่างกัน โดยประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง และกลุ่มผู้นำชุมชน มองว่าประเด็นนี้เป็นปัญหาและอุปสรรค

กล่าวคือ องค์กรใดยึดผลประโยชน์ส่วนตน มากกว่าผลประโยชน์ส่วนร่วม ก็จะส่งผลต่อการให้การสนับสนุนจากเครือข่ายต่าง ๆ รวมทั้งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติตามหลักการประชาธิปไตยต่อไป ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มองว่าประเด็นนี้ไม่เป็นปัญหาและอุปสรรค คือ วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง และนายกองค้การบริหารส่วนตำบลลาดใหม่ เนื่องจากงานที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเป็นงานที่ไม่มีผลประโยชน์กับใคร ฉะนั้นจึงไม่มีการแสวงหาผลประโยชน์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มผู้นำทางการเมือง รวมทั้งกลุ่มดังกล่าว จะกำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลส่วนใหญ่ของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ตลอดจนความมั่นคงในเอกราช ประชาธิปไตย เศรษฐกิจ การเมืองและสังคม เป็นสำคัญ

สำหรับประเด็นการขาดจิตสำนึกทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกคค้ทางการเมือง นับได้ว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยกลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน โดยมองว่ากลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกคค้ทางการเมือง นั้นมีเป้าหมายในการเข้าถึงอำนาจและรวมทั้งมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง ตลอดจนสร้างอิทธิพลกคค้ต่อการตัดสินใจ ทำให้เกิดความแตกแยกในพื้นที่ ซึ่งสาเหตุเหล่านี้จะเป็นปัญหาต่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากประชาชนทุกภาคส่วน และเป็นหลักสำคัญพื้นฐานในการสะสมทรัพยากร สรรพกำลัง และเชื่อมโยงผู้คนทุกภาคส่วนในชุมชนหรือสังคม เพื่อเป็นพลังการขับเคลื่อนกระบวนการเฝ้าระวัง หรือสร้างสรรค์วัฒนธรรม หรือเฝ้าป้องกันอนุรักษ์พื้นฐานพัฒนาสืบสานเฝ้าระวัง เลือกรับ ปรับใช้และสร้างสรรค์วัฒนธรรมให้เหมาะสมและยั่งยืน

1.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงาน

วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันทรงมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ควรใช้แนวทางการแก้ไขด้านการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง แนวทางแก้ไขด้านค่านิยม และวัฒนธรรมทางการเมือง และแนวทางแก้ไขด้านปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ โดยสามารถอธิบายรายละเอียดที่พบในแต่ละหัวข้อได้ ดังนี้

1.3.1 แนวทางการแก้ไขด้านการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยการปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และระเบียบปฏิบัติ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน โดยมองว่าแนวนี้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ดี เนื่องจากการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม ล้วนแล้วจะต้องมีการกำหนดโครงสร้างสายงาน บทบาทหน้าที่ และระเบียบวิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน จึงจะทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จและคล่องตัวตาม ไปวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ด้วย

ส่วนประเด็นการใช้การส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ด้านวัฒนธรรมพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองแก่บุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน โดยมองว่าแนวนี้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ดี เพราะบุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง โดยส่วนใหญ่ ไม่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ รวมทั้งทักษะในการถ่ายทอดความรู้ หลักการของระบอบประชาธิปไตยตลอดจนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้กับประชาชนมากนัก ดังนั้นการเสริมสร้างทักษะในการปฏิบัติงานให้บุคลากรมีศักยภาพทั้งความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีแผนงานที่จะออกมาเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนเป็นประจำ ก็จะเป็นแนวทางการปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.2 แนวทางแก้ไขด้านค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยการสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้วยวิธีการดำเนินการสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ผ่านกิจกรรม ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมือง และผู้นำที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าตรงนี้เป็นแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสม เป็นกระบวนการที่สามารถนำมาใช้สร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยผ่านกิจกรรมทางประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่หลากหลายและต่อเนื่อง และนับได้ว่าเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน ที่ทุกคนในชุมชนจะได้มีส่วนร่วมกันเป็นเจ้าของและสร้างเครือข่ายวัฒนธรรม ก่อให้เกิด

การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมสอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง

ส่วนในประเด็นการใช้จุดแข็งของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นเชื่อมโยงการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้กับประชาชนในพื้นที่ นับได้ว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้อง กล่าวคือทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิดวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น แล้วพัฒนาไปสู่การปฏิบัติร่วมกันจะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม และเห็นความสำคัญของตนเอง เป็นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ สุดท้ายจะเกิดความรัก ความสามัคคี เสริมสร้างความเข้าใจ ซึ่งกันและกัน ตลอดจนก่อให้เกิดการรวมกลุ่มของชุมชน โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ และสามารถเชื่อมโยงการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยควบคู่กัน ไปด้วยกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

1.3.3 แนวทางแก้ไขด้านการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ด้วยวิธีการแก้ไขปัญหาของความขัดแย้งทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ ด้วยวิธีการเสริมสร้างความสามัคคีของประชาชน ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกันเพื่อให้อยู่ร่วมกันในส่วนรวมได้ โดยผ่านกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น โดยกลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ข้าราชการการเมืองและผู้นำชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้วยวิธีการเสริมสร้างความสามัคคีของประชาชน ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกันเพื่อให้อยู่ร่วมกันในส่วนรวมได้ โดยผ่านกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้อง เนื่องจากกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่มีส่วนประกอบพื้นฐานที่สวองาม สร้างความเบิกบานใจ มีหลักปฏิบัติที่มีการยอมรับสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน หากนำเอาวิธีการดังกล่าวไปวิเคราะห์และเทียบเคียงกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ประชาชนมีความแตกแยกทางความคิด ก็จะสามารถสร้างความสามัคคี ความสมานฉันท์ให้กับประชาชน และมีวิถีชีวิตที่เข้มแข็งอย่างมีความสุขตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้

ส่วนประเด็นการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ด้วยวิธีการส่งเสริมประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน โดยมองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้วยวิธีการส่งเสริมประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้อง เนื่องจากปัจจุบันนี้สำนักงานวัฒนธรรม

จังหวัดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็น อบจ. อบต. เทศบาล ก็จะประสานความร่วมมือกันอยู่เสมอและต่อเนื่อง ซึ่งสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างก็มีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชนท้องถิ่นเช่นเดียวกัน ดังนั้นการประสานความร่วมมือกันก็จะส่งผลให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการในการขับเคลื่อนงานการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยและสามารถแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปในข้างต้น ผู้วิจัยแยกการอภิปรายเป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

2.1 ประเด็นการดำเนินงานของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากผลการวิจัยได้สรุปออกมาว่า การดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง มีลักษณะของดำเนินงานควบคู่ไปกับการจัดงานด้านวัฒนธรรมอื่น ๆ ในลักษณะที่มีการบูรณาการกัน โดยการสอดแทรกความรู้ตามหลักการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยมาใช้ในกระบวนการร่วมกัน อาทิ การจัดค่ายเยาวชนสมานฉันท์ทุกศาสนา การจัดการเลือกตั้งสภาวัฒนธรรมทุกระดับ การจัดทำธรรมนูญข้อบังคับของสภาวัฒนธรรม การจัดทำแผนงาน/โครงการ ถือปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น กิจกรรมการฝึกอบรมและประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องวัฒนธรรมประชาธิปไตย และยังส่งเสริมให้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการเมืองทำให้ประชาชนเกิดค่านิยมที่พึงประสงค์มีจิตสำนึกที่ดีต่อท้องถิ่นและสังคมโดยรวม และเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อันเป็นพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มั่นคง ทั้งนี้ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองยังมุ่งเน้นบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในพื้นที่ด้วย อาทิ คณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรม ภาคีเครือข่ายวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนในระดับพื้นที่ โดยใช้หลักการบริหารจัดการที่ดีมาบูรณาการทำงานร่วมกัน ตลอดจนวางแผนและบูรณาการแผนการส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมการเมืองร่วมกัน โดยร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาและร่วมพัฒนา กิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน ร่วมตรวจสอบและประเมินผลกิจกรรมทางการเมือง และปรับปรุงและพัฒนาด้วยวิถีกัลยาณมิตร สรุปผลและรายงานผลการดำเนินการกิจกรรมทางการเมือง พัฒนาและรับฝึกร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยสอดคล้องกันอย่างมีพลังและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรม

ในฐานะเป็นหน่วยงานราชการหลักหน่วยงานหนึ่งของประเทศ ที่มีแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมให้เกิดความตื่นตัวด้านต่าง ๆ ให้กับคนในชาติและสังคม ด้วยการนำวิสัยทัศน์ และปรัชญาด้านวัฒนธรรม มาบูรณาการเข้ากับการเสริมสร้างพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยได้อย่างกลมกลืน ดังแสดงให้เห็นในปรัชญา 3 ข้อ ดังนี้

1. วัฒนธรรม เป็นยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง สร้างจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมที่ตื่นตัวของคนในชาติ
2. วัฒนธรรม เป็นทุนและพลังขับเคลื่อน ในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิต
3. วัฒนธรรม เป็นปัจจัยสำคัญ ในการเสริมสร้างความสามัคคีและสมานฉันท์ของคนในชาติและนานาชาติ

ปรัชญาทั้ง 3 ข้อ เป็นหลักสำคัญของการผสานประโยชน์ และเสริมสร้างความสงบสุขให้กับคนในชาติได้ และสามารถนำวัฒนธรรมมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญต่อการสร้างสันติสุขทางการเมืองปลูกฝังแนวคิดประชาธิปไตยให้หยั่งรากลึกในสังคมเป็นการเรียนรู้ โดยทางอ้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้กระทรวงวัฒนธรรมได้กำหนดคณิศรในพันธกิจ วัตถุประสงค์การดำเนินงานของกระทรวงวัฒนธรรม เพื่อเชื่อมโยงมิติทางวัฒนธรรมเข้ากับสังคมประชาธิปไตย เห็นได้จากพันธกิจข้อหนึ่งที่กล่าวว่า “การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งระดับชุมชน ท้องถิ่น ชาติ และนานาชาติด้วยมิติทางวัฒนธรรม และมีวัตถุประสงค์ข้อหนึ่ง คือ เพื่อเสริมสร้างศักดิ์ศรี ความเสมอภาค ความสมานฉันท์ และสันติสุขแก่คนทุกกลุ่ม ทั้งระดับครอบครัว ชุมชน ประเทศ และสังคมโลก” ดังนั้น แนวนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรม แสดงให้เห็นได้ว่าการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยในสังคมไทย สอดคล้องกับแนวทางพื้นฐานหลักของรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะและได้นำมาขยายผลต่อยอดเป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งประกอบไปด้วย การเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย การแก้ไขปัญหาความเบียดเบียนทางวัฒนธรรม และการใช้ประโยชน์จากทุนทางวัฒนธรรมให้มากขึ้น

นอกจากนี้ บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ยังมุ่งเน้นการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมทางการเมือง ด้วยวิธีการส่งเสริมภาวะผู้นำของภาคีเครือข่ายวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนในระดับพื้นที่จำนวน 30 แห่ง ใน 7 อำเภอของจังหวัดอ่างทอง รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,500 คน ที่ทำงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีในรายการกิจกรรมหลัก 6 ด้าน คือ ด้านคลังสมองภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมอาชีพ ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านลานวัฒนธรรม ด้านพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน และด้านสารสนเทศ

และห้องสมุดประชาชน และยังได้สอดแทรกความรู้ ความเข้าใจและการประชาสัมพันธ์เรื่องการส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมทางการเมืองให้กับประชาชนในพื้นที่ หลายช่องทาง อาทิ การจัดทำวารสาร เอกสาร และคู่มือประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิทยุเป็นประจำทุก ๆ วันอังคารตั้งแต่เวลา 10.00-12.00 น. ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงจังหวัดอ่างทอง (สว.อท.) คลื่นความถี่ FM 95.75 MHZ ซึ่งผลจากการวิจัย พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัตน์ ใจเอื้อ (2546) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของครูสังคมศึกษาในด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนหมู่บ้านสบขาม ตำบลขุนควร อำเภอโป่ง จังหวัดพะเยา ซึ่งผลการวิจัยด้านบทบาทของครูสังคมศึกษา พบว่า (1) บทบาทด้านการเผยแพร่ความรู้ในด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยแก่ชุมชนมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งนั้น ครูสังคมศึกษา ผู้นำชุมชน และตัวแทนประชาชนเห็นตรงกันว่า ครูสังคมศึกษาได้ปฏิบัติบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ เรื่องวิธีการใช้สิทธิในการเลือกตั้ง โดยมีการเผยแพร่ความรู้ให้แก่เยาวชน และวิธีการเผยแพร่ความรู้ผ่านนักเรียนไปสู่ผู้ปกครอง ส่วนเครื่องมือที่ใช้ คือ หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน และใช้ช่วงเวลาปิดภาคเรียน

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่ากิจกรรมด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง จะเข้าไปในลักษณะของการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างวิถีชีวิตแบบวัฒนธรรมประชาธิปไตยในชีวิตประจำวันด้วย อาทิ การส่งเสริมเรื่องของความรักความอบอุ่นในครอบครัว การมีคุณภาพชีวิตที่ดี การเคารพกฎกติกาของชุมชนและสังคม โดยนำหลักการประชาธิปไตยมาประพฤติปฏิบัติและการแก้ไขปัญหาแบบประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรม ซึ่งผลปรากฏว่าการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวสามารถเห็นผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมและเด่นชัด ทั้งนี้เพราะเป็นแนวปฏิบัติที่กระทรวงวัฒนธรรมมอบหมายให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดทุกจังหวัด ดำเนินการจัดกิจกรรมในลักษณะเช่นนี้ทุก ๆ ปี อย่างต่อเนื่อง แต่มีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการทางการเมือง มองในประเด็นในเรื่องของการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีน้อย กล่าวคือในบางกิจกรรมไม่ได้ติดต่อประสานงานกันจึงไม่ได้บูรณาการงานร่วมกัน ทั้งทั้งงานมีวัตถุประสงค์แบบเดียวกัน จึงส่งผลทำให้การทำงานซ้ำซ้อนและสิ้นเปลืองทั้งทรัพยากรบุคคลและงบประมาณของทางราชการ

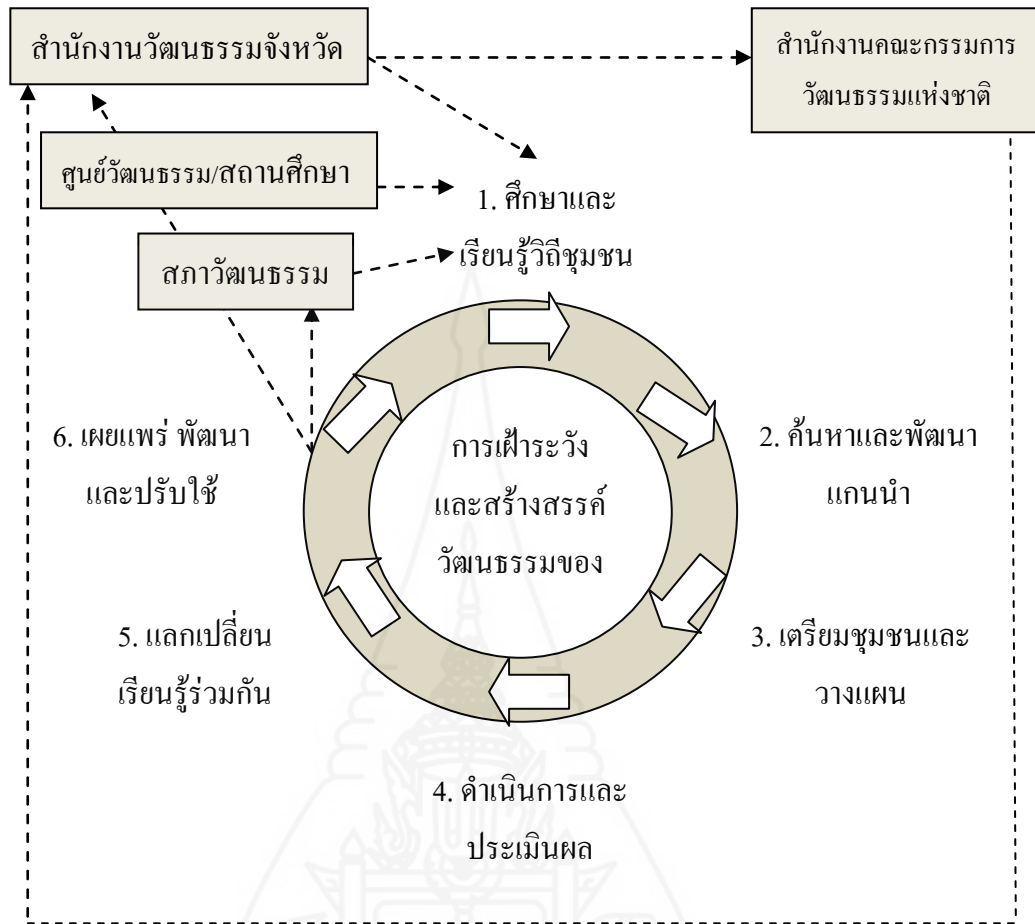
2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากผลการวิจัยได้สรุปออกมาว่า ปัจจัยภายในของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ที่นับได้ว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นสอดคล้องเป็นไป

ในทิศทางเดียวกัน โดยมองว่าบุคลากรและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ตามหลักวิชาการในบทบาทของการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยและมีโอกาสที่จะออกเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เรื่องดังกล่าวบ่อยครั้งแต่จากผลการวิเคราะห์ผู้วิจัยมองว่า งานด้านวัฒนธรรมมีกิจกรรมที่หลากหลาย จนทำให้กิจกรรมการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยเป็นการกิจกรรมรองไม่ใช่ภารกิจหลัก นอกจากนี้ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเพิ่มเติมในประเด็นที่ว่า สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองยังขาดการประสานงานกันในการจัดทำโครงการ/กิจกรรม จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับหลักการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย และการเฟื่องฟู สร้างสรรค์วัฒนธรรมยังมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันด้วย กล่าวคือกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญของการระดมทรัพยากร/สรรพกำลัง และเชื่อมร้อยยึดโยงผู้คนทุกภาคส่วนในชุมชนหรือในสังคม เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนกระบวนการเฟื่องฟู หรือสร้างสรรค์วัฒนธรรม ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชน หรือสังคมสามารถร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา สืบสาน เฟื่องฟู เลือกรับ ปรับใช้และสร้างสรรค์วัฒนธรรมอย่างเหมาะสมกับบริบทชุมชนหรือสังคม เนื่องจากกระบวนการวัฒนธรรมประชาธิปไตยจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยสะท้อนให้เกิด “มติประชาคม” หรือความเห็นร่วม หรือข้อสรุปร่วมที่คนทุกคนทุกภาคส่วนในชุมชน หรือในสังคมเห็นชอบและยอมรับร่วมกัน อันจะนำไปสู่ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความรัก และภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง รวมทั้งความรู้เท่าทัน กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกชุมชนในขณะเดียวกันกระบวนการเฟื่องฟูและสร้างสรรค์วัฒนธรรมจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยได้อีกทางหนึ่ง

ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานเฟื่องฟูและสร้างสรรค์วัฒนธรรมของชุมชน โดยเน้นหลักการกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานในพื้นที่ ซึ่งการดำเนินงานเฟื่องฟูและสร้างสรรค์วัฒนธรรมของชุมชน มีกระบวนการดำเนินงานที่เป็นขั้นตอนสำคัญในการเฟื่องฟูและสร้างสรรค์วัฒนธรรมของชุมชน (สวช.) ดังนี้ (1) ศึกษาและเรียนรู้วิถีชุมชน (2) ค้นหาและพัฒนาแกนนำ (3) เตรียมชุมชนและวางแผน (4) ดำเนินการและประเมินผล (5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และ (6) เผยแพร่ พัฒนา และปรับใช้ ทั้งนี้ ในระยะแรกของการดำเนินงานเฟื่องฟูและสร้างสรรค์วัฒนธรรมของชุมชน อาจจะต้องมีหน่วยงาน/องค์กร ภายนอกส่งเสริมและสนับสนุน อาทิ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรม ฯลฯ และเมื่อชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจและเห็นความสำคัญหรือมีความเข้มแข็งก็จะสามารถปรับระบบหรือดำเนินงานเฟื่องฟูและสร้างสรรค์วัฒนธรรมของชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง ดังภาพข้างล่างนี้

ภาพที่ 5.1 : แสดงกระบวนการเฝ้าระวังและสร้างสรรค์วัฒนธรรมของชุมชน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม (2552) คู่มือการดำเนินงานเฝ้าระวังและสร้างสรรค์วัฒนธรรมและการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย กรุงเทพมหานคร ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

ส่วนปัจจัยภายนอกของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ที่นับได้ว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่าพื้นฐานวัฒนธรรมของไทยเป็นระบบอุปถัมภ์ จึงทำให้ไม่สามารถทำให้วัฒนธรรมไทยเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และเข้มแข็งได้ หรืออาจกล่าวได้อีกนัยยะหนึ่งว่า ประชาชนมองวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบระบบอุปถัมภ์มากกว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิทยากร เชียงกูล (2551) คณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต ซึ่งเจงถึงปัญหาหระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยว่า ระบบดังกล่าวเป็นระบบที่ล้าหลังมาก เพราะเศรษฐกิจปัจจุบันพัฒนาแบบทุนนิยมเน้นการแข่งขันที่ใช้ความรู้ ความสามารถและคุณธรรมเป็นหลัก และที่ผ่านมหลายประเทศไม่ว่าจะเป็น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ก็สามารถหลุดพ้นจากระบบ

อุปถัมภ์ได้ เราควรนำวิธีการแก้ปัญหาของเขามาปรับใช้ แต่คนในสังคมไทยยังติดความสบายจึงไม่ตื่นตัวที่จะแก้ปัญหานี้ “ระบบราชการของเราควรเปลี่ยนแปลงจากการเล่นพรรคเล่นพวกมาเน้นการส่งเสริมความสามารถ มิฉะนั้นจะไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ที่จะแข่งขันกับประเทศอื่นได้ การแก้ไขระบบนี้จะต้องทำให้คนระดับล่างตื่นตัว โดยเรียกร้องให้ภาครัฐแก้ไขอย่างจริงจัง และรัฐควรส่งเสริมการศึกษาที่มีคุณภาพให้ประชาชน เพราะคนมีการศึกษาจะเข้าใจสิทธิและกฎหมายมากขึ้น กล่าวที่จะได้เพียง ไม่ยอมให้ใครมาขู่เข็ญ และไม่ยอมตกอยู่ใต้อาณัติของรัฐ” วิทยากร เชียงกูล (2551: 25) คณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษายังกล่าวต่อไปว่า หลายคนมองว่านักการเมืองส่วนใหญ่เป็นลูกหลานของกลุ่มอำนาจเก่าจากระบบอุปถัมภ์ แต่โดยส่วนตัวนั้นตนเห็นว่าเป็นเพียงแค่บางส่วน และที่ยังอยู่ในวงการนี้ได้เพราะอาศัยระบบอุปถัมภ์จากคนรุ่นพ่อที่สร้างบุญคุณให้กับคนท้องถิ่น นักการเมืองปัจจุบันส่วนใหญ่ คือ อดีตนักกิจกรรมตัวแทนของแต่ละมหาวิทยาลัย หรือมาจากกลุ่มนักวิชาการที่เปลี่ยนบทบาทเป็นนักการเมืองมากขึ้น นอกจากนี้ปัญหาในเรื่องความเสื่อมของวัฒนธรรมท้องถิ่นในยุคโลกาภิวัตน์เช่นนี้ ยังส่งผลทำให้ขาดความเชื่อมโยงกับกิจกรรมทางการเมือง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่าประเด็นนี้ถือได้ว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ กล่าวคือถ้าวัฒนธรรม ความเชื่อ ความศรัทธาของวัฒนธรรมท้องถิ่นเสื่อมลง หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรมทางการเมือง เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมทางการเมืองได้ยากขึ้น เพราะความศรัทธา ความเชื่อ และวัฒนธรรมที่เข้มแข็งจะเป็นตัวเชื่อมโยงสู่กระบวนการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่สมบูรณ์

นอกจากนี้ประเด็นที่เป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญจากสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน ทำให้ประชาชนและชุมชนมีความคิดเห็นที่แตกแยกกันและขัดแย้งกัน อันส่งผลต่อการสร้างองค์กรและภาคีเครือข่ายทางการเมือง ดังนั้นองค์กรและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมพัฒนาการเมืองร่วมกันอย่างบูรณาการ โดยใช้วัฒนธรรมและสายใยชุมชนดั้งเดิม เป็นแนวทางที่จะช่วยสร้างความสมานฉันท์ เพื่อลดความแตกแยกทางความคิดของทัศนคติทางการเมืองของคนในสังคมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาทางการเมืองไปสู่ระบอบประชาธิปไตย และการขาดจิตสำนึกทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดันทางการเมือง นับได้ว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้ตอบคำถามสอดคล้องกันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมองว่ากลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดันทางการเมือง มีเป้าหมายในการเข้าถึงอำนาจและรวมทั้งมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง ตลอดจนสร้างอิทธิพลกดดันต่อการตัดสินใจ ทำให้เกิดความแตกแยกในพื้นที่ ซึ่งสาเหตุเหล่านี้จะเป็นปัญหาต่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากประชาชนทุกภาคส่วนและต้องประกอบไปด้วย

ปัจจัยต่าง ๆ ด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ ลิปเซท อัลมอนต์ และเวอร์บา (2536) มีความเห็นว่ องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาระบบประชาธิปไตย โดยจะต้องประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม กล่าวคือ ในด้านปัจจัยทางสังคม สมาชิกของระบบจะต้องมีค่านิยม ปทัสถาน และวัฒนธรรมที่เอื้อต่อระบอบประชาธิปไตย ให้ความเคารพต่อ สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลและกฎแห่งเสียงข้างมาก ในด้านปัจจัยทางเศรษฐกิจ ความเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจจะมีผลต่อเสถียรภาพของระบอบประชาธิปไตย เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจจะทำให้ ประชาชนมีรายได้และชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น มีการศึกษา มีโอกาสพัฒนาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ และมีความสำคัญทางการเมืองที่ดีขึ้น ส่วนปัจจัยทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยมีความ ได้เปรียบระบอบการเมืองอื่นในด้านของความชอบธรรม เนื่องจากสถาบันทางการเมืองในระบบ นี้จะคำนึงถึงค่านิยม ปทัสถาน และความต้องการของคนส่วนใหญ่ในสังคม และสำหรับปัจจัยด้าน วัฒนธรรม ที่นับได้ว่าเป็นแบบแผนของทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึก การรับรู้ และการประเมินค่า ของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของระบบทางการเมือง ซึ่งจะเป็นตัวกำหนด รูปแบบของพฤติกรรมทางการเมืองต่าง ๆ ของบุคคลอื่นจะเป็นช่องทางนำไปสู่การแสดงออกทาง การเมือง ซึ่งอาจจะนำไปในทางสนับสนุนต่อต้าน หรือนิ่งเฉยต่อระบบการเมือง ดังนั้นรัฐบาลจึง ต้องมีความสามารถที่จะตอบสนองความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมได้

2.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน วัฒนธรรมจังหวัดอังกาบกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข

จากผลการวิจัยได้สรุปออกมาว่า แนวทางในการดำเนินการส่งเสริมวัฒนธรรม ประชาธิปไตยของกระทรวงวัฒนธรรมสอดคล้องกับกฎระเบียบปฏิบัติ เหมาะสมแล้ว โดยกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่สังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอังกาบ ข้าราชการการเมืองและผู้นำ ชุมชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ได้ตอบคำถามที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทาง เดียวกัน โดยมองว่าแนวนี้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ดีอย่างยิ่ง เนื่องจากการ ปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม ล้วนแล้วจะต้องมีการกำหนดโครงสร้างสายงาน บทบาทหน้าที่ และระเบียบ วิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน จึงจะทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จและลุล่วงตาม ไปวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้ สอดคล้องกับสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ด้วย ส่วนในประเด็นของการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอังกาบให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ รวมทั้งมีทักษะในการถ่ายทอด ความรู้หลักการของระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตยให้กับประชาชน พบว่าการเสริมสร้างทักษะในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรและ

เจ้าหน้าที่มีศักยภาพด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญ และสามารถถ่ายทอดความรู้ตามหลักของวัฒนธรรมประชาธิปไตย เป็นแนวทางทำให้การปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักวิชาการวัฒนธรรมที่ประจำระดับอำเภอ ที่มีหน้าที่ที่จะต้องออกไปเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ ให้ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับทราบข้อมูลข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับคำสั่งกระทรวงวัฒนธรรมที่ 73 /2551 ลงวันที่ 30 เมษายน 2553 เรื่อง การกำหนดให้มีสำนักงานวัฒนธรรมอำเภอเป็นหน่วยงานภายในราชการบริหารส่วนภูมิภาคของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เพื่อให้การปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคระดับอำเภอของกระทรวงวัฒนธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และอำนวยความสะดวกต่อประชาชนตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจึงกำหนดให้มีสำนักงานวัฒนธรรมอำเภอเป็นส่วนราชการประจำอำเภอทุกอำเภอเป็นการภายในของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม มีฐานะเป็นหน่วยงานเทียบเท่าฝ่ายในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ประสานและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของกระทรวงวัฒนธรรมในส่วนภูมิภาคของอำเภอ รวมทั้งดำเนินการประสาน และสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมในอำเภอ

(ข) ส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้และแหล่งการเรียนรู้ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ในอำเภอ

(ค) ประสานและส่งเสริมการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นในอำเภอ

(ง) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมอำเภอ และสภาวัฒนธรรมตำบล รวมทั้งหน่วยงานอื่นที่ดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในอำเภอ

(จ) ปฏิบัติราชการตามกฎหมายในความรับผิดชอบของกระทรวงซึ่งกำหนดให้ เป็นหน้าที่ของนายอำเภอหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

(ฉ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้วยการสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยนับได้ว่าเป็นกระบวนการที่สามารถนำมาใช้สร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชน โดยมีการจัดกิจกรรมในลักษณะของการเชื่อมโยงผ่านทาง

ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่หลากหลายและต่อเนื่อง และนับได้ว่าเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน ที่ทุกคนในชุมชนจะได้มีส่วนร่วมกันเป็นเจ้าของและสร้างเครือข่ายวัฒนธรรม ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมสอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง เป็นการใช้จุดแข็งของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ในการเชื่อมโยงการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้กับประชาชนในพื้นที่ นับได้ว่าเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ถูกต้อง กล่าวคือทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิดวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นแล้วพัฒนาไปสู่การปฏิบัติร่วมกันจะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม และเห็นความสำคัญของตนเอง เป็นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับ ประโยชน์ สุดท้ายก็จะเกิดความรัก ความสามัคคี เสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนก่อให้เกิดการรวมกลุ่มของชุมชน โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ และสามารถเชื่อมโยงการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยควบคู่กันไปกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการเสริมสร้างการเสริมสร้างประชาธิปไตยของศาสตราจารย์ นพ. ประเวศ วะสี (2552: 20) ที่ได้เสนอแนวคิด “สี่เหลี่ยมประชาธิปไตย” คือ (1) คนไทยทุกคนเป็นพลเมืองชั้นหนึ่ง (2) จิตสำนึกประชาธิปไตย (3) การกระจายอำนาจ และ (4) ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ

สำหรับผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่เป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญมากในปัจจุบันนี้คือ ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ โดยกลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่มีลักษณะสอดคล้องกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้วยวิธีการเสริมสร้างความสามัคคีของประชาชน ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้ โดยอาศัยกระบวนการผ่านกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ซึ่งกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่มีส่วนประกอบพื้นฐานที่สวยงาม สร้างความเบิกบานใจ มีหลักปฏิบัติที่มีการยอมรับสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน หากนำเอาวิธีการดังกล่าวไปวิเคราะห์และเทียบเคียงกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ประชาชนมีความแตกแยกทางความคิด ก็จะสามารถสร้างความสามัคคี ความสามัคคีให้กับประชาชน และมีวิถีชีวิตที่เข้มแข็งอย่างมีความสุขตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ ส่วนแนวทางในการประสานความร่วมมือกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุดนั้นมีน้อย ซึ่งการติดต่อประสานงานเรื่องใด ๆ ก็ตามสามารถส่งผลให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการในการขับเคลื่อนงานการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยได้ ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัยเบื้องต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยอื่น ๆ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด มีแนวทางและการดำเนินงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยไม่เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องและชัดเจน เพื่อหาสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นและจะได้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.2 กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ควรจัดให้มีการฝึกอบรมและให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักวิชาการวัฒนธรรมที่ปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยทุกระดับ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ถึงหลักการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย กฎกติกาตามระบอบประชาธิปไตย เพื่อส่งเสริมและสร้างค่านิยมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย และควรจัดให้มีกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจความรักความสามัคคีระหว่างประชาชนในพื้นที่ เพื่อลดและหลีกเลี่ยงความขัดแย้งทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ที่อาจจะเกิดขึ้นได้

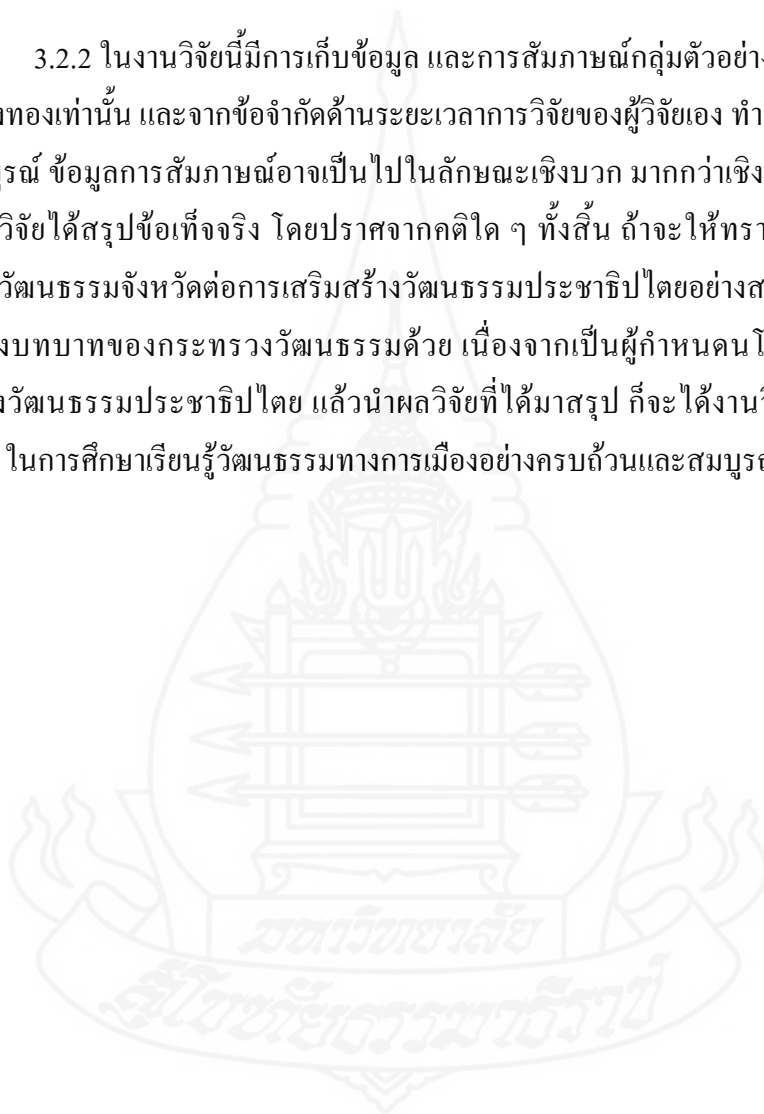
3.1.3 สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยอื่น ๆ ควรจัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น โดยการประชาสัมพันธ์ ณรงค์ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับรู้เรื่องราวข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะให้ประชาชนได้รับทราบว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จัดตั้งมาเพื่อมีวัตถุประสงค์อย่างไร และมีความสำคัญกับการส่งเสริมวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นและต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยให้ประชาชนได้เรียนรู้และทำกิจกรรมทางการเมืองทุกระดับควบคู่ไปพร้อม ๆ กัน

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 การวิจัยเรื่องบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอังก่อกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนี้ เป็นการศึกษาถึงบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอังก่อต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย และปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ตลอดจนแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นได้ แต่ยังไม่ได้ศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ว่ามีผลกระทบในด้านใดบ้าง มีแนวทางแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นหรือไม่ อย่างไร จึงควรมีการวิจัยศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ด้วย

3.2.2 ในงานวิจัยนี้มีการเก็บข้อมูล และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเฉพาะในพื้นที่ของจังหวัดอ่างทองเท่านั้น และจากข้อจำกัดด้านระยะเวลาการวิจัยของผู้วิจัยเอง ทำให้ข้อมูลในการวิจัยยังไม่สมบูรณ์ ข้อมูลการสัมภาษณ์อาจเป็นไปได้ในลักษณะเชิงบวก มากกว่าเชิงลบ แต่ทั้งนี้การวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยได้สรุปข้อเท็จจริง โดยปราศจากอคติใด ๆ ทั้งสิ้น ถ้าจะให้ทราบเรื่องบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดต่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์แบบ ก็ควรมีการวิจัยถึงบทบาทของกระทรวงวัฒนธรรมด้วย เนื่องจากเป็นผู้กำหนดนโยบายและหลักการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย แล้วนำผลวิจัยที่ได้มาสรุป ก็จะได้งานวิจัยที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ ในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมทางการเมืองอย่างครบถ้วนและสมบูรณ์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก วงษ์ตระหง่าน (2528) *การเมืองในระบอบประชาธิปไตย* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กระมล ทองธรรมชาติ (2521) *การปกครองและการเมืองไทย* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- กองวิชาการแผนงาน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2539) *65 ปี กรมการปกครองกับการพัฒนาประชาธิปไตย (พ.ศ.2475-2539)* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง
- ชัยงค์ ฐรารัตน์ (2532) “บทบาทของครูผู้สอนในการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ จังหวัดสกลนคร” วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2551) *ระบบอุปถัมภ์* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยบูรพา
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2523) *ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย* กรุงเทพมหานคร บรรณกิจ
- ณรงค์ เล็งประชา (2541) *แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาท* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- คลฤดี วรรณสุทธะ (2545) *ปัจจัยที่ทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- คุณฉวี สุทธปริยาศรี (2539) *รายงานการวิจัย เรื่อง กระบวนการปลูกฝังค่านิยมและวิถีชีวิตประชาธิปไตยในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ*
- ติน ปรัชญพฤทธิ์ (2538) *แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาท* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- ทินพันธุ์ นาคะตะ (2539) *ประชาธิปไตยไทย* กรุงเทพมหานคร โครงการเอกสารและตำราคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- นัยน์ปพร เพิ่มฉลาด (2543) “พฤติกรรมการสอนแนวคิดประชาธิปไตยของครูผู้สอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นิภา ไชยเสวต (2537) *วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- ประวิณ แจ่มศักดิ์ (2536) *หลักการสำคัญของระบบอุปถัมภ์* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประเวศ วะสี (2552) *อารยะประชาธิปไตย การสร้างความเข้มแข็งการเมืองภาคพลเมือง สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย*

- ประภารัตน์ สายวงศ์ (2531) “ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา” วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปิยะนุช เงินคล้าย และคณะ (2540) รายงานการวิจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ศึกษาเปรียบเทียบประชาชนในเขตเมืองกับประชาชนในเขตชนบท กรุงเทพมหานคร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช (2542) แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาท กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- พฤทธิสถาน ชุมพล, ม.ร.ว. (2530) ระบบการเมือง: ความรู้เบื้องต้น กรุงเทพมหานคร คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พวงเพชร สุรัตน์กวีกล (2542) แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาท กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- เพชร กันทาดี (2543) “บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดลำปางในการเสริมสร้าง ประชาธิปไตยในโรงเรียน” การศึกษาแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ (2544) “วัฒนธรรมทางการเมือง” การเมืองการปกครองไทยตาม รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน กรุงเทพมหานคร วิ.เจ.พรินต์ติ้ง
- วารุณี โอสถารมย์ (2551) ระบบอุปถัมภ์กับสังคมไทย กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วิรัตน์ ใจเอื้อ (2546) “บทบาทของครูสังคมศึกษาในด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน หมู่บ้าน สบขาม ตำบลขุนควร อำเภอโป่ง จังหวัดพะเยา” การศึกษาแบบอิสระ ศึกษาศาสตร- มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วิทยากร เชียงกูล (2551) ปัญหาระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์ (2523) การปกครองระบอบประชาธิปไตย กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- วุฒิพงษ์ ไชยพรพัฒนา, นาวาอากาศตรี (2545) “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของ ข้าราชการทหารกองบิน 41 จังหวัดเชียงใหม่” การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ลิขิต ชีรวะดิน (2529) การเมืองการปกครองไทย กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ จำรัส ดั่งสุวรรณ และจิตติพงษ์ ธรรมานุสรณ์ (2522) แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาท กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2542) การเมือง: แนวความคิดและการพัฒนา พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพมหานคร เสมาธรรม

- สมพงษ์ จิตระดับ (2543) “ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างความสำนึกในสิทธิหน้าที่การเป็นพลเมืองดี
 ในระบอบประชาธิปไตยในโรงเรียน” การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการเมืองการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุกิจ เจริญรัตนกุล (2530) *วิเคราะห์การเมือง สรุปลักษณะของสำนักวิชาการอเมริกัน* กรุงเทพมหานคร
 โอเดียนสโตร์
- สุชา จันทร์เอม และสุภา สกลเงิน (2545) *แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาท* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- สุรงค์ จันทร์เอม (2529) *แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาท* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม (2552) *คู่มือการดำเนินงานเฝ้าระวัง
 และสร้างสรรค์วัฒนธรรมและการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย* กรุงเทพมหานคร
 ชุมชนุสทกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (2534) *การเสริมสร้าง
 ประชาธิปไตยในครอบครัว* กรุงเทพมหานคร องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คุวินทร์พันธ์ (2545) *ระบบอุปถัมภ์* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Almond, Gabriel A. and G. Bingham, Powell, Jr. (1966) *Comparative Politics: A Developmental
 Approach*. Boston: Little Brown and Company.
- Almond, Gabriel A. and Verba, Sidney. (1963). *The Civic Culture*. Princeton, New Jersey:
 Princeton University Press.
- Barber, James David (1969). *Citizen Politics: An Introduction to Political Behavior*. Chicago
 :Markham Publishing Company.
- Gardner, William (1969). “Political Socialization.” in *The Teaching of Politics*. Edited by D.B
 Heater. Chicago: Markham Publishing Company.
- Lipset, Seymour Martin (1963). *Political Man: The Social Bases of Politics*. New York: Doubleday
 & Company, Inc.
- Mayo, Henry B. (1960). *An Introduction to Democratic Theory*. New York: Oxford University Press.

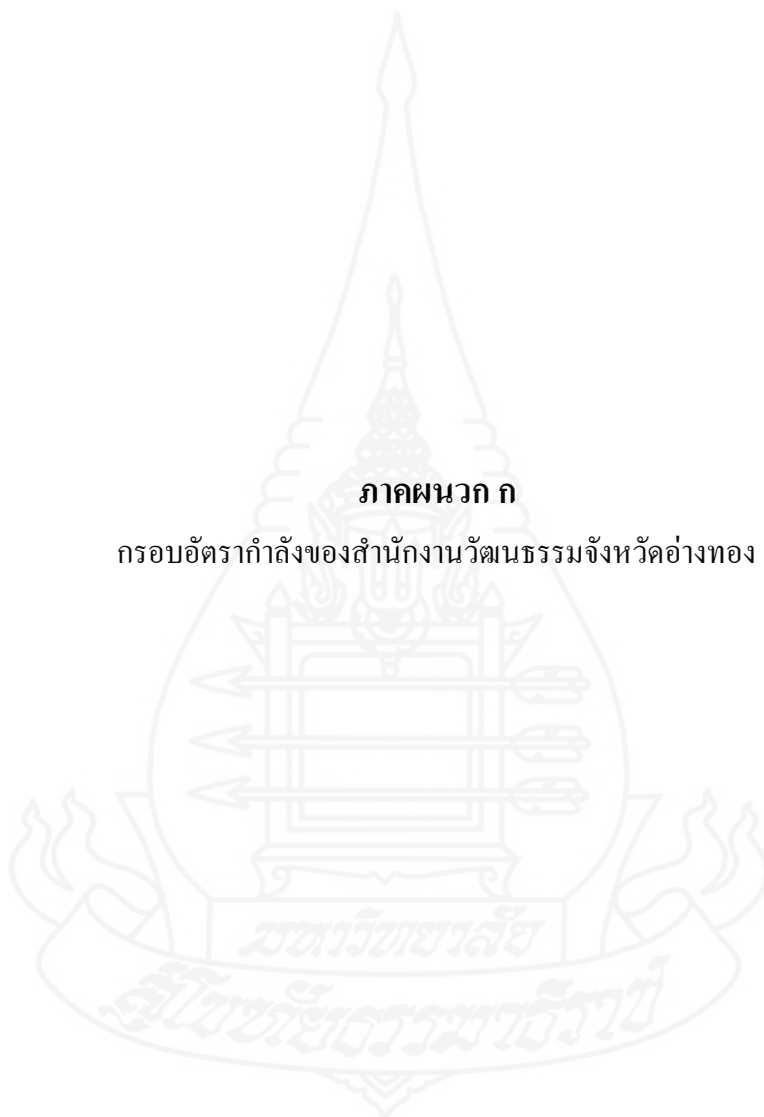
ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

กรอบอัตรากำลังของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง

กรอบอัตรากำลังของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง
(ข้อมูล ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2554)

ตารางที่ 1 อัตรากำลังข้าราชการพลเรือนสามัญ ปีงบประมาณ 2554

อัตรากำลัง	ข้าราชการ (อัตรา)	ลูกจ้างประจำ (อัตรา)	พนักงานจ้าง เหมาบริการ (อัตรา)
กรอบอัตรากำลังทั้งหมด	19	-	3
จำนวนตำแหน่งที่ได้รับการจัดสรร	19	-	
งบประมาณ	19	-	

ตารางที่ 2 การศึกษาข้าราชการพลเรือนสามัญ ปีงบประมาณ 2554

ระดับการศึกษา (สูงสุด)	ข้าราชการ (คน)		
	รวม	ชาย	หญิง
ปริญญาเอก	-	-	-
ปริญญาโท	9	1	8
ปริญญาตรี	10	3	7
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-	-
รวม	19	4	15

ตารางที่ 3 จำนวนข้าราชการพลเรือนสามัญ จำแนกตามสายงาน เพศ และตำแหน่ง

สายงาน	เพศ	ระดับ				รวม
		อำนวยการ ระดับสูง	ชำนาญการ พิเศษ	ชำนาญการ	ปฏิบัติการ	
วัฒนธรรมจังหวัด	ญ	1	-	-	-	1
นักวิชาการวัฒนธรรม	ช	-	-	3	-	3
	ญ	-	2	8	1	11
นักวิชาการเงินและบัญชี	ญ	-	-	1	-	1
นักจัดการงานทั่วไป	ช	-	-	1	-	1
	ญ	-	-	-	1	2
รวมข้าราชการทั้งหมด		1	2	14	2	19

ตารางที่ 4 รายชื่อข้าราชการพลเรือนสามัญ ในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง

ที่	ชื่อ - สกุล		ตำแหน่ง	เลขที่ตำแหน่ง
1	นางประนอม	คลังทอง	วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง	766
2	นางสุวิภา	ปทุมเนเวส	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ	767
3	นางวันทนี	มีแสง	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ	770
4	นางสาวเชียรชนก	แพรคำ	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ	163
5	นางสาวพิมพ์รัตน์	มณฑา	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ	768
6	นางสาวพูลศรี	ม่วงแพร	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ	769
7	นางสง่า	ศรีบุบผา	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ	771
8	นายชาญวิทย์	คงการุณ	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ	772
9	นางสาวพัชรินทร์	ยกศรี	นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ	773
10	นางนิตยา	เด็ยวานิช	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ	774
11	นางสาวน้ำฝน	กล่อมเกลียง	นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ	775
12	นางสาวนาคยา	อุคร	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ	776
13	นางสาววราภรณ์	กันเกตุ	นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ	777
14	นายสำรวย	อินทิม	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ	778
15	นายวิชัย	จันทร์มาลา	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ	779
16	นางประสพศรี	เฟือกประพันธ์	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ	780
17	นางสาวสุคนธ์	หอมดอกไม้	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ	781
18	นางอริยา	วงษ์ทองดี	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ	782
19	นายสุนทร	กลัดแก้ว	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ	783

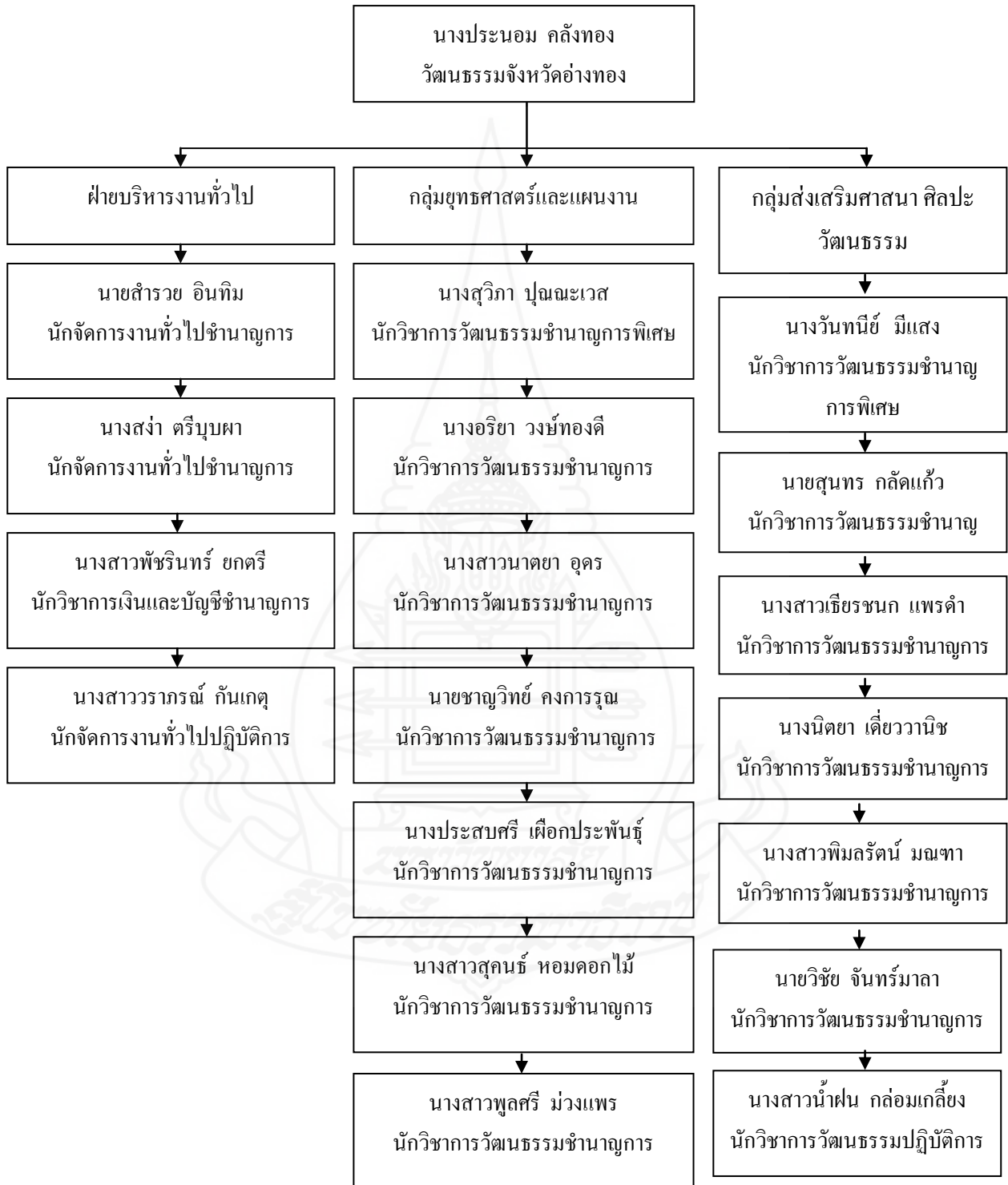
ตารางที่ 5 วุฒิการศึกษาและสาขาวิชา ของข้าราชการในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง

ที่	ชื่อ - ชื่อสกุล	อายุ	ระดับการศึกษา			
			ปริญญาตรี		ปริญญาโท	
			วุฒิ	สาขา	วุฒิ	สาขา
1	นางประนอม คลังทอง	51	วท.บ.	ศึกษา-เกษตร	ศษ.ม.	บริหารการศึกษา
2	นางสุวิภา ปุณณะเวส	49	ศศ.บ.	พลศึกษา		
3	นางวันทนี มีแสง	50	คป.	ภาษาอังกฤษ	-	-
4	นางสาวเชียรชนก แพรดำ	53	คป.	บริหารการศึกษา	ศษ.ม.	บริหารการศึกษา
5	นางสาวพิมพ์รัตน์ มณฑา	43	ศศ.บ.	การจัดการทั่วไป	กศ.ม.	บริหารการศึกษา
6	นางสาวพุลศรี ม่วงแพร	37	ศศ.บ.	รัฐศาสตร์บริหารรัฐกิจ	กศ.ม.	การวัดผล การศึกษา
8	นางสง่า ตรีบุบผา	35	ศศ.บ.	บัญชี	-	-
9	นายชาญวิทย์ คงการุณ	40	บธ.บ.	การบัญชี	-	-
9	นางสาวพัชรินทร์ ยกตรี	36	บช.บ.	การบัญชี	บธ.ม.	การบัญชี
10	นางนิตยา เดี่ยววานิช	44	ศศ.บ.	การจัดการทั่วไป	คม.	บริหารการศึกษา
11	นางสาวน้ำฝน กล่อมเกลี้ยง	40	บธ.บ.	การบริหารทรัพยากร มนุษย์	-	-
12	นางสาวนาคยา อูคร	39	กศ.บ.	เทคโนโลยีการศึกษา	ศศ.ม	เทคโนโลยี การศึกษา
13	นางสาววราภรณ์ กันเขต	30	วท.บ.	เทคโนโลยีการผลิตพืช	-	-
			ศศ.บ.	สารสนเทศศาสตร์ ทั่วไป	-	-
14	นายสำราญ อินทิม	49	วท.บ.	การส่งเสริมและ สื่อสารการเกษตร	-	-
15	นายวิชัย จันทร์มาลา	45	คป.	การบริหารการศึกษา	ศศ.ม.	การศึกษาผู้ใหญ่
16	นางประสพศรี เพ็อกประ พันธ์	39	คป.	การประถมศึกษา	-	-
17	นางสาวสุนันท์ หอมดอกไม้	48	คป.	ภาษาไทย	-	-
18	นางอริยา วงษ์ทองดี	47	คป.	ภาษาอังกฤษ	คม.	บริหารการศึกษา
19	นายสุนทร กลัดแก้ว	53	คป.	วิทยาศาสตร์ทั่วไป	-	-

โครงสร้างแบ่งส่วนราชการของกระทรวงวัฒนธรรม

จัดโครงสร้างการบริหารภายในสำนักงาน ดังนี้

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ถามกลุ่มตัวอย่าง

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

คำชี้แจง

1. การเก็บข้อมูลมีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็นที่เกี่ยวกับบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โปรดตอบคำถามตามความเป็นจริงหรือตามความคิดเห็นของท่าน โดยคำตอบและข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์จะถือเป็นความลับที่สุด ผู้ศึกษาจำนำคำตอบหรือความคิดเห็นของท่านมาประมวลและวิเคราะห์เพื่อการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นไปเพื่อการศึกษาตามแนวนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งจะสำเร็จได้ด้วยดีหากได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลจากท่าน และขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้
3. แบบสัมภาษณ์การวิจัยนี้มีทั้งหมด 4 ตอน คือ
  - 3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
  - 3.2 เพื่อศึกษาการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
  - 3.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
  - 3.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่สัมภาษณ์ .....

ผู้สัมภาษณ์ .....

ผู้ให้สัมภาษณ์ .....

ประเด็นในการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

- 1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ .....
- 2. เพศ .....
- 3. อายุ .....
- 4. การศึกษา .....
- 5. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง .....
- 6. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ..... ปี

ตอนที่ 2 บทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ท่านคิดว่าบทบาทต่อไปนี้เป็นบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือมีมากน้อยเพียงไร อย่างไร

2.1 การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้วยการสร้างจิตสำนึก ค่านิยมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้ประชาชน

.....

.....

.....

.....

.....

2.3 การเสริมสร้างวัฒนธรรมประเพณีในพื้นที่ให้เป็นพลังขับเคลื่อนพัฒนาการทาง
การเมือง

.....

.....

.....

.....

.....

2.4 การสร้างจิตสำนึก และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ให้แก่เด็ก เยาวชนและประชาชนในพื้นที่

.....

.....

.....

.....

.....

2.5 การสร้างองค์กร และภาคีเครือข่ายทางการเมือง โดยเครือข่ายสายใยชุมชนในพื้นที่

.....

.....

.....

.....

.....

2.6 การส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาสังคม

.....

.....

.....

.....

.....

2.7 การส่งเสริมการใช้วิถีชีวิตและการแก้ไขปัญหาแบบประชาธิปไตย ในระดับครอบครัว
และชุมชน

.....

.....

.....
.....
.....
2.8 การบูรณาการและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับองค์กรปกครองท้องถิ่น
ภาคประชาสังคม ชุมชน เพื่อสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
2.9 การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้ทางการเมือง เพื่อสร้างองค์ความรู้วัฒนธรรม
ประชาธิปไตย

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
ตอนที่ 3 ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
อ้างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
ต่อไปนี้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ้างทองกับ
การส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือไม่มาก
น้อยเพียงใด อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
3.1 การดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างประชาธิปไตยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ้างทอง
ไม่สอดคล้องกับโครงสร้างอำนาจหน้าที่ตามระเบียบวิธีปฏิบัติ

3.2 บุคลากรและเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทการส่งเสริมการปกครองแบบ
ประชาธิปไตย

.....

.....

.....

.....

.....

3.3 ปัญหาการขาดความเชื่อมโยงประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการดำเนิน
กิจกรรมทางการเมือง

.....

.....

.....

.....

.....

3.4 พื้นฐานวัฒนธรรมทางสังคมชนบทยังคงค่านิยมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบระบบ
อุปถัมภ์

.....

.....

.....

.....

.....

3.5 ประชาชนมีทัศนคติ ค่านิยมทางการเมือง แบบเดิมและไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง

.....

.....

.....

.....

.....

3.6 ประชาชนไม่เห็นความสำคัญ และไม่เข้าใจ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

.....

.....

.....
.....
.....
3.7 ความเสื่อมของวัฒนธรรมท้องถิ่นทำให้ขาดการเชื่อมโยงกิจกรรมทางการเมือง
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3.8 การขาดความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3.9 ความแตกแยกทางความคิด ทำให้เกิดอุปสรรคในการสร้างองค์กรและภาคีเครือข่ายทาง
การเมือง โดยใช้วัฒนธรรมและสายใยชุมชน
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3.10 การมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มผู้นำทางการเมือง
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3.11 การขาดสำนึกทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดัน ทำให้เกิดความ
แตกแยกในพื้นที่

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ท่านคิดว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของสำนักงาน
วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองกับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข ต่อไปนี้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคฯ หรือไม่ มากน้อยเพียงใด
อย่างไร

4.1 ปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และ
ระเบียบปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 ให้ความรู้วัฒนธรรมพื้นฐานทางสังคม และวัฒนธรรมทางการเมืองแก่บุคลากรของ
สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทองให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

4.3 ดำเนินการสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่โดยผ่าน
กิจกรรม ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

.....

.....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาววารภรณ์ กันเกตุ
วัน เดือน ปีเกิด	17 มกราคม 2523
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (เทคโนโลยีการผลิตพืช) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พ.ศ. 2544 ศิลปศาสตรบัณฑิต (สารสนเทศศาสตร์ทั่วไป) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2550
สถานที่ทำงาน	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
ตำแหน่ง	นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ

